

**ADAY ÖĞRETMENLERİN YETİŞTİRİLMELERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİKTE
ÖNGÖRÜLEN UYGULAMALI EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(Malatya Örneği)**

İsmet SOLAK

87427

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü eğitim – Öğretim ve Sınav
Yönergesinin Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
olarak hazırlanmıştır.

T 87427

Malatya
Kasım, 1999

**Y.Ü. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri anabilim Dalı (Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve planlaması)' ında BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

ONAY

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../1999

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yatırımların en karlısı, en pahalısı, ürünü en geç alınan ve iyi yönlendirilmediği takdirde zararının en korkunç olduğu şeklinde nitelenen eğitim, ülkemizi Atatürk'ün hedef gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine taşıyacak birinci etken olmaktadır. Gelecek nesillerin bu amaçla yapacağı tüm eğitimsel etkinlikler de elbette öğretmenler aracılığıyla olacaktır. Bir okulun kalitesinin onun içindeki öğretmenlerle orantılı olduğu gerçeği göz önüne alındığında tüm eğitim etkinliklerinde birinci derecede etkili olan nitelikli öğretmenin yetiştirilmesi her ülkenin önemle üzerinde durduğu önemli bir noktadır.

Bu amaçla ülkemizde öğretmen yetiştirme işi tamamen üniversitelere devredilmiştir. Üniversitelerin 4 yıllık lisans öğrenimini tamamlayan öğretmen Adayları Adaylık süresi içindeki sınavları başarmak suretiyle sisteme katılmaktadır.

Bu araştırmada, "Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik" 'te öngörülen "Uygulamalı Eğitim", gereklilik ve uygulanma düzeyine ilişkin olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmada, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde görevli olan ilköğretim müfettişleri, ilköğretim okullarında görevli Aday öğretmenler ve bu Aday öğretmenlerin görevli oldukları okul müdürlerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmada görüş ve eleştirilerinden yararlandığım; İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof Dr. Mustafa AYDIN'a, Yard. Doç Dr. Burhanetin DÖNMEZ'e, Yard. Doç Dr. Necdet KONAN'a, Yard. Doç Dr. Mahire ASLAN'a , tez danışmanım Doç Dr. Mualla Bilgin AKSU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmaya çeşitli biçimlerde katkıda yer alan Mustafa Kemal Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyesi Yard. Doç Dr. Hüseyin ERKUL'a, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi araştırma görevlisi Sevim ÖZTÜRK ve Erdal TOPRAKÇI'ya, öğretim görevlisi İkrâm ÇINAR'a, İlköğretim müfettişi Mehmet CİNKARA ve İ. Bakır ARABACI'ya, bilgisayar uzmanı Mehmet KARAHAN'a, Hatay Nizamettin Özkan İlköğretim Okulu müdürü Hamza ÇOLAK'a, Malatya Vakıf ilköğretim okulu müdürü Numan İŞCAN'a; anket sorularını cevaplandıran Malatya milli Eğitim Müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişi arkadaşlarıma, il ve ilçe yöneticilerine, okul yöneticilerine ve Aday öğretmenlere teşekkür ederim.

Araştırmanın, "Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik" 'te öngörülen "Uygulamalı Eğitim" in geliştirilmesine ışık tutacağı umulmaktadır. Araştırmanın sorumluluğu, araştırmacıya aittir.

Malatya, Kasım 1999

İsmet SOLAK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	I
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III - V
TABLolar LİSTESİ.....	VI - XI
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Alt Problemler.....	18
Sayıtlar.....	18
Sınırlılıklar.....	18
Tanımlar.....	19
Kısaltmalar.....	19
BÖLÜM II	
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR.....	20

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	34
Araştırmanın Modeli.....	34
Evrem ve Örneklem	34
Veri Toplama Aracı.....	34
Verilerin Analizi.....	35

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	36

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER	132
Özet	132
Sonuç	133
Öneriler.....	137
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	137
Uygulamacılar İçin Öneriler.....	137
KAYNAKÇA	140
EKLER.....	144

TABLÖLAR

TABLO	Sayfa
1- Unvana Göre Uygulamalı Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Genel Görüşlerin Karşılaştırılması.....	37
2- Resmi Yazışma Ve Dosyalama Kuralları Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	39
3- Sorumluluğuna Verilen Ders Araç-Gereçlerini Kullanma Ve Bakımını Yapma Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması ..	40
4- Görevi İle İlgili Mevzuatı Bilme Ve Kurallarına Uyma Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	41
5- İş İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	43
6- Çevre İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	45
7- Ast Üst İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	46
8- İnsan İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	47
9- Gizlilik Dereceli Yazışma Gizlilik Dereceli Evrakın Saklanması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	48
10- Görevi İle İlgili Gözlem Ve Araştırma İncelemeler Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	50

Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	50
11- Güvenlik Ve Korunma Tedbirleri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	51
12- Uygulama Ve Tarafsızlık Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	53
13- Zaman Ve Kaynakların Verimli Şekilde Kullanılması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	54
14- Yıllık Plan Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	56
15- Ünite Planının Gereklilik Maddesi Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	57
16- Günlük Ders Planı Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	59
17- Dersin İşlenişi İle İlgili Araç-Gereçler Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	60
18- Okulun Bulunduğu Çevrenin Ve Bu Çevredeki Kuruluşların Eğitim Faaliyetleri Ve Ders Araçlarının Gerçekleştirilmesi Yönünden İncelenmesi Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması	62
19- İnceleme Gezilerinin Planlaması, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	63
20- Sınıf ve Danışman Öğretmenlik Çalışmaları Maddesinin	

Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	65
21- Öğretmenler Kurulunun Görevleri ve Kurulan Sekreterlik Hizmetleri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	66
22- Öğrenci Rehberlik Hizmetleri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	67
23- Atölye ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Maddelerinin Gerekliliğine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	69
24- Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının Hazırlanması, Uygulanması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	70
25- Okulun Genel İşleyişi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	72
26- Okulun Yönetimi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	73
27- Unvana Göre Uygulamalı Eğitimin Uygulanma Düzeyine İlişkin Genel Görüşlerin Karşılaştırılması.....	74
28- Resmi Yazışma ve Dosyalama Kuralları Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	77
29- Sorumluluğuna Verilen Ders Araç-Gereçlerini Kullanma ve Bakımını Yapma Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	79
30- Görevi İle İlgili Mevzuatı Bilme ve Kurallarına Uyma Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin	

Karşılaştırılması.....	81
31- İş İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	83
32- Çevre İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	84
33- Ast üst İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	86
34- İnsan İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	88
35- Gizlilik Dereceli Yazışma ve Gizlilik Dereceli Evrakın Saklanması Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	90
36- Görevi İle İlgili Gözlem, Araştırma ve İncelemeler Maddesinin Uygulama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	92
37- Güvenlik ve Korunma Tedbirleri Maddesinin Uygulanma Düzeyinin Karşılaştırılması.....	94
38- Uygulama ve Tarafsızlık Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	96
39- Zaman ve Kaynakları Verimli Şekilde Kullanılması Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin karşılaştırılması.....	98
40- Yıllık Plan Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	100

41- Ünite Planının Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	102
42- Günlük Ders Planını Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	104
43- Dersin İşlenişi İçin Gerekli Araç-Gereçler Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	106
44- Okulun Bulunduğu Çevrenin ve Bu Çevredeki Kuruluşların Eğitim Faaliyetleri ve Ders Araçlarının Gerçekleştirilmesi Yönünden İncelenmesi Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	108
45- İnceleme Gezilerin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması ..	110
46- Sınıf Ve Danışman Öğretmenlik Çalışmaları Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	112
47- Öğretmenler Kurulunun Görevleri Ve Kurulun Sekreterlik Hizmetleri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	114
48- Öğrenci Rehberlik Hizmetleri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	116
49- Atölye ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Konular Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	117
50- Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının Hazırlanması, Uygulanması Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması ..	119

51- Okulun Genel İşleyişi İle İlgili Yönetmelikler Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	121
52- Okulun Yönetimi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	123

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Bilim ve teknoloji günümüzde baş döndürücü bir hızla gelişmektedir. Bu gelişimi yakalamanın anahtarı, bilgi birikimi olan ve çağcıl yaşayabilen toplumlarda olacaktır.

Bilgi çağını gününde yakalayan toplumların eğitime önem verdikleri gözlenmektedir. Bu toplumlarda, bilgi üretme ve bunun teknolojiye dönüştürülmesi eğitimle gerçekleşmiştir. Bu nedenle, düşünen ve aklını kullanan insanlar çağdaş eğitimle yetiştirilir. Harbison' un dediği gibi "düşünceler insanlardan gelir ve insanlar tarafından işe dönüştürülür" (Kaya,1984, s. 11).

Öyleyse eğitim yoluyla düşünce üretecek kişileri yetiştirme zorunluluğu Türkiye'nin en önemli gereksinimidir. Çünkü, değişen ve gelişen çağda, karmaşık örüntüler, öğretmenin görevini zorlaştırmakta, bu nedenle çok nitelikli öğretmenlere gereksinim duyulmaktadır. (Aydın, 1993, s. 27).

Bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunda kalkınmanın en büyük etkenlerinden biri olarak görülen eğitim (Öztürk, 1996, s. 1), en yalın biçimiyle "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci" (Ertürk,1982, s. 12) olarak tanımlanmaktadır. Eğitimin birey ve toplum hayatını değiştirmede etkili olması, onun kendinden beklenen işlevleri başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi ile olanaklıdır. (Kaya, 1989, s. 2). "Örgütlenmiş bütün toplumsal etkinlikler içinde eğitim, insanın mutlak olarak en önemli olduğu alandır. Eğitimde en önemli olan insan ögesi ise öğretmendir" (Kaya,1984, s. 384).

Eğitim sisteminin başarı, temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin üzerinde hizmet üretemez. Bundan dolayı, bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir denebilir (Kavcar, 1987, s. 39).

Teknolojik gelişmeler ve diğer öğeler ne kadar gelişirse gelişsin hiçbir Őey ğretmenin yerini alıp onun önemini azaltamaz. Hangi eğitim sistemi uygulanırsa uygulansın, bu sistemin başarı onu uygulayan öğretmenin iyi yetiştirilmesine bağlıdır (Saçlı, 1998, s. 64).

Kamu hizmeti görevlilerinin hizmete yatkınlık, verimlilik ve etkililiklerini daha st düzeye çıkarmak ve gelecekteki görev ve sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilmelerini sağlamak üzere; onların bilgi, beceri ve deneyimlerini artırmayı amaçlayan eğitim, (Uluğ,1985, s. 1-9) hizmetiçi eğitim olduğuna göre, kuruluşlar gelecekteki verimliliklerinin devamı açısından bu eğitime genellikle başvurmak zorundadırlar.

Ayrıca işgörenlere hizmet öncesinde verilmesi gereken bilgilerin eksik ve yetersiz olması; hizmette değişme ve gelişmelere ayak uydurma zorunluluğu, bireylerin işe yönelik öğrenme ve kendilerini geliştirmeye istekli olmaları bakımlarından da hizmetiçi eğitime gereksinim duyulmaktadır.

Ülkemizde ğretmen yetiştirme abaları Cumhuriyetin ilanından önce, 1846' da Sultan Abdülmecid zamanında kurulan Meclisi Maarifi Muvakkat tarafından ele alınmış; ayrıca ilk orta ve yükseköğretime ğretmen yetiştirmek için açılacak okulların derece, müfredat, program ve ğretim metodu gibi konuları da bu mecliste karara bağlanmıştır (elkan,1998 :30). Öte yandan Tanzimat döneminde açılan rüştiyelere ğretmen yetiştirmek için 1848 yılında İstanbul'da ilk Darulmuallimin (ğretmen okulu) açılmıştır.

Ülkemizde ilkokullara öğretmen yetiştirmek için, 1868 yılında "darümuallimini iptidaiye (ilköğretmen okulu), 1874 yılında ise idadiler açılmış, daha sonra bu ilköğretmen okuluna bir de idadi bölümü eklenmiştir. Böylece öğretmen yetiştiren kurumlar "sübyan", "rüştüye" ve "idadiye" olmak üzere üçe ayrılmıştır (XI. M. E. Ş. 1982 : s. 33).

Rüştüye mekteplerine (gerektiğinde tüm okullara) öğretmen yetiştirmek için 1848 tarihinde İstanbul'da ilk kez Darül Muallimini Rüşdi adında bir öğretmen okulu açılmasına koşut olarak, 1870 yılında bayan öğretmen yetiştirmek için de yeni okullar açılmıştır (Akyüz, 1987: s. 31-32).

Cumhuriyetin ilanından sonra, öğretmen yetiştirme konusuna büyük önem verilmiş ve XI. Milli Eğitim Şurasında geniş olarak ele alınmıştır.

1921 yılında düzenlenen kongrede Atatürk, öğretmenleri "istikbalimizin kurtarıcıları" olarak nitelendirmiş ve yine 1926 'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşmasında da öğretmenlerin yetiştirilmesinin önemini dile getirmiş olması nedeniyle cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme konusuna büyük önem verildiği açıkça görülmektedir.

Devletimizin kurucusunun önemle üzerinde durduğu öğretmen yetiştirme konusunda, gerek Milli Eğitim Bakanları gerekse Başbakanlar çok duyarlı olmuşlardır. 1926'da görev yapan Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati ve 1930 yılında Milli Eğitim Bakanı olan Cemal Hüsnü'nün çalışmalarına ek olarak 1934'de Başbakan olan İsmet İnönü ile 1939 yılında Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel'in, gerek Milli Eğitim Şuralarında gerekse diğer zamanlarda yaptıkları konuşmalarda öğretmen yetiştirmenin önemi sürekli vurgulanmıştır. Öğretmen yetiştirme konusu iş başına gelen tüm hükümetlerin programlarında da yer almıştır.

Milli eğitim şuraları, hükümet programları ve çeşitli zamanlarda ilgililer tarafından yapılan konuşmalarda önemi vurgulanan öğretmen yetiştirme konusu birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü beş yıllık kalkınma planında da geniş bir şekilde yer almıştır.

Öğretmen yetiştirme konusu XI. Milli Eğitim Şurasında aşağıda verilen dönemler halinde incelenmiştir (XI. M. E. Ş, 1982, s. 33-42). Öte yandan yine bu konu 1946 yılında toplanan üçüncü Milli Eğitim Şurasında ilk defa ele alınmış; daha sonra dördüncü, beşinci, yedinci, onuncu Milli eğitim Şuralarında geniş olarak yer almıştır(Başaran, 1993. s. 112-113).

I. Dönem: 1923-1938.

Bu yıllarda, öğretmen yetiştirmek amacıyla 1923 yılında erkekler ve kızlar için iki ortaöğretmen okulu açılması kararlaştırılmış, beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için de bir okul açılması hazırlıkları yapılmıştır. 1925 yılında ise müzik öğretmeni yetiştirilmek için yatılı bir okul açılmasına karar verilmiştir.

1923 yılında Milli Eğitim Bakanlığı görevinde yer alan Reşit Galip, bakanlığı sırasında köylere öğretmen yetiştirmek, eğitim ve kalkınma sorununu çözmek amacı ile “ köy işleri komisyonu “ nun kurulmasını sağlamıştır. Bu komisyonda, öğretmenin köyde bir toplum önderi olması ve öğretimin iş içinde etkin bir biçimde yapılması üzerinde durulmuştur. Öğretmen yetiştirecek okulun; hayatın küçük bir örneği olması, öğrencilerin burada “kendi kendini yönetim “ yöntemi ile yetiştirilmesi istenmiştir (Tekişik, 1998, s. 3).

1926 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmada, öğretmen açığının çok büyük olduğunu belirtmiştir. Bu gereksinimin karşılanması için birçok ilde ilköğretmen okulları açılmış, kısa bir sürede bunların sayıları artırılmıştır.

Mustafa Necati'nin görev yaptığı 1927-1928 öğretim yılında Kayseri' nin Zincidere Köyünde, 1928-1929 öğretim yılında da Denizli'de birer köy öğretmen okulu açılmıştır. Ancak bu okullar iki öğretim yılı hizmet verebilmiş, daha sonra bu okulların kurucusu olan Mustafa Necati'nin ölümü ve sonra gelenlerin bu projeye sahip çıkmamaları nedeniyle kapatılmıştır.

Bu okulların kuruluşlarının temelini, Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim ve öğretmenlik mesleğinin milletimizin kurtuluşunda ve ülkemizin kalkınmasındaki önemiyle ilgili fikir ve düşünceleri oluşturmaktadır.

Atatürk "Bu memleketin asıl sahibi ve toplumun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar bilgi nurundan mahrum bırakılmıştır. Bundan dolayı, bizim izleyeceğimiz eğitim politikasının temeli, önce bilgisizliği ortadan kaldırmaktır. Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da çocuklarımızı toplumsal ve ekonomik hayata aktif şekilde etkili ve verimli kılabilmek eğitimimizin temelini oluşturmaktadır" demiştir (Tekışık, 1998, s.1).

Eğitim politikası oluşturulması ve köy enstitülerine zemin hazırlanması bakımından, Atatürk zamanında her alanda öğretmen yetiştirme girişimlerinin en önemli özelliği, 1924 yılında, John Dewey, 1925 yılında, Köhne, 1927 yılında, Omer Buyse'nin Türkiye'ye davet edilmesi ve kurulması düşünülen yeni eğitim sistemi hakkında raporlar alınması olmuştur (Tekışık, 1998, s. 2).

Öğretmen yetiştirme konusunu ciddi şekilde ele alanların başında Milli Eğitim Bakanlarından Hasan Ali Yücel'dir. Bakanlığı döneminde girişimleri sonucunda birinci Milli Eğitim Şurası'nda alınan karar üzerine, köy okullarının öğrenim süreleri üç yıldan beş yıla çıkarılmıştır. Bu düzenleme sonucunda köyün öğretmen, tarım ve sağlık elemanlarını yetiştirecek kuruma gereksinim duyulmuştur. Köy enstitüleri kurularak bu gereksinimin karşılanacağına saptanması üzerine, 1940 tarihinde 4274 sayılı "Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu" çıkarılmış ve daha önce kurulmuş olan dört köy öğretmen okulu köy enstitüsüne dönüştürülmüştür (Tekışık, 1998, s. 4).

Köy enstitüleri, ikinci dünya savaşının sıkıntıları içinde, köy okullarının öğretmen gereksiniminin karşılanmasında ve öğretim seferberliğinin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamış; o zaman nüfusun yüzde sekseninin yaşadığı kırsal yörelerde duyulan çok sayıda ilkokul öğretmeni gereksinimini karşılayacak pratik bir çözüm olarak düşünülmüştür (Tekışık, 1998, s. 4).

III. Dönem: 1950-1960.

Bu dönemde, Adnan Menderes hükümetinin programında öğretmenlerin aynı kaynaktan gelmelerine önem verileceği belirtilmiş; 5-14 Şubat 1953 tarihlerinde toplanan Beşinci Milli Eğitim Şurası'nda da, ilkokullara öğretmen yetiştirilmesi ve öğretmen okulları ile köy enstitülerinin yeni eğitim programlarının incelenmesi konusu yer almıştır.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Tefik İleri, şurayı açış konuşmasında köy enstitüsü programlarının gereksinime cevap vermediğini belirterek, ilkokul öğretmeni yetiştiren okulların "Öğretmen Okulu" adı altında birleştirilmesinin kararlaştırıldığını ifade etmiştir. 1954 yılına kadar görevlerini sürdüren köy enstitüleri, 6234 sayılı kanunla İlköğretmen okullarına dönüştürülmüştür. Ancak öğretmen adayları için köy okullarında staj zorunluluğu getirilen bu okullar, İlköğretmen okullarına dönüştürüldükten sonra kapatılmıştır (Tekışık, 1998, s .4).

Bu dönemde orta dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 1959 yılında Ankara Yüksek Öğretmen Okulu kurulmuştur. Öğretmen okullarının son sınıfına geçen başarılı öğretmenler arasından seçilenler, yüksek öğretmen okulunun hazırlık sınıfına alınmıştır.

Gece etütlerinde bir öğretim üyesinin görev yaptığı Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri meslek derslerini 1933 yılında İstanbul Üniversitesinde açılan pedagoji enstitüsünde almışlardır (Binbaşoğlu, 1995, s. 144).

IV. Dönem: 1960-1970.

Bu dönemde,1962-1963 tarihlerinde kurulan hükümet programında, her konuda yetenekli ve yeter sayıda öğretmen yetiştirmesi gerektiğini, öğretmen yetiştirmek için yapılan büyük yatırımların ve harcanan emeklerin arzu edilen sonuca ulaşması için, öğretmenlik mesleğini çekici kılacak önlemlerin alınması zorunluluğunu belirtmişlerdir.

Ayrıca 1965 tarihinde iş başına gelen hükümetin programında yeterli sayıda ilkokul öğretmeni yetiştirilmesi için gerekli önlemlerin alınacağı, bunun için öğretmen okullarının sayısının artırılacağı ifade edilmektedir.

Ayrıca bu dönemde, 5-15 Şubat 1962 tarihlerinde toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurası'nda ilköğretmen okulları, yüksek öğretmen okulları, eğitim enstitüleri, erkek teknik öğretmen okulu ve kız teknik öğretmen okulları ile ilgili görüş ve öneriler getirilmiştir.

V. Dönem: 1970-1980.

Bu dönemde, 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanan Dokuzuncu Milli Eğitim Şurasında da, öğretmen eğitimiyle ilgili bazı konulara değinildiği görülmektedir. Şurayı açış konuşmasında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, 1975-1976 eğitim yılından itibaren ilkokul öğretmenlerinin de lise üstünde iki yıllık bir yüksek eğitimle yetiştirileceğini açıklamıştır. (XI.M.E.Şurası, s. 43).

1970-1980 yılları arasında sık sık değişen hükümetler, öğretmen yetiştirme konusunu ileriye dönük, uzun süreli ve kapsamlı bir şekilde ele almaktan çok, bir bölümü daha önceleri ileri sürülen önerileri de tekrarlamakla yetinmişlerdir (XI M. E. Ş. s. 44).

Örgün eğitim kurumları dışında başka kaynaklardan da öğretmen alımı gerçekleştirilmiştir. Bunlar yedek subay öğretmenlik uygulaması, vekil öğretmenlik uygulaması, ABD' den gelen 1200 kadar uzmanın İngilizce öğretmenliği uygulaması, öğretmenlik formasyonu, mektupla öğretim uygulaması ve hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme uygulamaları ile öğretmen yetiştirme çabalarıdır (Akyüz, 1993, s. 337).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ve öğrenim süresi ortaöğretim üzerine 2 yıl olan eğitim enstitülerinde ilkokullara öğretmen yetiştirilmiştir. Ayrıca 1967-1977 yılları arasında 3 yıllık eğitim enstitülerinde de orta dereceli okul öğretmeni yetiştirilmiştir. 1978 yılında, eğitim süresi 4 yıla çıkarılmış olan bu okullara ortaöğretimin tümüne öğretmen yetiştirme görevi verilmiştir (Kırbıyık,1998. s. 38).

Öte yandan, sayıları 50'yi bulan eğitim enstitüleri, 1980-1981 öğretim yılında 17'ye indirilmiş, 1982 yılında çıkarılan 2547 sayılı "Yüksek Öğretim Kanunu" ile

öğretmen yetiştirme sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığında tüm mal varlığıyla birlikte üniversitelere devredilmiştir (Çınar,1998. s. 2-3).

Milli Eğitim Şurasının 1981 yılındaki toplantısında “Öğretmen ve Eğitim Uzmanı Yetiştirme Sistemi” konusu ele alınmış ve bununla ilgili ilkeler belirlenmiştir. 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereği Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren yüksekokul ve enstitüler, 20 Temmuz 1982’de Yükseköğretim Kurumu çatısı altında toplanmış ve bundan sonra üniversitelerimizdeki eğitim-öğretim, akademik ve yönetimle ilgili çalışmalar 2547 sayılı kanun uyarınca yürütülmeye başlanmıştır.

2547 sayılı Kanunla öğretmen yetiştirme üniversitelere devredilmesi öğretmen eğitimi sisteminde büyük bir devrim olmuştur. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi öğretmen yetiştirme modeli, birdenbire yeni bir şekle sokulmuş, yeniden yapılanma süreci başlatılmıştır (Celkan, 1998, s . 31).

Öğretmen yetiştirilmesi konusunda yapılan değişiklik, 1997 yılında YÖK tarafından Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması şeklinde olmuştur (Saçlı, 1998, s . 64). Yükseköğretim Kurulunca, Milli Eğitim Bakanlığının görüş ve önerileri de dikkate alınarak hazırlanan “Eğitim Fakültelerindeki Yeniden Yapılanma” ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Bu yeni yapılanma ile getirilen en önemli değişiklik ise, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümlerinin yeniden oluşturulmasıdır. Ayrıca ortaöğretim öğretmeni için tezsiz yüksek lisans zorunluluğu getirilerek öğrenim süresi en az beş yıla çıkarılmıştır (M.E.Dergisi, Sayı:137, s.40).

Yükseköğretim Kurumu’nun öğretmen yetiştirmeye ilişkin yeni düzenlemesi, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde yer alan uygulama sürelerinin arttırılması ve yoğunlaştırılmasına yöneliktir. İyi öğretmenlerin okulda, bilgili ve deneyimli müdürlerin rehberliğinde yetişeceği giderek daha çok kabul görmektedir (Açıkalın, 1998, s . 19).

Öğretmenlik uygulaması düzenlemesinde bir dönem süreli, haftada iki gün 12 saat ve 6 kredilik ders çalışması vardır. Tam günlük olarak yapılan böyle bir düzenleme sınıf ve okuldaki günlük yaşama daha iyi bir katılıma olanak tanımak için düzenlenmiştir (Özçelik, 1997, s . 51).

Öğretmenlik uygulamasına başlayıp öğretmenlik görevini tam olarak üstlenmeden önce okullarda yapılacak çalışmalara “Okul Deneyimi” adı verilmiştir. Okul deneyimi, haftada bir günlük bir ders olarak iki dönem boyunca devam etmektedir ve ilköğretim okulundaki sekiz sınıfın dördünde çalışmalar yapılması öngörülmüştür.

Öğretmen adayı, okulda bulunduğu sınıflarda planlı gözlemler yapacak ve kendisini öğretmenliğe hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaktır. Okul deneyimi dersi etkinlikleri üç ana grupta toplanmıştır.

1. Öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesi,
2. Öğretmenlik becerilerinin denenerek geliştirilmesi,
3. Yönetim ve okulla ilgili genel konular.

Okul deneyimi süresince yapılması gereken çalışmalar ilerledikçe, birinci maddede yer alan öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesi hususundaki çalışmalar azalmaktadır. Buna karşın ikinci sırada yer alan öğretmenlik becerilerini deneyerek geliştirmeye yönelik etkinlikler artmaktadır. Öğretmen adayı bu konudaki görevleri, dersi yürütmekle görevli fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin rehberliği ile yerine getirmektedir.

Öğretmenlerin hizmet öncesinde yetiştirilmeleri konusundaki bu düzenlemeler sonunda, mesleğe yeni giren aday öğretmenlerin yetiştirilmelerinde ikinci aşama ise, hizmetiçi eğitimidir. Hizmetiçi eğitim özel ve tüzel kişilere iş yerlerinde belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere yapılan eğitimidir (Taymaz, 1998, s. 4).

Hizmetiçi eğitim, kişilerin hizmetteki verim ve etkinliklerinin artırılmasını, gelişmeye yol açan bilgi, beceri ve tutumların zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini sürekli olarak etkileyen eğitimidir (Oğuzkan,1974, s. 86).

Hizmetiçi eğitim, hizmet öncesi eğitimin devamı ve tamamlayıcısıdır. Bu eğitimle bireye işinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması ve pekiştirilmesi amaçlanır. Hizmetiçi eğitim işbaşında eğitim şeklinde olabileceği gibi, yerel ve bölgesel seminerler, çalışma ve tatil günlerinde yapılan etkinliklerle de yapılmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı hizmetiçi eğitime gereken önemi vermiş ve bunun için de “Hizmetiçi Eğitim Daire Başkanlığı” adı altında bir hizmet birimi oluşturmuştur. Bu birim tarafından çeşitli zamanlarda hizmetiçi eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu çalışmalara paralel olarak, adaylık işlemleri ve aday öğretmenlerin yetiştirilmeleri de hizmetiçi eğitim sayılmaktadır.

Bu nedenle, aday öğretmenlerin hizmetiçinde yetiştirilmeleri, 1995 yılında çıkarılan “Milli Eğitim Bakanlığının Aday Memurların Yetiştirmelerine İlişkin Yönetmelik”ten önce 15/03/1985 tarih 2186 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Ortaokullar ile Ortaöğretim ve Yaygın Eğitim Kurumları Öğretmenliklerinin Adaylıkları Hakkında Yönetmelik” esasları doğrultusunda adaylık işlemleri yürütülmekte ve bu yönerge çerçevesinde aşağıdaki uygulamalara yer verilmekteydi.

Aday öğretmenlerin, Bakanlıkça yetiştirme programının uygulanacağı okullara atanması ve bunlardan adaylık süresi sonunda başarılı olanların esas görev yerlerinin belirlenmesi atama ve yer değiştirme ile ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılmaktadır. Ancak, zorunlu hallerde ise yetiştirme programının uygulanmadığı okullara da aday öğretmen atanmakta, böylece öğretmenlerin asıl görev yerlerine atanmadan önce yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.

Ancak, ülkemizde öğretmen açığının bir türlü kapatılamaması nedeniyle aday öğretmenler önce merkezi bir okulda toplu olarak görevlendirilmekte, burada fazla beklemeden "Zorunlu hallerde yetiştirme programının uygulanmadığı okullara da aday atanabilir" hükmü işletilerek aday öğretmenler hemen esas görev yerlerine atanmakta idiler.

Okulun bütün öğretmenlerinin aday öğretmenin yetiştirilmesinde okul yönetimi ve rehber öğretmenin en yakın yardımcıları olduğu bu uygulamada, asıl görev yerine atanan aday öğretmenlerin yetiştirilmelerinden, okul müdürü ile rehber öğretmenin sorumlu olduğu esas getirilmiştir.

Bu yönetmeliğin 8. maddesinde, aday öğretmen için görevlendirilecek rehber öğretmenin nitelikleri sayılmakta; rehber öğretmenin okul müdürü tarafından mesleki yetişkinlik, başarı ve davranış durumlarının dikkate alınarak görevlendirileceği ifade edilmektedir.

Her ne kadar yönerge aday öğretmenin bu çalışmalar süresince öğrencilere not veremeyeceği, öğrenci başarısının değerlendirilmesinin rehber öğretmen tarafından yapılacağı belirtilmekte ise de, uygulamada aday öğretmenlerin çoğunlukla okula atanır atanmaz, bağımsız olarak derse girmeleri nedeniyle bu konunun tam olarak yerine getirildiği söylenemez.

Aday öğretmen için hazırlanan yetiştirme programının gerçekleşme durumunu ve öğretmenin mesleki durumunu gözlemek amacıyla, ikinci ve beşinci ayların sonunda rehber öğretmen tarafından hazırlanan ara raporlar okul müdürlüğüne sunulmaktaydı.

Rehber öğretmen ve okul müdürünün inceleme ve gözlemleri sonucunda bağımsız görev yapacak olgunluğa erişen aday öğretmenin adaylığının kaldırılması teklifi okul müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

Ancak son değerlendirme raporunda rehber öğretmen tarafından bağımsız görev yapacak yetişkinliğe ulaşmadığı için okul müdürlüğüne adaylığının kaldırılmaması yönünde görüş bildirmesi durumunda adaylık süresi bir yıl daha uzatılır (M. E. B. 2186 T. D).

Adaylık Konusundaki Son Yasal Düzenlemeler

Önceki yönetmeliğin aksayan birçok yönünü düzeltmeye, belki de daha demokratik bir uygulamaya yönelik olması düşünülen adaylık işlemleri, 03/01/ 1995 tarihinde çıkarılarak 2423 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik” hükümleri ile 2436 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Adaylık Eğitimi” programına göre yürütülmektedir. Bu yönetmelik ve programa göre aday öğretmenler :

- a) 60 saatlik Temel Eğitim Programı,
- b) 120 saatlik hazırlayıcı Eğitim Programı,
- c) 220 saatlik Uygulamalı Eğitim Programını başarı ile bitirmek zorundadırlar.

TEMEL EĞİTİM:

Yönetmeliğin 10. maddesinde temel eğitim ilkeleri şöyle belirlenmiştir:

- a) Temel eğitimin hedefi, aday memurlara devlet memurlarının ortak özellikleriyle ilgili temel bilgileri vermektir.
- b) Temel eğitim, her sınıf ve kadrodaki memura ortak bir program içinde ve aday memurların öğrenim durumları dikkate alınarak uygulanır.
- c) Temel eğitimin süresi, toplam 50 saatlik programdan aşağı olmamak üzere on günden az, iki aydan çok olamaz.
- d) Temel eğitim için ayrılan süreye, dönem sonunda yapılan sınav süreleri dahildir.
- e) Temel eğitim, “Merkezi Eğitim Yürütme Kurulu”na belirtilen tarihte başlar.

Temel Eğitim Programının konu başlıkları da şunlardır:

- 1) Atatürk ilkeleri,
- 2) T.C. Anayasası,
- 3) Genel olarak devlet teşkilatı,
- 4) Devlet Memurları Kanunu,
- 5) Yazışma kuralları ve yazışma usulleri,
- 6) Devlet malını koruma ve tasarruf tedbirleri,
- 7) Halkla ilişkiler,
- 8) Gizlilik ve gizliliğin önemi,
- 9) İnkılap tarihi,
- 10) Milli güvenlik bilgileri,
- 11) Türkçe- dilbilgisi kuralları.

HAZIRLAYICI EĞİTİM:

Hazırlayıcı Eğitimin İlkeleri şunlardır :

a) Hazırlayıcı eğitimin hedefi, aday memurların işgal ettikleri kadro ve görevleri dikkate alınarak, bu görevlerin yürütülmesi için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak ve görevlerine uyumlarını sağlamaktır.

b) Hazırlayıcı eğitimin süresi, toplam 110 saatlik programdan aşağı olmamak üzere bir aydan az, üç aydan çok olamaz.

c) Hazırlayıcı eğitim için ayrılan süreye dönem sonunda yapılan sınav süreleri dahildir.

d) Hazırlayıcı eğitim, temel eğitimin bitiminden sonra başlar.

Hazırlayıcı eğitim programının konu başlıkları da şunlardır:

Bakanlık Teşkilatının :

- I- a) Tanıtılması,
- b) Görevleri,
- c) Teşkilatı,
- d) İlgili mevzuatı,
- e) Diğer kurumlarla ilişkileri,

II- Aday memurun görevi ile ilgili konular.

III- Merkezi Eğitim Yürütme Kurulunun uygun göreceği diğer konular.

UYGULAMALI EĞİTİM:

I- Uygulamalı eğitimle ilgili ilke ve yöntemler de şunlardır :

a) Uygulamalı eğitimin hedefi, aday memurlara hazırlayıcı eğitim döneminde verilen teorik bilgileri ve işgal ettikleri kadro ve görevleri ile ilgili diğer bilgi ve işlemleri ve kazandırılan becerileri uygulamak suretiyle tecrübe kazandırmaktır.

b) Uygulamalı eğitim, hazırlayıcı eğitimden sonra “Merkezi Eğitim Yürütme Kurulu”na belirtilen tarihte başlar.

c) Uygulamalı eğitim süresi, toplam 220 saatlik programdan aşağı olmamak üzere iki aydan az, beş aydan çok olamaz.

d) Aday öğretmenlerin uygulamalı eğitim yerlerinin belirlenmesinde, kendi branşında rehber öğretmenlik yeterliğini taşıyan en az bir öğretmenin ve branşı ile ilgili ders araç- gereci vb. olanakların bulunması gerekli koşul olarak aranır.

e) Uygulamalı eğitime tabi tutulan öğretmenler :

1) Görevli buldukları okulda yapılan öğretmenler kurulu toplantıları ile görevlendirildikleri her türlü kurs, seminer, konferans ve diğer eğitsel etkinliklere katılmak zorundadırlar.

2) Bağımsız nöbet görevi üstlenemezler, ancak nöbetçi öğretmenin yanında çalışma programını aksatmamak koşuluyla yardımcı olarak nöbet görevi yaparlar ve nöbet sırasında öğretmeni olmayan sınıfların derslerine girerler.

3) Rehber öğretmen nezaretinde derse girer, müstakil ders veremezler. Ancak söz konusu yönetmeliğin 39. maddesi hükmü doğrultusunda Bakan onayı ile gerekli hizmet alanlarındaki aday öğretmenlere, rehber öğretmenlerle birlikte (gözetiminde) aynı derse girme olarak nitelendirilmemesi gereken, başka bir ifadeyle rehber öğretmenden alacağı bilgiler yardımıyla, yönetmelikte ifade edilen rehber öğretmen gözetiminde ders okutma olanağı sağlanmaktadır (M.E.B. Personel Genel Müdürlüğü Genelge No: 1995/96).

Uygulamalı eğitim programları yönetmeliğin 25. maddesinde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Aday memurların uygulamalı eğitim programları, Merkezi Eğitim Yönetme Kurulu tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde, eğitim ve sınav yürütme komisyonlarının sorumluluğunda, adayın görevlendirileceği bilimin özelliği dikkate alınarak aşağıda belirtilen konuları kapsamaktadır:

- 1) Yazışma ve dosyalama kuralları,
- 2) Sorumluluğuna verilen ders araç ve gereçleri kullanma ve bakımını yapma,
- 3) Görevi ile ilgili mevzuatı bilme ve kurallarına uyma,
- 4) İş ilişkileri,
- 5) Çevre ilişkileri,
- 6) Ast-üst ilişkileri,
- 7) İnsan ilişkileri,
- 8) Gizlilik dereceli, yazışma ve gizlilik dereceli evrakın saklanması,
- 9) Görevi ile ilgili gözlem, araştırma ve incelemeler,
- 10) Güvenlik ve koruma tedbirleri,
- 11) Uygulamada tarafsızlık,
- 12) Zaman ve kaynakların verimli şekilde kullanılması,
- 13) İlgili konular,

Yukarıda belirtilen konularla birlikte aday öğretmenlerin uygulamalı eğitim programları şunlardır :

- 1) Yıllık plan
- 2) Ünite planı
- 3) Günlük ders planı
- 4) Dersin işlenmesi için gerekli araç- gereçler
- 5) Atölye öğretimine öğrencilerin yapacakları iş ve uygulamalara ilişkin temrin resimleri ve projeler
- 6) Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki çeşitli kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders amaçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi ile ilgili hususlar
- 7) İnceleme gezilerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi
- 8) Bir kısım ders ve uygulamaların endüstride yapan okullarda, öğrencilerin izlenmesi

ve değerlendirilmesi

- 9) Sınıf ve danışman öğretmenlik çalışmalarını
- 10) Öğretmenler kurulunun görevleri ve kurulun sekreterlik hizmetleri
- 11) Öğrenci rehberlik hizmetleri
- 12) Atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konular
- 13) Ölçe ve değerlendirme araçlarının hazırlanması, uygulanması ve geliştirilmesi
- 14) Okulun genel işleyişı ile ilgili yönetmelikler
- 15) Okulun yönetimi ile ilgili uygulamalar.

ADAYLIĞIN KALDIRILMASI:

Milli Eğitim Bakanlığının Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik'in 33. maddesinde adaylığın kaldırılması teklifi, uygulamalı eğitimin değerlendirmesi sonunda başarılı olduğu anlaşılan adayların adaylıklarının kaldırılması, bir yılın tamamlanmasına bir ay kala, sicil dosyaları valilikte tutulur: personel açısından İl Milli Eğitim Müdürlüğündeki; sicil dosyaları Bakanlıkta tutulan personel açısından ise merkez teşkilatındaki işlemleri birimde bulundurulacak şekilde gönderilir.

Yönetmeliğin 34. maddesinde İlgili birimler tarafından süresi içinde kendilerine intikal eden belgeleri inceleyerek usul ve işlem eksikliği bulunmayanları makamın onayına sunarak adaylığın kaldırılması gerçekleştirilir.

Problem Cümlesi :

İlköğretim müfettişleri, aday öğretmenler ve okul müdürlerinin görüşlerine göre uygulamalı eğitimin gereklilik ve uygulanma düzeyi nedir ?

Alt Problemler

- 1- Uygulamalı eğitimin gereklilik düzeyi nedir?
- 2- Uygulamalı eğitimin uygulanma düzeyi nedir?
- 3- Unvan değişkenine göre, denek grupları görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
- 4- Deneklerin yönetmelik maddesi içinde yer almayan aşağıdaki konulara ilişkin görüşleri nelerdir ?
 - a) Rehber öğretmenin niteliği
 - b) İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmeni

yetiştirme görevleri c)Adaylık dosyası d) Ankette yer almayan konulara ilişkin görüş ve öneriler

Sayıtlar

1- “Milli Eğitim Bakanlığının Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik”te öngörülen uygulamalı eğitimdeki konular, aday öğretmenlerin yetiştirilmesi için yapılması gerekenleri betimlemektedir.

2- “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik”te öngörülen uygulamalı eğitimin gereklilik ve uygulanma düzeyi, Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişi, aday öğretmen ve okul müdürlerinin görüşlerine dayalı olarak betimlenebilir.

3- Uygulanan ankette elde edilen sonuçlar deneklerin gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır.

1. “Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik”te öngörülen “Uygulamalı Eğitim”le sınırlıdır.

2. “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelikte öngörülen “Uygulamalı Eğitim”in gereklilik ve uygulama düzeyi Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan ilköğretim müfettişi, aday öğretmen ve okul müdürlerine uygulanan ankette elde edilen verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Aday Öğretmen: Asil olarak öğretmenliğe atanmadan önce, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği uygulama, bilgi, beceri, çalışkanlık ve deneyimlerini kazanmak ve bağımsız iş yapma, iş görüşüne erişmek için; belirli bir süre denenmede ve yetiştirilmek amacıyla eğitim öğretim hizmetlerinde görevlendirilen kimse (Uluğ, 1995, s.7).

Uygulamalı Eğitim: Adaylara hazırlayıcı eğitim döneminde verilen teorik bilgileri ve atandıkları görevin kadro ve görevleri ile ilgili diğer bilgi ve işlemleri ve kazandırılan becerileri uygulamak suretiyle tecrübe kazandırmak, mesleğe hazır hale getirmek amacıyla düzenlenen son eğitim (Adaylık eğitimi) basamağıdır (Bahçecik,1996, s. 3).

Aday öğretmenlerin temel eğitim ve hazırlayıcı eğitimden sonra gelen eğitim programıdır.

Adaylık Eğitimi : Aday memurların yetiştirilmesi amacıyla düzenlenen temel, hazırlayıcı ve uygulamalı eğitim devrelerini içine alan eğitim (Bahçecik, 1996, s.35).

Hizmetiçi Eğitim : Kamu hizmeti görevlilerinin hizmete yatkınlık, verimlilik ve etkinliklerini daha üst düzeye çıkarmak ve gelecekteki görev ve sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilmelerini sağlamak üzere; onların bilgi, beceri ve deneyimlerini artırmayı amaçlayan eğitim (Uluğ,1995, s. 119).

Kısaltmalar

M E B	Milli Eğitim Bakanlığı.
M E Ş	Milli Eğitim Şurası.
Y Ö K	Yüksek Öğretim Kurumu.
A B D	Amerika Birleşik devletleri.
T D	Tebliğler Dergisi.

BÖ L Ü M II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Bu bölümde, Türkiye’de ve yabancı ülkelerde Adaylık eğitimi ile ilgili araştırma ve yayınlara yer verilmiştir.

İlgili Araştırmalar:

1) Üte (1990) tarafından "Öğretmenlikte Adaylık Uygulaması ve Yöneticinin Rolü" konusu araştırılmıştır. Bu çalışmada "Temel eğitim ikinci kademe, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarına atanan öğretmenlerin adaylık dönemlerinde yetişmelerini etkileyen müdür ve rehber öğretmenlerin yönetsel tutum ve davranışları ile eğitim ortamından kaynaklanan bazı sorunlar üzerinde durulmuştur.

Araştırmacının evreni Elazığ ili sınırları içindeki temel eğitim ikinci kademe, ortaöğretim ve yaygın eğitim okulları olmak üzere 65 okul olarak belirlenmiş ve bütün okullara ulaşılabildiğinden araştırma evrende yürütülmüştür. Bilgi toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Anket araştırmanın amaçlarına uygun düşecek soruları kapsayacak şekilde müdür, rehber öğretmen ve aday öğretmenler için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Ankette "kapalı uçlu" soru türü yeğlenmiştir.

Araştırmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir :

Araştırmacı tarafından “Adaylık eğitimi uygulamasında görev alan müdür, rehber öğretmen ve aday öğretmenlerin eğitim durumları, mesleki kıdemleri ve çalışma koşulları nedir ?” şeklinde düzenlenen alt probleme ilişkin bulgular şöyledir.

Okul müdürlerinin yüzde 59’u eğitim enstitüsü mezunu, % 15’le ilahiyat fakültesi ve yüksek islam enstitüsü mezunlarıdır. Okul müdürlerinin yöneticilikteki kıdem ortalamaları ise 5-8 yıldır. Rehber öğretmenlerin yüzde 53 eğitim enstitüsü, %

10'u eğitim fakültesi ve % 12'si erkek teknik öğretmen okulu mezunlarıdır.

Rehber öğretmenlerin % 75' inin rehberlikteki kıdemleri bir ile iki yıldır. Aday öğretmenlerin % 35'i eğitim fakültesi, % 26'sı erkek teknik yüksek öğretmen okulu, % 23'ü de fen-edebiyat fakültesi mezunudur. Aday öğretmenlerin % 41'i okullarından mezun olduktan bir ile altı yıl geçtikten sonra öğretmenliğe atanmışlardır. Aday öğretmenlerin yüzde 89'u göreve başladıklarında ders vermekle sorumlu tutulmuşlardır. % 45'i ise haftada 21 saatten daha fazla ders vermektedir.

“Adaylık yönetmeliği, aday öğretmenlerin yetiştirilmesinde etkin bir şekilde uygulanmakta mıdır? “ şeklinde belirlenen ikinci alt probleme ilişkin bulgular da şöyledir. Adaylık yönetmeliğinin aday öğretmenlerin yetiştirilmesinde etkin bir şekilde uygulandığı konusunda müdür, rehber öğretmen ve aday öğretmenler sırasıyla % 84, % 79 ve % 67 oranlarında olumlu görüş belirtmişlerdir.

Aday öğretmenlerin konuya ilişkin görüşleri ile denekler arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark bulunmamıştır. Okul müdürleri verdikleri yanıtlarda “aday öğretmenin branşında rehber öğretmen bulma” ve “yetiştirme programının başarı ile gerçekleştirilmesini sağlama” konularında olumsuz görüş bildirmişlerdir. Gerek rehber öğretmenlerin gerekse aday öğretmenlerin yerine getiremediklerini bildirdikleri konuların benzer konular olduğunu belirten bulgular elde edilmiştir.

“ Adaylık uygulamasının sonunda aday öğretmenler yönetmelikte belirtildiği gibi bağımsız görev yapacak yetişkinliğe ulaşmakta mıdır?” şeklinde düzenlenen bulgular ise şöyledir. Aday öğretmenlerin adaylık uygulamasının sonunda bilgi, beceri ve davranışlarında bir gelişme görülmektedir. Başka bir deyişle “bağımsız görev” yapacak yetişkinliğe ulaştıkları denekler tarafından kabul edilmiştir. Denek görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öte yandan, aday öğretmenlerin yetiştirilmesinde karşılaşılan güçlüklerin araştırılması konusunda elde edilen bulgular da şunlardır :

Gerek okul müdürleri ve gerekse rehber öğretmenler; rehber öğretmenlerin

ders yüklerinin fazla olması ve rehber öğretmenlerin gönüllülük esasına dayandırılmamasını, uygulamada karşılaşılan önemli güçlükler olarak görmektedirler. Diğer taraftan okul müdürleri okullarındaki araç-gereç yetersizliğini, birinci derecede önemli bulurken, rehber öğretmenler de ikinci derecede önemli göstermek sureti ile ders yükü fazlalıklarını uygulamada güçlük yaratan bir öge olarak yinelemektedirler.

“Müdür ve rehber öğretmenlerin yönetsel tutum ve davranışlarının aday öğretmenler tarafından nasıl algılandığının araştırılması” alt problemi ile ilgili bulgular aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

- Okul müdürlerinin yarıdan fazlası (% 56); adil olma, yardımseverlik, mesleğini sevme, planlı ve örgütleyici olma, başarıyı ödüllendirme, üstlerince takdir edilme, iletişim kurma, göreve ve işgörenlere karşı özgeci, işbirliğinden yana, sempatik ve demokratik olma özellikleri açısından iyi bir yönetici olarak algılanmaktadırlar. Örnek bir öğretmen olma, sosyal etkinliklere liderlik etme alanlarında ise, orta düzeyde başarılı bir yönetici olarak algılanmaktadırlar. Okul müdürlerinin yüzde 11’ i ise zayıf yöneticiler olarak algılanmaktadır.

- Rehber öğretmenler de, benzer oranda (% 55) aday öğretmenlere karşı özendirici, yardımsever, kılavuz, tutarlı ve örnek olma alanlarında iyi bir rehber olarak algılanmaktadırlar. Öğretim yöntemlerinin aday öğretmenlerce etkili bir şekilde uygulanmasını sağlama ve araç-gereç kullanma alışkanlığı kazandırma alanlarında ise, orta düzeyde başarılı görülmektedirler. Rehberlik davranışları bakımından zayıf yer alan rehber öğretmenlerin oranı % 11’dir.

Araştırma sonuçlarına ilişkin öneriler :

Araştırmacının bulgular ve varılan sonuçlar doğrultusunda yenileştirici önerileri de şunlardır :

- a) Değerlendirmede kullanılacak somut ölçütlerin geliştirilmesi.
- b) Bilişsel amaçların testlerle ölçülmesi.
- c) Rehber öğretmenlerin ön eğitimden geçirilmesi.
- d) Uygun rehber öğretmen olmayan okullara aday öğretmen atanmaması.
- e) Rehber öğretmenlerin aday öğretmenlere ayıracakları zamanın ders

yükünden sayılması.

f) Aday öğretmenlerin başarı ve başarısızlıklarının nedenlerinin araştırılması ve benzer araştırmaların farklı özelliklere sahip bölgelerde de tekrar edilmesi gibi, mevcut sistemin eksikliklerini giderici ve karşılaştırmalı bir araştırma ile yeni ölçüt ve yöntemlerin geliştirilmesi.

2) Dağlı (1991) tarafından "Ortaöğretim okullarındaki aday öğretmenler ile görevli buldukları okul müdürlerinin, adaylık uygulamasında karşılaşılan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmacı evrenini, 1990-1991 öğretim yılında, Diyarbakır ili merkez ilçeye bağlı resmi ortaöğretim okullarındaki aday öğretmenler ve bu okullardaki okul müdürleri oluşturmaktadır. Diyarbakır ili merkez ilçeye bağlı halen 37 resmi ortaöğretim (İlköğretimin II. kademesi dahil) okulu bulunduğundan, evrenin tüm üyeleri araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmacı bilgi toplama aracı olarak, Afşin (1988) tarafından, Ankara ilçesinde "Orta Dereceli Okullardaki Aday Öğretmenlerin Mesleki Sorunları Ve Çözüm Yolları" adlı yüksek lisans tezi için hazırlan anketi kullanmıştır.

Araştırmanın genel amacına ilişkin olarak elde edilen bulgular şunlardır :

- Genel öğretim ile mesleki-teknik öğretim yapan okullardaki aday öğretmenlerin; öğrenciler, okul müdürleri, rehber öğretmen ve diğer öğretmenler ile ilgili sorunlara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. Diğer sorunlara ve önerilere ilişkin görüşleri arasında ise, anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Eğitim fakültesi ile diğer fakülte ve yüksekokullardan mezun olan aday öğretmenlerin veliler ile sorunlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. Her iki grubun diğer sorunlara ve önerilere ilişkin görüşleri arasında ise, anlamlı bir fark gözlenmemiştir.
- Genel öğretim ile mesleki-teknik öğretim yapan ortaöğretim okul

müdürlerinin, aday öğretmenlerin, öğrenciler ile sorunlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir.

Her iki grup okul müdürünün önerilere ilişkin görüşleri arasında ise, bir fark gözlenmemiştir.

- Ortaöğretim okullarındaki aday öğretmenler ile görevli buldukları okul müdürlerinin; akademik faaliyetler, öğrenciler, veliler, okul müdürleri, rehber öğretmenler ve diğer öğretmenler ile ilgili, tüm sorunlara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir.

Her iki grubun (Aday öğretmen ve okul müdürlerinin), aday öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki sorunların çözümüne ilişkin görüşleri arasında ise; aday öğretmenlerin “Yetiştirme Programlarının Etkililiği”ne ve aday öğretmenlerin bir yıl boyunca “Derslere Bağımsız Girme”lerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir.

Genel olarak, aday öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların çözümü için ileri sürdükleri öneriler önem derecelerine göre şöyle sıralanmıştır.

- Mezun olunan fakülte ve yüksekokullarda kuramsal olarak dersleri aldıktan sonra, 1 yıl veya yarıyıl (1 dönem) boyunca aday öğrenci olarak okullarda uygulamalara katılmalıdırlar.

- Öğretmen yetiştiren fakülte veya yüksekokulun programlarında gerekli değişiklik ve yenilikler yapılmalıdır.

- Öğretmenler bu mesleği seçerken, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği (yol gösterici, sabırlı, anlayışlı, hoşgörülü, ilgili vb.) özelliklere sahip olup olmadıklarını değerlendirmelidirler. Ayrıca okullarda aday öğretmenlere gereksinim duydukları konu ve alanlarda hizmet-içi yetiştirme programları ve seminerler düzenlenmelidir.

- Bir yıl boyunca, yalnız dinleyici olarak derslere rehber öğretmen ile birlikte katılmalıdırlar.

Dağlı'nın araştırmasının sonunda önerileri şunlardır :

A) Uygulamacılar için öneriler :

- Öğretmen yetiştirilen kurumlar, yapılarında yeniden bir değişiklik yaparak, lisans düzeyinde, dördüncü sınıftan itibaren (1 yıl veya yarıyıl) tıp, hemşirelik ve buna benzer alanlarında olduğu gibi, öğrencileri uygulama okullarına göndererek, kuramsal bilgilerine uygulama olanağı sağlayarak, meslekleri ile ilgili her türlü sorunu fakülte yıllarında çözümlenerek, öğretmen olarak atandıktan sonra karşılaşacakları sorunları daha sağlıklı bir biçimde çözmeleri için gerekli deneyim kazandırılmalıdır.

- Aday öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla, üniversite öğretim üyelerinden, denetmenlerden ve okul müdürlerinden oluşturulacak bir komisyon kurularak (Bu komisyon her ilde ayrı olabilir), yönetim ve denetim, psikolojik danışma ve rehberlik, program, okul-çevre, okul-veli, öğretmen-veli-öğrenci ilişkileri gibi konularda görev alıp aday öğretmenlerin sorunları en aza indirilebilir.

- Aday öğretmenler için görevlendirilecek rehber öğretmenle, okul yönetimince seçilmelidir. Onların deneyimli, yeni bilgiler almaya istekli, bu bilgileri takip eden, branşlarında başarılı kimseler olması sağlanmalı ve seçilen öğretmenlere haftalık veya aylık olarak derse girmiş gibi ücret ödenmelidir.

- Okul yöneticileri ile rehber öğretmenlerin, aday öğretmenlerle ilişkilerini daha sağlıklı kılmak için, uzman kişilerce hizmetiçi eğitim verilebilir.

B) Araştırmacılar için öneriler :

- Araştırmada, aday öğretmenlerin ve görevli buldukları okul müdürlerinin, aday öğretmenlerin sorunlarına yönelik beş bölümdeki tüm sorunlar arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Bu anlamlı farkın gerçek nedenleri üzerinde bir araştırma yapılabilir.

- Araştırma sadece, ortaöğretim okullarında uygulanmıştır. Bu alanda bundan sonra da ilköğretim düzeyinde bir araştırma yapılabilir.

- Bu araştırma Diyarbakır merkez ilçeye bağlı ortaöğretim okullarını kapsamaktadır. Bundan sonra ise, yapılacak araştırmaların daha büyük bir evren temsil etmesi düşünülebilir.

3) Afşin (1988) tarafından Ankara ilçelerinde (Genellikle program ağırlıklı olan) devlet liseleri ile özel liselerdeki aday öğretmenlerin mesleki sorunları ve

çözüm yolları adlı yüksek lisans düzeyinde bir araştırma yapılmıştır (Dağlı,1991, s. 18)..

Yapılan bu araştırmada özetle şu bulgular elde edilmiştir.

- Sorunlar en fazla % 38 oranında öğrenci başarılarını değerlendirme konusunda ortaya çıkmıştır. Yöneticiler ile ilgili sorunların ise % 34'ü geçmemektedir.

- Sosyal bilimler branşında olan aday öğretmenlerin, veliler ile ilgili sorunların fen bilimleri branşında olanlara oranla daha fazladır.

- Özel liselerde çalışan aday öğretmenlerin veliler ile ilgili sorunlarının devlet liselerinde çalışanlara oranla daha büyük boyutlara ulaşmaktadır.

Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim programlarını günün koşullarına göre düzenlemeleri, programlarda teorik bilgilerin yanı sıra uygulamalara da ağırlık verilmesi, okullarda aday öğretmenlere gereksinim duydukları konu ve alanlarda hizmetiçi yetiştirme programları açılması ve seminerler düzenlenmesi, öğretmenlerin bu mesleği seçerlerken öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özelliklere sahip olup olmadıklarını değerlendirmeleri de Afşin tarafından aday öğretmenlerin sorunları için önerilen çözüm yolları olarak görülmektedir.

4.) Sarıkaya tarafından 1956 yılında yapılan “Aday Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler” konulu çalışmasında, aday öğretmenlerin mezun oldukları okullarda iyi yetişemedikleri, kendilerine oldukça kuramsal bilgi verildiği, fakat yaşama ve uygulamaya yönelik bilgilerinin çok az olduğunu vurgulanarak aday öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler şu şekilde sıralanmıştır (Dağlı,1991, s. 18).

- Aday öğretmenlerin lisan (yabancı dillerden herhangi birisini) bilmemektedir.

- Defter ve dosya tutma ve yazışma konularını bilmemektedirler.
- Aday öğretmenler incelemeler hakkında tam bilgi sahibi değildir.
- Aday öğretmenlerin test uygulama pratikleri azdır.
- Aday öğretmenlerin öğretim tekniği ve metotlarına ilişkin eksikleri vardır. Aday öğretmenlerin öğrenci kollarının faaliyetleri hakkında pratikleri eksiktir.

- Halk, idareci ve veliler ile ilişkilerde bilgileri azdır.
- Adaylığın kanun, yönetmelik ve program bilgileri tam değildir.
- Adaylığın yönetsel işlerde eksiklikleri vardır.
- Adaylığın ders araçlarının yapılarına ilişkin bilgileri azdır.
- Adaylığın ders planlarına ilişkin bilgileri yeterli değildir.
- Adaylığın halk eğitimine dair bilgileri eksiktir.

5) Ülgen (1990) de, "Mezuniyet Sonrası Programla Öğretmen Yetiştirmede Deneyimin Derse Katılımla İlgisi" konusunda yaptığı bir araştırmada elde ettiği bulguları şöyle sıralamıştır (Dağlı,1991, s. 18):

- öğretmenlik sertifikası programı ve öğretmenlerin hizmetiçi eğitimine ilişkin olarak zengin bir kaynak listesi ve kaynakların sağlanabileceği bir kitaplık olmalıdır.

- Çalışma yerinin önceden belirlenmesi, kursiyerler arasında uyumlu bir ilişkinin kurulması ve dinlenmelerine olanak sağlamak için, sosyal etkinlikler düzenlenmelidir.

- Teorik ve pratik çalışmalar birbirini destekleyici biçimde planlanmalıdır.
- Aday ve adaylığı kaldırılmış öğretmenlere, var ise yeni öğrenme ve genel olarak eğitimle ilgili kuramsal bilgiler de verilmelidir.

6) Dikmen (1990) araştırmasında öğretmenleri endişeye sevk eden nedenleri, hizmet öncesinde yeterli bilgi verilmemesi, uygulama yetersizliği, basılı materyallerin bulunmayışı ve maddi olanakların yoksunluğu olarak belirlemiştir (Dağlı,1991, s. 19)..

7) Küçükahmet (1989), öğretmen adaylığının İlk ders anlatışlarında neler hissettiklerini araştırmış; önem derecesine göre aşırı heyecanlanma, öğrencilere hakim olamama, sesini ayarlayamama, derse başlayamama ve zamanı ayarlayamama davranışlarının gösterildiğini saptamıştır (Dağlı,1991, s. 19)..

8) Ertürk tarafından, Türkiye'deki öğretmenlerin 1960 ve 1970'teki yeterlilik ve yetersizlikleri ile istedik ve davranışları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir (Dağlı,1991, s. 19)

Öğretmenlerin kendi açıklamalarına dayanarak yapılan bu araştırma sonuçlarının, Türkiye'de öğretmen yetiştirme çalışmalarını biçimlendirmesi düşünülmüştür.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin son on yılda 1960'a oranla genellikle istedik davranışlarının azaldığı ve istenmediklerinin ise çoğaldığı saptanmıştır. Yeterince yaygın olmayan istedik davranışların öğretmen yetiştirme hedefleri olarak saptanması ve onları geliştirecek ve yaygın istenmedik davranışları giderecek hizmetiçi eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmiştir.

9) Kuran (1990) tarafından, "Öğretmen Adayı Seçimine Genel Bakış" adı ile çevirisi yapılan makalede; öğretmen yeteneğinin nelerden oluştuğu, hangi görünmeyen inançlar, anlayışlar ve eğilimlerin mesleğin seçiminde etken olduğu, seçerek kayıt stratejileri uygulayan diğer mesleklerden hangi derslerin alınacağı ve giriş kayıt ölçüleri program amaçları ile mezuniyet ölçütleri arasında nasıl bir ilişki olduğu ve olması gerektiği konularına yer verilmiştir.

10) Aksu (1995) tarafından yapılan araştırmada, Elazığ ilinde "Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurları Yetiştirme Programına Katılan Öğretmenlerin Uygulamaya İlişkin Görüşleri" saptanmıştır. Yönetmelikte öngörülen etkinliklerden bir kısmını, aday öğretmenlerin nasıl değerlendirdikleri araştırılmış ve şu sorulara yanıt aranmıştır :

- Aday öğretmenlerin, kendilerine uygulanan programa ilişkin görüşleri nelerdir ?
- Aday öğretmenlerin görüşlerinin oluşmasında cinsiyet, mesleki eğitim ve yetiştikleri dalda görev yapma değişkenleri etkili midir?

Araştırmacının elde ettiği bulgular şöyle özetlenebilir :

- a) Deneklerin en fazla " adaylık dosyasında istenilen mevzuat her

okulda demirbaş olarak bulunmalı ve gerektiğinde kullanılmalıdır” maddesine katılmışlardır.

a) Denekler “Böyle bir hazırlıkla girdiğim için mesleğimden gurur duyuyorum” maddesi için kararsızlık içindedirler.

b) Aritmetik ortalamının en düşük olduğu madde “ Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinde daha önce öğrenmediğim pek çok şeyi öğrendim” olarak belirlenmiştir.

d) Programın amaç, içerik ve yöntemleri ile ilgili olarak sunulan maddelerde, denekler kararsızlık içindedirler ve programın işlevselliği konusunda kuşkulu oldukları gözlenmiştir.

e)Denekler bu programda kendilerine öğretmen gibi davranılmadığını düşünmektedirler. Ayrıca, programın bu iki aşaması uygulamaya dönük bulunmamıştır.

Aksu'nun çalışmasında elde ettiği bulgular ışığındaki önerileri şunlardır :

- Milli Eğitim Bakanlığı ile üniversitelerin öğretmen yetiştiren birimleri işbirliği ve eşgüdüm içinde çalışmalı; böylece gereksiz tekrar ve çakışmalara son verilmelidir.
- Aday öğretmenlere uygulanacak programlar için ihtiyaç belirleme çalışmaları yapılmalı ve bu, sürekli bir süreç haline getirilmelidir.
- Sınıf öğretmenliğine dal öğretmenliğine dal öğretmeni atanması uygulamasına son verilmelidir. Bu yapılamıyorsa, adaylık süreci dal öğretmeninine göreve uyum eğitimini de kapsamalıdır.
- Adaylık dosyası bir araç olarak düşünülmesi ve hazırlanmasındaki amaç değerlendirilerek çağdaş ve işlevsel bir niteliğe kavuşturulmalıdır.

Yurtdışında yapılan araştırmalardan önemli bulgular da şöyle belirlenmiştir :

Ryan ve arkadaşları mesleğe yeni girmiş olan Aday öğretmenlerin bazı sorunlarını araştırmıştır. Önemli görülen noktalar şöyle sıralanabilir : Okul ve sınıf içi etkinliklerde öğrenci üzerinde disiplin sağlamama, okul yöneticileri tarafından

yeterince takdir edilememesi, okulun sosyal yapısına alışamama ve diğer öğretim personeli tarafından yakınlık görememe, dersin amaçlarına ve konularına, öğretim araç ve gereçlerini seçememe ya da kullanamama, öğrenci faaliyetlerini objektif değerlendirememesi (Dağlı, 1991, s. 19’).

Yurtdışında Adaylık Durumu :

Bu bölümde, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki iki uygulamaya yer verilmiştir.

Eğitimde, her düzeyde öğretmenlik yapabilmek için en az dört yıllık lisans eğitimi yapma zorunluluğu olan Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaöğretim basamağına öğretmen yetiştirme, 12 yıl süren ilk ve ortaöğretimden sonra, en az dört yıl süren eğitimin yanı sıra birçok eyaletteki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin on yıl içinde bir mezuniyet sonrası Bilim Uzmanlığı derecesi almaları gereklidir ve bir kez öğretmenlik formasyonu kazanmış olmak, meslekte sürekli kalabilmek için yeterli bir koşul değildir. Genellikle bir yıllığına atanan öğretmenler, emeklilik hakkını kazanmak için de belli bir dönem 5 yıl çalışmak zorundadırlar (Erdoğan, 1995, s. 76) .

Bu ülkede uygulanan modellerden en fazla dikkati çeken ikisi araştırmada ayrıntılı olarak ele alınmıştır (Üte, 1990, s. 17’deki alıntı).

a) New Hampshire Modeli :

Bu eyalette okul üniversite işbirliği ile lisans dönemini de kapsayacak şekilde 5 yıllık bir Adaylık programı uygulanmaktadır.

Bu modelde adaylık programı üniversite bir ve ikinci sınıfta öğrencilere öğretmen yardımcılığı görevi ile beraber kliniksel deneyim kazandırılarak başlamakta ve gittikçe yaygınlaşan alan dersleriyle lisans tamamlanmaktadır.

Beşinci yılı oluşturan 12 aylık dönem ise, 12 kredilik yüksek lisans dersleri ve bir bitirme projesi veya tezle tamamlanmaktadır. Hem ilk hem de ortaöğretim öğretmenleri için gerekli olan bu programda, beşinci yılı tamamlayan öğrenci master

derecesini de almış sayılmaktadır. Bu programda, normal bir aday 65 saatlik giriş niteliğindeki sınıf içi uygulama çalışmasını ikinci sınıfta tamamlamaktadır.

Bu dönemde öğrencinin programa devam edebilmesi için, gerek rehber öğretmenlerin gerekse bölüm öğretim elemanlarının aday hakkında olumlu görüş bildirmeleri gerekmektedir.

Denetmenler bir yarıyılıda 5 ya da 6 adayın sorumluluğunu üstlenmekte ve her adayı haftada iki ziyaret olmak üzere en az 12 kez ziyaret etmek zorundadırlar. Denetmenler, karşılaşılan günlük sorunlarla ilgili olarak adayları ile haftada bir kez seminer düzenlemektedir. Ayrıca denetmenler adaylığın bireysel sorunlarını ve denetime ilişkin genel sorunları haftada 2 kez kendi aralarında toplanarak tartışmaktadırlar.

b) Virginia Modeli :

Virginia eyaletinde 01.08.1985 tarihinde yürürlüğe giren ve 1986'da uygulanan "Mesleğe Yeni Başlayan Öğretmenlere Yardım Programı" adını alan bu modeldir (Üte, 1990, s. 17).

Normal öğretmenlik sertifikası taşıyan her öğretmene güven sağlamayı ve mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin öğretmenlikle ilgili yeteneklerini geliştirmelerine yardım etmeyi amaçlamaktadır.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenler 2 yıllık "Yenilenemez" sertifikayla göreve başlamaktadır. Bu iki yıllık geçici süre içerisinde aday öğretmen etkili bir öğretim için gerekliliği kabul edilen belirli yetenekleri göstermek zorunda olduğu bu modelde başarılı olan aday öğretmenin sertifikası yenilenecek kendisine beş yıllık "yenilenebilir" bir profesyonel öğretim sertifikası verilmektedir.

İki yıllık geçici dönem içerisinde etkili bir öğretim için belirli yetenekleri göstermekte güçlük çeken öğretmen adaylarına, yardım sağlanır ve yeniden değerlendirmeye alınır. Her aday, iki dönem aralığında, 3 değerlendirmeye tabi

tutulmaktadır. Sağlanan bu yardım sonucunda başarılı olamayan aday öğretmenlerin sertifikası yenilenmez ve Virginia eyaletinde öğretmenlik yapmalarına izin verilmez.

Aday öğretmenlerin program sonrasında yenilenebilir sertifika alabilmeleri için, 14 yetenek belirleyici grup altında toplanan ve 20 yetenek göstergesinden oluşan 3 ayrı yetenek ölçütü testten başarılı olmaları gerekmektedir.

Aksarı (1997) makalesinde, örnek alıp incelediği Almanya, İngiltere, Fransa, S.S.C.B (Rusya Federasyonu), İsveç, Norveç, Romanya, Japonya gibi ülkelerde öğretmen olabilmek için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerektiğini belirtmektedir :

- Yüksek öğrenim görmüş olmak ilk koşuldur.
- Okul müdürü olabilmek için, yüksek lisans veya doktora derecesine sahip olmak gerekmektedir.
- ABD' de bazı eyaletlerde öğretmen olabilmek için, en azından yüksek lisans diplomasına sahip olma zorunluluğu vardır.

Bu ülkelerin öğretmen yetiştirme modellerine bakıldığında, dikkati çeken ortak noktalar şöyle özetlenebilir :

- Öğretmen yetiştirme, en az dört yıllık bir lisans eğitimiyle üniversiteler tarafından gerçekleştirilmektedir. Hatta bazı ülkelerde, öğretmen olmak lisansüstü eğitimini gerektirmektedir.
- Öğretmen yetiştirmede, öğretmenlik formasyonu kazandıran dersler, uygulama ve adaylık oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Adaylık süresi, ülkeden ülkeye değişmektedir. Japonya'da 6 ay sürerken, Almanya ve Romanya'da bu süre, 24 aya kadar uzamaktadır.
- Öğretmen yetiştiren üniversiteler ile öğretmeni istihdam eden Milli Eğitim Bakanlığı ya da yerel eğitim il müdürlüğü sıkı bir işbirliği içindedir.
- İncelenen yabancı ülkelerin çoğunda öğretmenliğe geçiş için yeterlik sınavı uygulanmaktadır. Hatta bu durum, Romanya ve Fransa'da oldukça önem taşımakta, öğretmenlere belli aralıklarla uygulanan sınavları statülerinde de bir değişiklik yapılmaktadır.

- Öğretmenlerin meslek içi eğitimi, hemen hemen bütün ülkelerde çok önemli görülmektedir. Gerek üniversiteler gerekse yerel yönetimler, sendikalar, meslek odaları ve işveren örgütleri arasında sıkı bir işbirliğine gidilmektedir. Bu eğitim sürecinde, kuramsal ve uygulamalı olmak üzere ciddi çalışmalar yapılmaktadır.

- Öğretmenlik sürekli yenilenen ve gelişen bir olgu olarak algılanmakta ve görev başındaki öğretmenlere bu konudaki tüm gelişmeler ve yenilikler iletilmektedir. Öğretmenin kendini yenilemesi ve geliştirmesi vazgeçilmez bir ilke olarak benimsenmektedir.

- Her düzeydeki öğretmenin alanında uzman olmasını gerektiren zorunluluklar ve yaptırımlar konulmaktadır.

B Ö L Ü M III

Y Ö N T E M

Bu bölüm, araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin analizi aşamalarında yapılan çalışmalara ilişkin bilgileri içermektedir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, geçmişte yada halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan ve araştırmaya konu olan olay, birey veya nesneyi kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlamaya çalışan tarama modeline (Karasar, 1995, s. 77) dayalı betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişi, aday öğretmenler ve okul müdürleri oluşturmaktadır.

Araştırmada ilgili deneklerden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bunun için 1997-1998 öğretim yılında Malatya ilinde 54 ilköğretim müfettişinden 47 ilköğretim müfettişi, ilköğretim okullarında görevli 189 aday öğretmenden 160 aday öğretmen ve 82 ilköğretim okulu müdüründen 71 tanesi örneklem olarak alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın bilgi toplama aracı olan anket araştırmacı tarafından iki bölüm halinde düzenlenmiştir. Birinci bölümde deneklerin kimliklerini saptamaya yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik”te öngörülen “uygulamalı eğitim”deki 25 madde anket formuna dönüştürülmüş, ayrıca 4 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Bu maddeler ile deneklerden uygulamalı eğitimin gereklilik ve uygulanma düzeyleri, çok, az, orta, ve hiç seçenekleriyle bir ölçek üzerinde derecelendirmeleri istenmiştir. Deneklere dağıtılan anketlerin tamamı geri dönmüştür.

Verilerin Analizi

Anketlerden sağlanan bilgiler, veri kotlama kağıtlarına kotlanarak bilgisayarda analiz edilmiştir. Denek gruplarının anket maddelerine verdikleri yanıtlamaların ortalamaları bulunmuş, ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığı varyans analizi ile saptanmıştır. Varyans analizinde elde edilen f değeri α 0.05 dűzeyinde anlamlı yer alan maddeler için hangi denek grupları arasında anlamlı farklılık olduğu “ t ” testi ile gűsterilmiřtir.

Aritmetik ortalamalar ařađıda gűsterildiđi řekilde deđerlendirilmiřtir.

X = 1.00 - 1.74 Arası : Hiç

X = 1.75 - 2.49 Arası : Az

X = 2.50 - 3.24 Arası : Orta

X = 3.25 - 4.00 Arası : Çok

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen veriler tablolaştırılmış ve ilgili yorumlarda bulunulmuştur. Bulgular ve yorumlar, alt problemlere göre düzenlenen başlıklar içerisinde ele alınmıştır. Bu başlıklar altında, önce alt başlıkların genel bir değerlendirilmesi yapılmış, daha sonra alt probleme ilişkin olarak ankette yer alan her bir madde ayrı ayrı tablolar içerisinde yorumlanmış ve unvan değişkenine göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylece tekrarlardan kaçınmak için, üçüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar ilk iki alt problemle birlikte verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt başlıkta araştırmanın birinci alt problemi olan uygulamalı eğitimin gereklilik düzeyi nedir ? sorusuna ilişkin veriler, anketteki maddelerin sırasına göre ele alınmış ve üçüncü alt probleme ilişkin her bir madde için karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırmada aritmetik ortalamalar aşağıda gösterildiği şekilde değerlendirilmiştir.

$X = 1.00 - 1.74$ arası ise hiç düzeyinde gerekli,

$X = 1.75 - 2.49$ arası ise az düzeyinde gerekli,

$X = 2.50 - 3.24$ arası ise orta düzeyinde gerekli,

$X = 3.25 - 4.00$ arası ise çok düzeyinde gerekli.

Deneklerin anketteki 25 maddeye verdikleri yanıtların genel ortalamaları Tablo 1'de gösterilmiştir. Deneklerin genelinin görüşlerine göre, uygulamalı eğitimin gerekliliğine ilişkin olarak elde edilen aritmetik ortalama ($X=3.71$), ön görülen maddelerin "Çok" düzeyinde gerekli görüldüğünü göstermektedir (Tablo 1).

TABLO 1

Unvana Göre Uygulamalı Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Genel Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	N	X	SS
Müfettiş	47	3.74	.25
Aday öğretmen	160	3.71	.25
Okul müdürü	71	3.69	.34
Toplam	278	3.71	.28

Varyans Analizi

Kaynak	S D	K T	K O	F	P
Gruplar arası	2	0.0631	0.0316	0.4097*	0.6643
Gruplar içi	275	21.1828	0.077		
Toplam	277	21. 246			

*P> .05

Öğretmen grubunun uygulamalı eğitimin gerekliliğine ilişkin görüşleri, deneklerin genelinden elde edilen ortalama ile tutarlılık göstermektedir. Müfettişler için elde edilen ortalama en yüksek (X=3.74), okul müdürlerinden sağlanan ortalama ise en düşük (X=3.65) olmakla birlikte, yapılan varyans analizi sonuçları bu farklılıkların α : .05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermiştir.

Tabloda görüldüğü gibi, ayrı ayrı tüm denek grupları yönetmelik maddelerinin “çok gerekli” olduğu görüşünde birleşmişlerdir. Deneklerin oldukça yakın görüşleri yansıtmaları, yönetmeliğin gerektiği biçimde uygulanmasının önemini ortaya koymuştur. Deneklerin genelinin görüşlerine göre, uygulamalı eğitimin gerekliliğine ilişkin maddelerin aritmetik ortalaması (X=3.71) oldukça yüksektir.

Bu durum, Adaylık eğitiminde ön görülen hususların, ilgililerce benimsendiğini göstermesi açısından önemlidir. Böylece eğitimin başarısı için ön koşul sağlanmış olmaktadır. Denek grupları arasında anlamlı farkın olmayışı da, benzer görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Bu da uygulamalı eğitimin gerekliliğine benzer biçimde inanıldığını yansıtmaktadır. Bu konuda görüş farkının olmayışı, bu eğitimin gerekli olduğunun taraflarca kabul edildiğini göstermektedir.

Madde 1

“Resmi yazışma ve dosyalama kuralları” maddesinin gerekliliği konusunda, deneklerin çoğunluğu (%75.18) “Çok” seçeneğinde birleşmişlerdir. Bu katılma durumunu % 21.94 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 2).

Müfettiş grubunun %72.34’ü, öğretmenlerin %76.25’i, okul müdürlerinin %74.65’i “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir. Buna karşın, müfettiş grubunun “Hiç” ve “Az” seçeneğini, öğretmen grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemedikleri gözlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında, denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmemektedir. Elde edilen varyans oranı $F=.0400$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Denek gruplarının “Resmi Yazışma ve Dosyalama Kurallarının Gerekliliği” konusunda birbirlerine yakın görüşleri paylaşmaları önemli bir bulgudur. Böylece bu konudaki yeterliğin önemini tüm ilgililer kavramış görünmektedir.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın müfettiş grubu ile aday öğretmen grubuna ($X=3.72$) ait olduğu, bunu okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması izlediği ($X=3.78$) görülmektedir.

TABLO 2

**Resmi Yazışma Ve Dosyalama Kuralları Maddesinin Gereklilik
Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	13	2.68	34	72.34	47	16.91	3.72
Aday öğretmen	-	-	6	3.75	32	3.25	122	76.25	160	57.55	3.72
Okul müdürü	1	1.41	1	1.41	16	3.39	53	74.65	71	25.54	3.70
Toplam	1	0.36	7	21.52	61	3,11	209	75.18	278	100.0	3.71

Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	0.0221	2	.0111	.0400*	.9608
Gruplar içi	76.0930	275	.2767		
Toplam	76.1151	277			

* P > .05

Madde 2:

“Sorumluluğuna verilen ders ve araç-gereçlerini kullanma ve bakımlı yapma” maddesinin gereklik düzeyine ilişkin olarak deneklerin çoğunluğu %83.09 tarafından “Çok” seçeneği tercih edilmiştir. Bu tercih durumunu % 14.39 oranla “Orta” seçeneğinin takip ettiği gözlenmektedir (Tablo 3).

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın aday öğretmen grubuna (X=3.83) ait olduğu, bunu müfettiş grubunun aritmetik ortalamasının izlediği (X=3.80), okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması ise (X=3.71) olarak gözlenmiştir.

Müfettiş grubunun % 80.85'i, öğretmen grubunun % 85.62'si ve okul müdürü grubunun da dörtte üçünden fazlası (%78.87) "Çok" seçeneğini işaretlemişlerdir. Buna karşın müfettiş grubunun "Hiç ve Az" seçeneğini, öğretmen grubunun da "Hiç" seçeneğini işaretlemedikleri görülmüştür.

TABLO 3

Sorumluluğuna Verilen Ders Araç-Gereçlerini Kullanma Ve Bakımını Yapma Maddesinin Gereklik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	9	19.15	38	80.85	47	16.91	3.80
Aday öğretmen	-	-	4	2.50	19	11.88	137	85.62	160	57.55	3.83
Okul müdürü	2	2.82	1	1.41	12	16.90	56	78.87	71	25.54	3.71
Toplam	2	0.72	5	1.80	40	14.39	231	83.09	278	100.0	3.79

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.6329	2	.3164	1.3168*	.2697
Grup içi	66.0865	275	.2403		
Toplam	66.7194	277			

*P > .05

Denek gruplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında da, en yüksek ortalamanın aday öğretmenlere ($x=3.83$), en düşük ortalamanın ise okul müdürlerine ($x=3.71$) ait olduğu gözlenmiştir. En düşük ortalamanın da "Çok" düzeyinde gerekliliği ifade eden bir değere sahip olduğu görülmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmemekte, denek grupları madde başlığı konusunda benzer düşünceleri paylaşmaktadırlar. Denekler madde başlığının gerekli olduğu düşüncesindedirler.

Elde edilen varyans oranı $F=1.3168$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Her üç denek grubunun sorumluluğuna verilen ders-araç gereçlerini kullanma ve bakımını yapma konusunda eğitim - öğretimde ders araç gereçlerinden mutlaka yararlanmasına inandıkları anlaşılmaktadır.

Madde 3:

“Görevi ile ilgili mevzuatı bilme ve kurallarına uyma” maddesinin denek gruplarının çoğunluğu % 90.29 oranla “Çok” seçeneğini işaretlenmiş, bunu % 8.63 oranla “Orta” düzeydeki seçenek izlemiştir(Tablo 4).

Müfettiş grubunun çoğunluğunun %93.62 oranla “Çok” düzeyinde tercih yapmasına paralel olarak, öğretmen grubunun %92.50 oranla ve okul müdürü grubunun da %83.10 oranla “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç ve Az” seçeneğini, öğretmen grubunun da “Hiç” seçeneğini işaretlenmediği gözlenmiştir.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın müfettiş grubuna ($X=3.93$) ait olduğu, bunu öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının izlediği ($X=3.91$) ve okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması ise ($X=3.78$) olarak belirlenmiştir.

Tabloya göre, müfettiş grubunun 3.93, öğretmen grubunun 3.91 ve okul müdürü grubunun 3.78 olan aritmetik ortalamayla madde başlığının gerekliliğinin “Çok” düzeyinde benimsendiği anlaşılmaktadır.

TABLO 4

Görevi İle İlgili Mevzuatı Bilme Ve Kurallarına Uyma Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	3	6.38	44	93.62	47	16.91	3.93
Aday öğretmen	-	-	1	0.63	11	6.88	148	93.00	160	57.55	3.91
Okul müdürü	1	1.41	1	1.41	10	14.08	59	83.10	71	25.54	3.78
Toplam	1	0.36	2	0.72	24	8.63	251	90.29	278	100.0	3.88

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.9599	2	.4800	3.6079*	.0284
Gruplar içi	36.5832	275	.1330		
Toplam	37.5431	277			

*P < .05

“ t ” Testi

	Okul müdürü	Aday öğretmen	Müfettiş
3.78 Okul müdürü			
3.91 Aday öğretmen		*	
3.93 Müfettiş			*

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Varyans analizine bakıldığında, denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmektedir. Elde edilen varyans oranı, F= 3.60 ile $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş ve Aday öğretmenlerin görüşleri arasındaki farklar anlamlı değilken, her iki grubun görüşleri ile okul müdürlerinin görüşlerinin

anlamli ölçüde farklılaştığı gözlenmiştir. Öğretmen ve müfettiş grubunun görüşlerinin benzerliği, mesleki etkileşim ve rol algısından kaynaklanmış olabilir.

Madde 4

“İş ilişkileri” maddesinin gereklilik düzeyine ilişkin olarak deneklerin dörtte üçünden fazlasının (%77.34) “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. Bu düzeyi %20.50 oranla “Orta” seçeneğinin izlediği anlaşılmıştır (Tablo 5)..

TABLO 5
İş İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	14	29.79	33	70.21	47	16.91	3.70
Aday öğretmen	1	0.63	3	1.88	24	15.00	132	82.50	160	57.55	3.79
Okul müdürü	-	-	2	2.82	19	26.76	50	70.42	71	25.54	3.67
Toplam	1	0.36	5	1.80	57	20.50	215	77.34	278	100.0	3.74

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.8013	2	.4006	1.6305*	.1977
Gruplar içi	67.5728	275	.2457		
Toplam	68.3741	277			

*P> .05

Bu madde için “Çok” seçeneğini en yüksek oranla öğretmenlerin (% 82.50) işaretledikleri, bunu çok yakın oranlarla okul müdürü (% 70.42) ve müfettiş grubunun (%70.21) izledikleri gözlenmiştir

Denek gruplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında da, en yüksek ortalamanın Aday öğretmenlere ($x=3.70$), en düşük ortalamanın ise okul müdürlerine ($x=3.67$) ait olduğu gözlenmiştir. Bu aritmetik ortalamalara göre en düşük ortalamanın bile “Çok” düzeyinde gerekliliği ifade eden bir değere sahip olduğu görülmektedir.

Buna karşın, müfettiş grubunun “Hiç” ve “Az” seçeneğini işaretlemedikleri, okul müdürü grubunun da yalnızca “Az” seçeneğini tercih etmediği gözlenmiştir. Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmemektedir. Elde edilen varyans oranı ($F= 1.6305$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. İş ilişkileri her üç grubu da yakından ilgilendirdiğinden denekler farklı düşünmemiş olabilirler.

Denek gruplarının “İş İlişkileri “ konusunu birbirine yakın düzeyde önemli görmeleri, bu eğitimin, iş deneyimlerinin paylaşılması açısından yararlı olabileceği anlaşılmakta ve bunun için ön koşulların yeterince bulunduğunu düşündürmektedir.

Madde 5

“Çevre ilişkileri” maddesinin gerekliliğine ilişkin olarak, deneklerin geneli (%69.78) oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunu (%26.62) oranıyla “Orta” seçeneği izlemiştir(Tablo 6).

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın müfettiş grubuna ($X=3.76$) ait olduğu, bunu öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının izlediği ($X=3.67$) ve okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması ise ($X=3.61$) olarak gerçekleşmiştir.

Müfettiş grubu %78.82, öğretmen grubu %65.63 ve okul müdürü grubu %73.23 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir. Ancak müfettiş grubu ile öğretmen grubunun “Hiç” seçeneğini, okul müdürü grubunun “Az” seçeneğini işaretlemediği de gözlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmemektedir. Madde başlığının gerekli olduğu düşüncesi denek gruplarınca paylaşılmıştır. Elde edilen varyans oranı ($F=1.3744$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

TABLO 6
Çevre İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	9	19.15	37	78.72	47	16.91	3.76
Aday öğretmen	-	-	7	4.38	48	30.00	105	65.63	160	57.55	3.61
Okul müdürü	2	2.82	-	-	17	23.94	52	73.24	71	25.54	3.67
Toplam	2	0.72	8	2.88	74	26.62	194	69.78	278	100.0	3.65

Varyans Analizi					
Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.8991	2	.4495	1.3744*	.2547
Gruplar içi	89.9498	275	.3271		
Toplam	90.8489	277			

* $P > .05$

Her üç denek grubunun madde başlığının gerekliliği konusunda fikir birliği içinde olmaları, ayrıca çevre ile ilişkilerin olumlu yönde gelişmesi ve devam ettirilmesinin gerekliliğine inanmaları, eğitim örgütleri açısından önemli görülmektedir.

Madde 6

“*Ast üst ilişkileri* “ maddesinin gerekliliğine ilişkin olarak, deneklerin çoğunluğunun % 69.78 oranla “Çok” seçeneğini tercih ettikleri görülmüş, bu tercihi (% 24.82) oranla “Orta” seçeneği izlemiştir (Tablo 7).

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın okul müdürü grubuna ($X=3.71$) ait olduğu, bunu aday öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının izlediği ($X=3.61$), müfettiş grubunun aritmetik ortalaması ise ($X=3.57$) olarak görülmüştür.

TABLO 7
Ast-Üst İlişkileri Maddesinin Gereklik Düzeyine İlişkin
Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	3	6.38	14	29.78	30	63.83	47	19.91	3.57
Aday Öğretmen	1	0.63	8	5.00	42	26.25	109	68.13	160	57.55	3.61
Okul müdürü	1	1.41	2	2.82	13	18.31	55	77.46	71	25.54	3.71
Toplam	2	0.72	13	4.68	69	24.82	194	69.78	278	100.0	3.63

Varyans Analizi

	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.7064	2	.3532	.9561*	.3857
Gruplar içi	101.5993	275	.3695		
Toplam	102.3057	277			

* $P > .05$

Müfettiş grubu %63.83 oranla, öğretmen grubu %68.13 ve okul müdürü grubu % 77.46 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Buna karşın, müfettiş grubu “Hiç” seçeneğini işaretlememiştir. Varyans analizine bakıldığında, denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık bulunmamıştır. Madde başlığının gerekliliği konusunda tüm denek grupları aynı görüştedirler. Elde edilen varyans oranına bakıldığında ($F = .9561$), $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Ast-üst ilişkileri konusunda her üç denek grubunun benzer görüşleri yansıtmaları, ilişkilerin sağlıklı olması açısından olumlu bir başlangıç kabul edilebilir.

Madde 7

“İnsan ilişkileri” maddesinin gereklilik düzeyine ilişkin olarak, deneklerin genelinin % 89.57 oranla “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmüş, bunu (% 8.99) oranla “Orta” seçeneği izlemiştir (Tablo 8).

TABLO 8

**İnsan İlişkileri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	5	10.64	41	87.23	47	16.91	3.85
Aday öğretmen	1	0.63	-	-	12	7.50	147	91.88	160	57.55	3.90
Okul müdürü	-	-	2	2.82	8	11.27	61	85.92	71	25.54	3.83
Toplam	1	0.36	3	1.79	25	8.99	249	89.57	278	100.0	3.87

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D	F	P	
Gruplar arası	.3187	2	.1593	1.0553*	.3495
Gruplar içi	41.5230	275	.1510		
Toplam	41.8417	277			

*P> .05

Bu maddeye ilişkin en yüksek ortalama X= 3.90 aday öğretmenlere aittir. Bunu X= 3.85 ile müfettiş ve X= 3.83 ile okul müdürü gruplarının izlediği görülmüştür. Her üç denek grubunun aritmetik ortalaması da “insan ilişkileri” maddesinin gerekliliğini “Çok” düzeyinde benimsendiğini göstermektedir. Ancak ortalamalar arasındaki farkların çok küçük (0.07) olduğu gözlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmemiştir. Elde edilen varyans oranı (F= 1.0553), $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Denek grupları insan ilişkileri konusunda aynı görüşü paylaşmışlardır.

Okul örgütlerinde, yapı boyutu yerine anlayış boyutunun vurgulanması ve her geçen gün insan ilişkilerine duyulan gereksinimin artması nedeniyle, madde başlığının gerekliliğinin denek gruplarınca benimsenmiş olması eğitim kurumları için son derece önemli görülebilir.

Madde 8

“Gizlilik dereceli yazışma ve gizlilik dereceli evrakın saklanması” maddesinin gerekliliğine ilişkin olarak, deneklerin genelinin %77.70 oranla “Çok” seçeneğini tercih ettikleri görülmüştür. Bunu %17.63 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 9).

Tablo 9

Gizlilik Dereceli Yazışma Gizlilik Dereceli Evrakın Saklanması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	4	8.51	13	27.66	30	63.83	47	16.91	3.55
Aday öğretmen	1	0.63	4	2.50	27	16.88	128	80.00	160	57.55	3.76
Okul müdürü	3	4.23	1	1.41	9	12.68	58	81.69	71	25.54	3.71
Toplam	4	1.44	9	3.24	49	17.63	216	77.70	278	100.0	3.71

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K T	S D	K O	F	P
Gruplar arası	1.5921	2	.7961	2.2579*	.1065
Gruplar içi	96.9582	275	.3526		
Toplam	98.5503	277			

*P> .05

Bu maddeye ilişkin en yüksek ortalama X= 3.76 aday öğretmenlere aittir. Bunu X= 3.71 ile okul müdürü ve X= 3.55 ile okul müfettiş gruplarının izlediği görülmüştür. Her üç denek grubunun aritmetik ortalaması da maddesinin gerekliliğini “Çok” düzeyinde benimsendiğini göstermektedir.

Müfettiş grubunun %63.83 oranla, öğretmen grubunun %80.00 oranla ve okul müdürü grubunun da aynı şekilde % 81.69 oranla “Çok” seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemediği anlaşılmıştır. Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık bulunmamıştır.

Bu nedenle, madde başlığının gerekliliğinin tüm denek gruplarınca benimsendiği anlaşılmaktadır. Varyans analizinin incelenmesi sonucunda ise varyans oranı $F=2.2579$ ile $\alpha=.0.5$ düzeyinde anlamlılık gözlenmemiştir.

Madde başlığının önemli olduğunun her üç denek grubunca benimsenmiş olması, her düzeydeki kurum ve kuruluşta gizlilik dereceli yazışma olması ve bu evrakın saklanması gerektiğinin kaçınılmaz olduğunun bilinmesi açısından önemli görülebilir.

Madde 9

“Görevi ile ilgili gözlem, araştırma ve incelemeler” madde başlığının deneklerin geneli tarafından % 82.01 oranla “Çok” seçeneği tercih edilmiştir. Bunu % 16.55 oranla “Orta” seçeneğinin izlediği görülmektedir (Tablo 10).

Müfettiş grubunun % 85.11, öğretmen grubunun %85.00 ve okul müdürü grubunun da %73.24 oranla “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” ve “Az” seçeneğini, öğretmen ve okul müdürü grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemedikleri izlenmektedir.

TABLO 10

**Görevi İle İlgili Gözlem ve Araştırma İncelemeler Maddesinin Gereklik
Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	7	14.89	40	85.11	47	16.91	3.85
Aday öğretmen	-	-	3	1.88	21	13.13	136	85.00	160	57.55	3.83
Okul müdürü	-	-	1	1.41	18	25.35	52	73.24	71	25.54	3.71
Toplam	-	-	4	1.44	46	16.55	228	82.01	278	100.0	3.80

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.7434	2	.3717	2.034*	.1355
Gruplar içi	50.7674	275	.1846		
Toplam	51.5108	277			

*P> .05

Varyans analizi tablosu incelendiğinde ise denek grupları arasında madde başlığı ile ilgili olarak anlamlı bir farklılık görülmediği anlaşılmaktadır. Yer alan varyans oranı (F= 2.034), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Çağdaş eğitim anlayışında öğretmenin kendisini sürekli yenileyen, okuyan, araştıran inceleyen, neden ve sonuç ilişkileri konusunda eleştiren ve sorgulayan bir anlayış içinde olması gerekir. Bu nedenle, her düzeydeki iş gören her zaman görevi ile ilgili gözlem, araştırma ve incelemelere yer verebilmelidir. Buna göre, madde başlığının gerekli olduğu konusunda tüm denek gruplarının fikir birliği içinde olmaları sevindirici bir gelişme olarak görülebilir.

Aritmetik ortalamalar açısından en yüksek değer (X= 3.85) müfettiş grubundan, en düşük değer ise (X= 3.71) okul müdürü grubundan elde edilmiştir.

Madde 10

“Güvenlik ve korunma tedbirleri” maddesi ile ilgili olarak deneklerin genelinin % 76.46 oranla “Çok” seçeneğini tercih ettikleri gözlenmiştir. Bu tercihi % 16.06 oranla “orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 11).

TABLO 11
Güvenlik Ve Korunma Tedbirleri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin
Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	4	8.51	11	23.40	32	68.09	47	16.91	3.85
Aday öğretmen	-	-	6	3.75	33	20.63	121	75.63	160	57.55	3.83
Okul müdürü	2	2.82	6	8.45	9	12.68	54	76.06	71	25.54	3.71
Toplam	2	0.72	16	5.76	53	16.06	207	76.46	278	100.0	3.80

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.8169	2	.4085	1.0760*	.3424
Gruplar içi	104.3953	275	.3796		
Toplam	105.2122	277			

*P> .05

Aritmetik ortalamalar açısından en yüksek değer (X= 3.85) müfettiş grubundan, en düşük değer ise (X= 3.71) okul müdürü grubundan elde edilmiştir.

Müfettiş grubu %68.09 oranla “Çok” seçeneğini, öğretmen grubu %75.63 oranla “Çok” seçeneğini ve okul müdürü grubu % 76.06 oranla yine “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Öte yandan müfettiş grubu ile öğretmen grubu “Hiç” seçeneğini işaretlemeyerek görüş belirtmemişlerdir.

Varyans analizi incelendiğinde denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı ($F= 1.0760$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlılık bulunmamıştır. Böylece madde başlığının gerekliliği, tüm denek gruplarınca paylaşılmaktadır. Yüzlerce hatta binlerce insanın bulunduğu bir ortamda en alt kademedeki işgörenden en üst kademedeki işgörene kadar herkesin olası bir can ve mal tehlikesine karşı kendisinin ve öğrencilerinin can güvenliğinin koruyabilmesi için güvenlik ve korunma tedbirleri ile ilgili önlemleri bilmesi gerektiğinin deneklerce ortak olarak paylaşılması, insanın can ve mal emniyetine verilen değer açısından çok anlamlı sayılabilir.

Madde 11

“*Uygulama ve tarafsızlık*” maddesinin gerekliliğine ilişkin olarak, deneklerin geneli %93.88 oranla “Çok” seçeneği işaretlemişler. Bunu %5.04 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir Tablo 12).

Müfettiş grubu (%93.62), öğretmen grubu (%95.00) ve okul müdürü grubunun (%91.55) oranla büyük bir kısmının “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür.

Varyans analizi tablosu incelendiğinde denek grupları arasında önemli ölçüde farklılık görülmemektedir. Elde edilen varyans oranı $F=0.7603$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda tüm denek gruplarının madde başlığının önemi ve gerekliliği meslek ettiği açısından aynı görüşü paylaşmışlardır.

Örgütlerin amacına ulaşabilmesi ve kendilerini geliştirmeleri için uygulayıcıların yasal erki ve uygulamalarını eşit olarak yapması, Anayasa’ da ifadesini bulan ayırım gözetmeme prensibiyle hareket etmesi beklenen bir davranış sayılmalıdır.

TABLO 12
Uygulama ve Tarafsızlık Maddesinin Gereklik Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	2	4.26	44	93.62	47	16.91	3.91
Aday öğretmen	-	-	1	0.63	7	4.38	152	95.00	160	57.55	3.94
Okul müdürü	1	1.41	-	-	5	7.04	65	91.55	71	25.54	3.88
Toplam	1	0.36	2	0.72	14	5.04	261	93.88	278	100.0	3.92

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.1618	2	.0809	.7603*	.4685
Gruplar içi	29.2519	275	.1064		
Toplam	29.4137	277			

*P> .05

Madde 12

“Zaman ve kaynakların verimli şekilde kullanılması” maddesinde deneklerin geneli % 88.85 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir (Tablo13)

Müfettiş grubunun yaklaşık olarak tamamına yakın bölümü, % 93.62 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiştir. Öğretmen grubu % 88.00 ile okul müdürü grubunun çoğunluğu % 88.73 oranla yine “Çok” seçeneği işaretlenmiştir. Buna karşın müfettiş grubu ile öğretmen grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemedikleri anlaşılmaktadır.

Bu maddeye ilişkin en yüksek ortalama $X= 3.91$ müfettiş grubuna aittir. Bunu $X= 3.85$ ile aday öğretmen ve $X= 3.84$ ile okul müdürü grubunun izlediği görülmüştür. Her üç denek grubunun aritmetik ortalaması da maddesinin gerekliliğini “Çok” düzeyinde benimsendiğini göstermektedir.

TABLO 13

Zaman ve Kaynakların Verimli Şekilde Kullanılması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	2	4.26	44	93.62	47	16.91	3.91
Aday öğretmen	-	-	3	1.88	17	10.63	140	88.00	160	57.55	3.85
Okul müdürü	1	1.41	1	1.41	6	8.45	63	88.73	71	25.54	3.84
Toplam	1	0.36	5	1.99	25	8.99	247	88.85	278	100.0	3.86

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.1567	2	.783	.4428*	.6427
Gruplar içi	48.6491	275	.1769		
Toplam	48.8058	277			

* $P > .05$

Varyans analizi incelendiğinde denek grupları arasında madde başlığı konusunda olarak anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmemiştir. Varyans oranına bakıldığında ($F=0.4428$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Madde başlığının grupların tamamınca benimsenmiş olması, zaman ve kaynakların verimli şekilde kullanılması konusunda bilinç kazanılmış olması önemli bir gelişmedir. Geleceğin neslini yetiştirme sürecinde çeşitli rolde yer alan deneklerin maiyetindekileri etkilemesi beklenebilir. Bu da tutumlu bir toplum açısından önemli bir gelişme demektir.

İnsanın belki de en çok kıymetini bilmediği ve en çok harcadığı ana sermaye zaman ve kaynaklardır. Bu nedenle “vakit nakittir” atasözünden hareketle bireylerden başlanarak ülkeler açısından da zamanın ve insan gücü kaynağı ile yer altı ve yer üstü kaynakların kullanılması kaçınılmazdır. Günümüzde ve gelecekte bu iki ana kapitali iyi kullanan toplumların sonraki yüzyıllara damgasını vuracakları söylenebilir.

Bu bilincin kazandırılması yönünden denek gruplarının madde başlığının gerekli olduğu konusunda aynı görüşü paylaşmaları önemli bir gelişme olarak düşünülebilir.

Madde 13

“Yıllık plan” maddesi ile ilgili olarak deneklerin büyük bir kısmının %74.46 oranla “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Bunu %18.71 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 14).

Müfettiş grubunun %80.85, öğretmen grubunun %71.25, okul müdürü grubunun % 76.46 oranla “Çok” seçeneğine katıldıkları gözlenmiştir. Denek grupları %18.71 oranla “Orta” seçeneğini tercih etmişlerdir. Buna karşın müfettiş grubu “Hiç” seçeneğini işaretlememiştir.

Ancak öğretmen grubunun % 3.13 oranla ve okul müdürü grubunun da % 1.41 oranla “Hiç” gerekli olmadığı yönünde görüş belirtmeleri çok anlamlıdır. Halbuki eğitim ve öğretimde plan en önemli vazgeçilmez çalışmadır. Müfettişlerin “Hiç” seçeneğine katılmamış olmaları da mesleki sorumluluk açısından önemli görülebilir.

Varyans tablosuna bakıldığında denek grupları arasında anlamlı ölçüde farklılık bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı ($F= 1.7783$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı görülmemiştir. Yıllık planın gerekliliği konusunda deneklerin büyük bir kısmının “Çok” seçeneğini tercih etmeleri manidardır.

Eğitim örgütlerinde hedef davranışların gerçekleştirilmesi için yıllık plan bir ön koşul olarak görülmektedir. Deneklerin büyük bir çoğunlukla yıllık plan yapılması

gerektiği noktasında birleşmiş olmaları bu davranış hakkında yeterli bilincin kazanılmış olması açısından önemli görülebilir.

TABLO 14

Yıllık Plan Maddesinin Gereklik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	8	17.02	38	80.85	47	16.91	3.78
Aday öğretmen	5	3.13	9	5.63	32	20.00	114	71.25	160	57.55	3.59
Okul müdürü	1	1.41	3	4.23	12	16.90	55	77.46	71	25.54	3.70
Toplam	6	2.16	13	4.68	52	18.71	207	74.46	278	100.0	3.65

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	1.5941	2	.7970	1.7783*	.1709
Gruplar içi	123.2548	275	.4482		
Toplam	124.8489	277			

*P> .05

Madde 14

“Ünite planı” maddesi ile ilgili olarak denekler büyük bir çoğunlukla % 58.63 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiş, bunu %27.70 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemeleri izlemiştir(Tablo 15).

Müfettiş grubunun %76.60 oranla, öğretmen grubunun %54.38 oranla ve okul müdürü grubunun %56.33 oranla “Çok” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Öğretmen grubunun yarıdan az bir kısmı %30.00 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemiş olması da önemli bulunmuştur. Bu durum, denek grubuna madde başlığının yeteri kadar anlatılmamış ve öneminin kavratılmamış olmasından kaynaklanabilir.

Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlememiş olması da dikkat çekicidir. öğretmen grubundan 13 denegin (%8.13) oranla “Hiç” seçeneğini işaretlemiş olması yine dikkat çekici bulunmuştur.

TABLO 15

**Ünite Planının Gereklik Maddesi Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	10	21.28	36	76.60	47	16.91	3.74
Aday öğretmen	13	8.13	12	7.50	48	30.00	87	54.38	160	57.55	3.30
Okul müdürü	5	7.04	7	9.86	19	26.76	40	56.33	71	25.54	3.32
Toplam	18	6.47	20	7.19	77	27.70	163	58.63	278	100.0	3.38

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	7.3373	2	3.6687	4.8861*	.0082
Grup içi	206.4792	275	.7508		
Toplam	213.8165	277			

*P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Aday öğretmen	Okul müdürü	Müfettiş
3.30	Aday öğretmen			
3.32	Okul müdürü			
3.74	Müfettiş	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın (X= 3.74) müfettiş grubuna ait olduğu, bunu (X= 3.32) oranla okul

müdürü grubunun izlediği, öğretmen grubunun ($X= 3.30$ oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir.

Varyans analiz tablosu incelendiğinde denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmektedir. Elde edilen varyans oranı $F= 4.8861$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Öğretmenle, müfettiş ve okul müdürü ile müfettiş grupları arasında farklar anlamlı bulunurken, öğretmen ve okul müdürü görüşleri arasındaki farklar anlamlı bulunmamış ve madde başlığı hakkında farklı görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Müfettiş grubunun ünite planını gerekli görmelerine karşın, aday öğretmen grubunun belki de bu konuda yeterince bilgilendirilmemiş olmaları sonucunda böyle düşünmüş olabilirler. Okul müdürü grubunun ise belki de mesleki deneyimlerinin yeterli olduğunu düşünmeleri ve günlük planın yapıyor olmasını dikkate aldıklarından müfettiş grubundan farklı düşündükleri sonucu çıkarılabilir.

Madde 15

“*Günlük ders planı*” maddesini deneklerin çoğunluğu % 70.14 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunu %17.63 oranla “Orta” seçeneği işaretlenmesi takip etmiştir (Tablo 16).

Müfettiş grubu %91.49 oranla, öğretmen grubu %61.88 oranla, okul müdürü grubu %74.65 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemediği görülmektedir.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın ($X= 3.89$) müfettiş grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.54$) oranla okul müdürü grubunun izlediği, öğretmen grubunun ($X= 3.41$) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında madde başlığı ile ilgili olarak farkların anlamlı olmadığı görülmektedir. Varyans oranına bakıldığında ($F=6.2859$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece madde başlığının gerekli olduğu denek grupları tarafından benimsenmektedir.

TABLO 16
Günlük Ders Planı Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	3	6.38	43	91.49	47	16.91	3.89
Aday öğretmen	9	5.63	15	9.37	37	23.13	99	61.88	160	57.55	3.41
Okul müdürü	5	7.04	4	5.63	9	12.68	53	74.65	71	25.54	3.54
Toplam	14	5.04	20	7.19	49	17.63	195	70.14	278	100.0	3.52

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	8.4492	2	4.2246	6.2859*	.0021
Gruplar içi	184.8205	275	.6721		
Toplam	193.2697	277			

* $P > .05$

Bilindiği gibi hiç bir birey ve toplum gelecek için önkestirim olarak nitelenebilen plansız olmadığı gibi birey ve toplumlar kesinlikle işlerini tesadüflere bırakmak istemezler. Bu nedenle denek gruplarınca günlük plan yapılması gerektiğinin ortak olarak paylaşılmış olması yeterli bilincin kazandırılmış olması bakımından anlamlı sayılabilir.

Madde 16

“Dersin işlenişi ile ilgili araç-gereçler” maddesi ile ilgili olarak denek gruplarının büyük bir çoğunluğu %89.57 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunu % 10.07 oranla “Orta” seçeneğinin işaretlenmesi izlemiştir (Tablo 17).

Ancak madde başlığı hakkındaki denek gruplarından müfettiş grubu ve öğretmen grubunun “Hiç” ve “Az” seçeneğini ve okul müdürü grubunun ise “Hiç” seçeneğini işaretlemediği görülmektedir. Bu durumda deneklerin madde başlığına “Hiç” gerekli olmadığı ve “Az” gerekli olduğu görüşüne katılmadıkları dikkate alındığında konunun önemli olduğu sonucuna varılabilir.

TABLO 17

Dersin İşlenişi İle İlgili Araç-Gereçler Maddesinin Gereklik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	7	14.89	40	85.10	47	16.91	3.85
Aday öğretmen	-	-	-	-	14	8.75	146	91.25	160	57.55	3.91
Okul müdürü	-	-	1	1.41	7	9.86	63	88.73	71	25.54	3.85
Toplam	-	-	1	0.36	28	10.07	249	89.57	278	100.0	3.88

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.2192	2	.1096	.9043*	.4060
Gruplar içi	33.3240	275	.1212		
Toplam	33.5432	277			

*P> .05

Artık günümüzde derslerin işlenişinde eğitim öğretim materyallerinden yararlanılması kaçınılmazdır. Öğrenmenin kolaylaştırılması ve kalıcılığının sağlanması ile soyut kavramların somutlaştırılmasında önemli rol üstlenen araç-gereçlerden yararlanmak öğretmenden beklenen bir davranıştır. İnsan beyninin sağ ve sol alanlarını dengeli bir şekilde kullanmasına yardım edecek olan araç gereç kullanmanın gerekliliği konusunda denek gruplarının farklı düşünmemiş olmaları önemli bir gelişme sayılabilir.

Varyans analizi incelendiğinde denek grupları arasında farklar anlamlı görülmemektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=0.9043$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın ($X= 3.91$) aday öğretmen grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.85$) oranla müfettiş ve okul müdürü grubunun izlediği, böylece madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttikleri izlenmiştir.

Madde 17

“Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders araçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi” maddesinin gereklilik düzeyine ilişkin görüşler madde başlığı ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu %55.40 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir. Bunu büyük bir farkla “Orta” seçeneğini %38.85 oranla tercih etmeleri izlenmiştir(Tablo 18).

Müfettiş grubu % 59.57 oranla, öğretmen grubu %56.88 oranla, okul müdürü grubu %49.30 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Denek gruplarının “Orta“ seçeneğini %31.91, % 37.50 ve %46.48 oranda işaretlenmiş olması da önemli sayılmaktadır. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlememiş olması da önemli görülebilir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında farklar anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı ($F=.3329$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı görülmemektedir.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın ($X= 3.51$) müfettiş grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.50$) oranla öğretmen grubunun izlediği, okul müdürü grubunun ($X= 3.43$) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir. Ancak çok düşük oranla “Çok” gerekli olduğunun düşünülmesi anlamlı görülebilir.

TABLO 18**Okulun Bulunduğu Çevrenin Ve Bu Çevredeki Kuruluşların Eğitim Faaliyetleri Ve Ders Araçlarının Gerçekleştirilmesi Yönünden İncelenmesi Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	4	8.51	15	31.91	28	59.57	47	16.91	3.51
Aday öğretmen	1	0.63	8	5.00	60	37.50	91	56.88	160	57.55	3.50
Okul müdürü	1	1.41	2	2.82	33	46.48	35	49.30	71	25.54	3.43
Toplam	2	0.72	14	5.04	108	38.85	154	55.40	278	100.0	3.48

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.2644	2	.1322	.3329*	.7171
Gruplar içi	109.2032	275	.3971		
Toplam	109.4676	277			

*P> .05

Okulun bulunduğu çevrenin gerçekleştirilen eğitimsel etkinlikler konusunda bilgilendirilmesi, okul ile çevre diyalogu çevrenin okula olumlu bakış kazanması açısından önemlidir. Okul örgütleri eğitim araçlarından teknolojilerinden daha fazla yararlanabilmesi için maddi kaynaklara gereksinim duyacaktır.

Bu durumda okulun bulunduğu çevrenin ve çevrede yer alan kuruluşların katkılarını sağlamak gerekecektir. İşte bunun için eğitim işgörenlerinden bir kısmını oluşturan deneklerin madde başlığının gerekli olduğu konusunda aynı görüşü paylaşmaları okul çevre işbirliğinin sağlanması açısından anlamlı sayılabilir.

Madde 18

“İnceleme ve gezilerin planlaması, uygulanması ve değerlendirilmesi” maddesi ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu %52.16 oranla “Çok”

seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu tercihi %39.57 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 19).

TABLO 19

**İnceleme Gezilerinin Planlaması, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi
Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş			4	8.51	17	36.17	26	55.32	47	16.91	3.46
Aday öğretmen 2	1.25	12	7.50	61	38.13	85	53.13	160	57.55	3.43	
Okul müdürü	1	1.41	4	5.63	32	45.07	34	47.89	71	25.54	3.39
Toplam	3	1.08	20	7.19	110	39.57	145	52.16	278	100.0	3.42

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.1575	2	.0788	.1720*	.8420
Gruplar içi	125.9036	275	.4578		
Toplam	126.0611	277			

*P> .05

Müfettiş grubu %55.32, öğretmen grubu %53.13 ve okul müdürü grubu %47.89 oranla “Çok ” seçeneğine katılmışlardır. Ancak okul müdürlerinin %45.07 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemiş olması dikkat çekici bulunmaktadır. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğine katılmamış olması da anlamlı bulunmuştur.

Deneklerden elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın (X= 3.46) müfettiş grubuna ait olduğu, bunu (X= 3.43) oranla öğretmen grubunun izlediği, okul müdürü grubunun (X= 3.39) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında varyans oranı (F=.1720) $\alpha=.05$ düzeyinde bulunmuş, böylece denek grupları arasında farklar anlamlı ölçüde bulunmamıştır.

Eğitim ğretim etkinliklerinde hedef davranışların gerçekleştirilmesini etkileyen faktörlerden bir tanesi de yaparak yaşayarak öğrenmedir. İnceleme ve gezilerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi kuralına göre çalışan bir öğretmenin öğrencilerine daha kısa sürede ve kalıcı bilgiler kazanması çalışmalarına olumlu katkıda bulunacağı düşünülebilir.

Madde 19

“*Sınıf ve danışman öğretmenlik çalışmaları*” konusunda denek gruplarının çoğunluğu %76.98 oranla “ok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunu %20.14 oranla “Orta” seçeneği izlemiştir (Tablo 20).

Müfettiş grubunun %71.21, ğretmen grubu % 80.00 ve okul müdürü grubunun %74,65 oranla “ok” seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir.

Buna karşın müfettiş grubu ile ğretmen grubunun “Hiç” seçeneğine, okul müdürü grubunun “Az” seçeneğine katılmadıkları görülmektedir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($X= 3.761$) ğretmen grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.71$) oranla okul müdürü grubunun izlediği, müfettiş grubunun ($X= 3.65$) oranla madde başlığının “ok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında farklar anlamlı düzeyde bulunmamıştır. Yer alan varyans oranı ($F=0.8768$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı görülmemiştir. Madde başlığının gerekli olduğunun denek gruplarının tümü tarafından benimsenmesi öğrencilerin problemlerini çekinmeden doğrudan aktarabilecekleri bir sınıf ve danışman öğretmenin olması ve böylece öğrencilerin iş ve işlemlerinin daha sağlıklı ve hızlı sonuçlandırılması açısından önemli görülebilir.

TABLO 20

Sınıf Ve Danışman Öğretmenlik Çalışmaları Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	2	4.26	12	25.53	33	71.21	47	16.91	3.65
Aday öğretmen	-	-	5	3.13	27	16.88	128	80.00	160	57.55	3.76
Okul müdürü	1	1.41	-	-	17	23.94	53	74.65	71	25.54	3.71
Toplam	1	0.36	7	2.52	56	20.14	214	76.98	278	100.0	3.73

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.4678	2	.2339	.8768*	.4173
Gruplar içi	73.3631	275	.2668		
Toplam	73.8309	277			

*P> .05

Madde 20

“Öğretmenler kurulunun görevleri ve kurulun sekreterlik hizmetleri” maddesini denek gruplarının çoğunluğu (%56.47) oranla “Çok” düzeyde işaretlemeyi tercih etmişlerdir (Tablo 21). Ancak müfettiş grubunun “Çok” seçeneğine (%42.55) oranında katılması dikkat çekici bulunmuştur.

Müfettiş grubu madde başlığına %44.68 oranla “Orta” düzeyde katılmayı tercih etmiş, diğer gruplardan öğretmen grubunun tercihinin %33.75 ve okul müdürü grubunun %38.03 oranla “Orta” düzeyine katılma şeklinde görülmüştür.

TABLO 21

**Öğretmenler Kurulunun Görevleri Ve Kurulun Sekreterlik Hizmetleri
Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	6	12.77	21	44.68	20	42.55	47	16.91	3.29
Aday öğretmen	4	2.50	7	4.38	54	33.75	95	59.38	160	57.55	3.50
Okul müdürü	1	1.41	1	1.41	27	38.03	42	59.15	71	25.54	3.54
Toplam	5	1.80	14	5.04	102	36.69	157	56.47	278	100.0	3.47

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	1.9633	2	.9816	2.1526*	.1181
Gruplar içi	125.4073	275	.4560		
Toplam	127.3706	277			

*P> .05

Aritmetik ortalamalar incelendiğinde en yüksek değer okul müdürü (X =3.54), en düşük değer ise müfettiş grubundan (X=3.29) elde edildiği görülmektedir. Öğretmen grubuna ilişkin aritmetik ortalama (X=3.50), okul müdürü grubuna yakın bir değerde bulunmuştur.

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında farklar anlamlı ölçüde görülmemiştir. Elde edilen varyans oranı F=2.1256 α =.05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, denek gruplarınca madde başlığının gerekli olduğu ortak düşünce olarak paylaşılmıştır.

Örgütlerde karara katılma ve kararların alınmasında demokratik davranma ayrıca ileride daha geniş kapsamlı toplantılara hazırlanma gereği duyulacağı düşünüldüğünde madde başlığının denek gruplarının tümü tarafından gerekli görülmesi okulun işleyişini doğrudan ve olumlu yönde etkilemesi açısından iyi bir anlayış düzeyi olarak görülebilir.

Madde 21

“Öğrenci rehberlik hizmetleri” başlığı altındaki bu maddeye denek grupları (% 88.85) oranla “Çok” düzeyinde katılmışlardır. Bunu (%8.63) oranla “Orta” düzeyinde katılmaları izlemiştir(Tablo 22).

TABLO 22

Öğrenci Rehberlik Hizmetleri Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	6	12.77	40	85.11	47	16.91	3.82
Aday öğretmen	-	-	3	1.88	14	8.75	143	89.38	160	57.55	3.87
Okul müdürü	1	1.41	2	2.82	4	5.63	64	90.14	71	25.54	3.84
Toplam	1	0.36	6	2.16	24	8.63	247	88.85	278	100.0	3.85

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.0947	2	.0474	.2532*	.7765
Gruplar içi	51.4341	275	.1870		
Toplam	51.5288	277			

*P> .05

Varyans analizine bakıldığında denek grupları arasında farklar anlamlı görülmemektedir. Elde edilen varyans oranı $F=.2532$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu nedenle, denek grupları arasında madde başlığının gerekli olduğu konusunda düşünce birliğinin oluştuğu görülmüştür.

Müfettiş grubu “Çok” seçeneğine % 85.11 oranıyla, öğretmen grubu (%89.38) oranla ve okul müdürü grubu %90.14 oranla tercihlerini belirtmişlerdir.

Buna karşın müfettiş grubu ile, öğretmen grubunun “Hiç” seçeneğini tercih etmeyerek işaretlemedikleri görülmektedir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($X= 3.61$) okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.58$) oranla öğretmen grubunun aritmetik ortalaması izlemiştir. Müfettiş grubunun ($X= 3.57$) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği izlenmiştir.

Öğrencilerin psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlarının olabileceği varsayıldığında denek grupları arasında bu birliğin oluşması öğrenci başarısını, hatta sınıf ve okul iklimini olumlu yönde etkileyecektir. Öğrenci başarısına olumsuz etki eden etkenlerin en aza indirilmesi ve başarı grafiğinin yükseltilmesine katkıda bulunacağı yönünden bakıldığında madde başlığının gerekli olduğu konusunda düşünce birliğinin oluşması anlamlı bir gelişme nitelenebilir.

Madde 22

“*Atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konular*” madde başlığı ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu (% 66.55) oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunu (%26.62) oranla “Orta” seçeneği izlemiştir (Tablo 23).

Müfettiş grubu %65.96, öğretmen grubu %66.25 ve okul müdürü grubu %67.61 oranla “Çok” seçeneğine katılmışlardır. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini tercih etmediği görülmüştür.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın ($X= 3.61$) okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu ($X= 3.58$) oranla öğretmen grubunun aritmetik ortalaması izlemiştir. Müfettiş grubunun ($X= 3.57$) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği görülmüştür.

TABLO 23

**Atölye Ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Konular Maddesinin
Gerekliliğine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	4	8.52	12	25.53	31	65.96	47	16.91	3.57
Aday öğretmen 1	0.63		11	6.88	42	26.25	106	66.25	160	57.55	3.58
Okul müdürü	1	1.41	2	2.82	20	28.17	48	67.61	71	25.54	3.61
Toplam	2	0.72	17	6.12	74	26.62	185	66.55	278	100.0	3.58

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.0863	2	.0431	.1048*	.9005
Gruplar içi	113.1655	275	.4115		
Toplam	113.2518	277			

*P> .05

Varyans tablosuna bakıldığında denek grupları arasında farklar anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı $F=.1048$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı görülmemiş ve madde başlığı hakkında denekler aynı görüşü paylaşmışlardır.

Madde başlığı ile ilgili olarak deneklerin benzer görüşü paylaşmış olmaları eğitim-öğretim etkinliklerinde laboratuvarların yeri ve önemi hakkında yeterli bilincin kazanılmış olması açısından önemli gelişme sayılabilir. Öğrencinin işittiğini unutacağı, gördüğünü hatırlayacağı ve yaptığını öğreneceği düşünüldüğünde bir öğretmenin madde başlığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmasının denek gruplarınca benzer şekilde gerekli görülmesi teoriden çok pratiğe önem verilmesi bilincinin oluşması açısından önemli bir gelişme olarak nitelenebilir.

Madde 23

“Ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanması, uygulanması” maddesi ile ilgili olarak deneklerin büyük bir çoğunlunun 81.29 “Çok” seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir. Bunu %16.55 oranla “Orta” seçeneği izlemiştir (Tablo 24).

TABLO 24

Ölçme Ve Değerlendirme Araçlarının Hazırlanması, Uygulanması Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	7	14.89	40	85.10	47	16.91	3.85
Aday öğretmen	1	0.63	3	1.88	27	16.88	129	80.63	160	57.55	3.77
Okul müdürü	-	-	2	2.82	12	16.90	57	80.28	71	25.54	3.77
Toplam	1	0.36	5	1.80	46	16.55	226	81.29	278	100.0	3.78

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.2266	2	.1133	.5005*	.6068
Gruplar içi	62.2518	275	.2264		
Toplam	62.4784	277			

*P> .05

Müfettiş grubu madde başlığına %85.10, öğretmen grubu %80.63, % 80.28 oranla okul müdürü grubu “Çok” tercihinin yaparak katılmışlardır. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” ve “Orta” seçeneğine, okul müdürü grubunun da yine “Hiç” seçeneğine katılmadıkları görülmektedir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın (X= 3.85) okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu (X= 3.77) oranla öğretmen grubunun aritmetik ortalaması izlemiştir.

TABLO 25

Okulun Genel İşleyişi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	1	2.13	8	17.02	38	80.85	47	16.91	3.78
Aday öğretmen	-	-	7	4.38	19	11.88	134	83.75	160	57.55	3.79
Okul müdürü	1	1.41	2	2.82	10	14.08	58	81.69	71	25.54	3.76
Toplam	1	0.36	10	3.60	37	13.31	230	82.73	278	100.0	3.78

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.0547	2	.0273	.1030*	.9021
Gruplar içi	72.9957	275	.2654		
Toplam	73.0504	277			

*P> .05

Madde 25

“Okulun yönetimi ile ilgili uygulamalar” madde başlığıyla ilgili olarak denek grupları büyük bir çoğunlukla %87.41 oranla “Çok” seçeneğine katılmışlardır. Bu katılımı %11.15 oranla “Orta” seçeneği izlemektedir (Tablo 26).

Müfettiş grubunun %93.62 oranında büyük bir katılımı “Çok” seçeneğini işaretledikleri, bu seçeneğe öğretmen grubunun %88.75 oranla ve okul müdürü grubunun da %80.28 oranla katıldıkları görülmektedir.

TABLO 26

Okulun Yönetimi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Gereklilik Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	-	-	3	6.38	44	93.62	47	16.91	3.93
Aday öğretmen	1	0.63	2	1.25	15	9.38	142	88.75	160	57.55	3.86
Okul müdürü	-	-	1	1.41	13	18.31	57	80.28	71	25.54	3.78
Toplam	1	0.36	3	1.80	31	11.15	243	87.41	278	100.0	3.85

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	.6301	2	.3151	1.8994*	.1516
Gruplar içi	45.6145	275	.1659		
Toplam	46.2446	277			

*P> .05

Buna karşın müfettiş grubu seçeneklerde “Hiç” ve “Az” seçeneğini, okul müdürü grubunun ise “Hiç” seçeneğine katılmadıkları gözlenmektedir.

Aritmetik ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın (X= 3.93) müfettiş grubuna ait olduğu, bunu (X= 3.86) oranla öğretmen grubunun aritmetik ortalaması izlemiştir. Okul müdürü grubunun (X= 3.78) oranla madde başlığının “Çok” düzeyde gerçekleştiği yönünde görüş belirttiği görülmüştür.

Varyans tablosu incelendiğinde denekler arasında farklar anlamlı bulunmamıştır. Varyans oranına bakıldığında ise F=1.8994 α =.05 düzeyinde anlamlı görülmemiştir.

Madde başlığı ile ilgili olarak deneklerin yüksek düzeyde aritmetik ortalama ile gerekli görmeleri okul yönetimleri konusundaki uygulamaların çok önemli bir yaklaşım olarak görülebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu alt başlıkta araştırmanın ikinci alt problemi olan uygulamalı eğitimin uygulanma düzeyi nedir ? sorusuna ilişkin veriler, anketteki maddelerin sırasına göre ele alınmış ve üçüncü alt probleme ilişkin her bir madde için karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırmada aritmetik ortalamalar aşağıda gösterildiği şekilde değerlendirilmiştir.

$X = 1.00 - 1.74$ arası ise hiç düzeyinde uygulanmıyor.

$X = 1.75 - 2.49$ arası ise az düzeyinde uygulanıyor.

$X = 2.50 - 3.24$ arası ise orta düzeyinde uygulanmıyor.

$X = 3.25 - 4.00$ arası ise çok düzeyinde uygulanmıyor.

Genel Değerlendirme

Denekler yönetmelik maddelerini “Çok” gerekli gördükleri halde, yine tümünün uygulanma düzeyi için birleştikleri nokta “Orta” düzeyde ($X=2.79$) uygulandığı biçiminde olmuştur. Uygulamalı eğitimin gerekliliği $X=3.71$ oranla “Çok” düzeyinde gözlenmişken, uygulanma düzeyinin deneklerin geneline göre $X=2.79$ ile “Orta” düzeyinde gerçekleştiği ifade edilmiştir (Tablo 27).

TABLO 27

Unvana Göre Uygulamalı Eğitimin Uygulanma Düzeyine İlişkin Genel Görüşlerin Karşılaştırılması.

Unvan	N	X
Müfettiş	47	2.48
Aday öğretmen	160	3.01
Okul müdürü	71	2.89
Toplam	278	2.79

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	S D	K T	K O	F	P
Gruplar arası	2	10.48	5.24	1830*	.0000
Grup içi	275	78.76	.29		
Toplam	277	89.24			

* P< .05

“ t ” Testi

	Müfettiş	Aday öğretmen	Okul müdürü
Müfettiş			
Aday öğretmen	*		
Okul müdürü	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Tablo incelendiğinde, en yüksek ortalamanın X= 3.01 ile aday öğretmenler, en düşük ortalamanın ise X= 2.48 ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir. Bu durumda okul müdürü ve öğretmenler, yönetmelik maddelerinin “Orta”, müfettiş grubu ise “Az” düzeyde uygulandığı görüşündedirler.

Yapılan varyans analizi denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğunu göstermektedir. Elde edilen varyans oranı F=18.30 ile $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Yapılan “ t ” testine göre müfettişlerin görüşleri, öğretmen ve

okul müdürleri görüşlerinden, anlamlı ölçüde farklılaşırken, öğretmenler ve okul müdürlerinin benzer nitelikte olduğu saptanmıştır.

Bu saptanan durum, öğretmenlerle okul müdürlerinin aynı çalışma ortamını paylaşmaları ve informal ilişkilerinden kaynaklanıyor olabilir. Öğretmenler ve okul müdürleri uygulamalı eğitime ilişkin yönetmelik maddelerinin orta düzeyde, müfettiş grubu ise $\bar{X}=2.48$ ortalama ile “Az” düzeyde uygulandığını belirtmişlerdir.

Müfettişlerin öğretmenler ve okul müdürlerinden farklı görüşte olmaları ise, onların denetmen olma özellikleriyle beklenti düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklanabilir.

Madde 1

“Resmi yazışma ve dosyalama kuralları” maddesinin uygulanma düzeyine ilişkin olarak deneklerin % 41.37’inin “Çok” seçeneğini tercih ettikleri, bunu % 37.41 oranla “Orta” seçeneğinin izlediği gözlenmiştir. Deneklerin genelinin yaklaşık beşte biri ise (%19.42) “Az” seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 28).

Müfettiş grubu %59.57 oranla “Orta” seçeneğini, öğretmen grubunun yaklaşık yarısının %50.62 “Çok” seçeneğini, okul müdürleri grubunun da %43.66 sının aynı şekilde “Çok” seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini tercih etmedikleri gözlenmektedir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın öğretmenlere $\bar{X}= 3.32$, en düşük ortalamanın ise müfettiş grubuna $\bar{X}= 2.72$ ait olduğu görülmektedir. Buna göre okul müdürleri grubu madde başlığının 3.32 oranla “Çok” ve müfettiş ile okul müdürü grubu ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ise ($F=10.8759$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş ile öğretmen ve okul müdürleri arasındaki farklar anlamlı iken, öğretmen ve okul müdürü görüşlerinin benzer nitelikte olduğu saptanmıştır.

TABLO 28

Resmi Yazışma Ve Dosyalama Kuralları Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	16	34.04	28	59.57	3	6.38	47	16.91	2.72
Aday öğretmen	3	1.88	23	14.38	53	33.12	81	50.62	160	57.55	3.32
Okul müdürü	2	2.82	15	21.13	23	32.39	31	43.66	71	25.54	3.16
Toplam	5	1.80	54	19.42	104	37.41	115	41.37	278	100.0	3.18

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P*
Gruplar arası	13.1678	2	6.5839	10.8759*	.0000
Grup içi	166.4761	275	.6054		
Toplam	179.6439	277			

* P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Aday öğretmen	Okul müdürü
2.72	Müfettiş			
3.16	Aday öğretmen	*		
3.32	Okul müdürü	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Varyans analizi sonuçları da bu durumu yansıtmaktadır. Buna göre, müfettiş grubu gerek okul müdürü, gerekse öğretmen gruplarından anlamlı ölçüde farklılaşmıştır. Bu durumda, “ Resmi Yazışma Ve Dosyalama Kuralları” nın uygulanması konusunda, okul müdürü ve öğretmenlere karşıt olarak, müfettiş grubunun daha düşük bir uygulanma düzeyini gözledikleri ileri sürülebilir.

Bu sonuç müfettiş grubunun beklenti düzeyinin, diğer gruplara kıyasla daha yüksek olmalarından kaynaklanabilir.

Madde 2

“Sorumluluğuna verilen ders araç-gereçlerini kullanma ve bakımını yapma” maddesinin uygulanma düzeyi için denek grupları %42.81 oranla “Orta” seçeneğini, %31.29 oranla “Az” seçeneğini, %21.58 oranla da “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir (Tablo 29).

Müfettiş grubu %57.44 oranla “Az” seçeneğini, %34.04 oranla “Orta” seçeneğini, %6.38 oranla da “Çok” seçeneğini işaretlerken; öğretmen grubu %40.00 oranla “Orta”, %26.25 “Az” ve %30.63 oranla da “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir. Okul müdürleri grubu ise %54.93 oranla “Orta” seçeneğini, %25.35 oranla “Az” seçeneğini ve %11.27 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmeyi uygun görmüşlerdir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X=2.98$ öğretmenlere, en düşük ortalamanın $X=2.48$ ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir. Bu durumda müfettiş grubu madde başlığının $X=2.44$ ile “Az” düzeyinde uygulandığı görüşünü tercih ederken, öğretmen grubu $X=2.98$ ve okul müdürü grubu $X=2.69$ ile “Orta” düzeyde uygulandığı şeklinde tercih yapmışlardır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=9.4176$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş ve okul müdürü grubu ile öğretmenler arasındaki farklar anlamlı iken, müfettişlerle okul müdürleri arasındaki görüşlerin benzer nitelikte olduğu görülmektedir.

TABLO 29

Sorumluluğuna Verilen Ders Araç-Gereçlerini Kullanma Ve Bakımını Yapma Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	1	2.13	27	57.45	16	34.04	3	6.38	47	16.91	2.44
Aday öğretmen	5	3.13	42	26.25	64	40.00	49	30.63	160	57.55	2.98
Okul müdürü	6	8.45	18	25.35	39	54.93	8	11.27	71	25.54	2.69
Toplam	12	4.32	87	31.29	119	42.81	60	21.58	278	100.0	2.81

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	11.9000	2	5.9500	9.4176*	.0001
Gruplar içi	173.7439	275	.6318		
Toplam	185.6439	277			

* P< .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.44	Müfettiş		
2.69	Okul müdürü		
2.98	Aday öğretmen	*	*

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Varyans analizine göre, müfettişlerle okul müdürlerinin görüşlerinin benzer nitelikte olmasının nedeni her iki grubun öğretmenlere denetleyici olma özelliklerinden kaynaklanabilir.

Bu nedenle müfettiş ve okul müdürü grupları denetleyici, öğretmen grubunun ise denetlenen durumunda olduklarından diğer iki gruptan anlamlı ölçüde farklı düşündükleri söylenebilir.

Madde 3

“Görevi ile ilgili mevzuatı bilme ve kurallarına uyma” maddesine ilişkin olarak denek gruplarının geneli %45.32 oranla “Orta” ve %28.42 oranla “Orta” ve %23.38 oranla “Az” seçeneği tercih etmişlerdir (Tablo 30).

Müfettiş grubu %46.81 oranla “Orta” ve % 42.55 oranla “Az” seçeneğini; öğretmen grubu %41.88 oranla “Orta”, %36.25 oranla “Çok” ve % 20.00 oranla “Az” seçeneğini; okul müdürleri % 52.11 oranla “orta”, %25.35 oranla “Çok” ve %18.31 oranla da “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 3.12$ ile okul müdürü grubuna, en düşük ortalamanın $X= 2.55$ ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir. Madde başlığının okul müdürleri tarafından “Çok”, öğretmen ve müfettiş gruplarınca “Orta” düzeyinde uygulandığı anlaşılmaktadır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmektedir. Elde edilen varyans oranı $F=9.9564$ $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubunun görüşü diğer iki denek grubundan farklılaşmıştır. Öğretmen ve okul müdürü grupları ise benzer görüşleri paylaşmışlardır.

Müfettiş grubunun maddenin gerekliliğine ilişkin aritmetik ortalaması diğer denek gruplarından fazla iken (3.93), uygulanma düzeyine ilişkin aritmetik ortalama düşük (2.55) olarak elde edilmiştir. Müfettişler bu maddeyi çok önemsemekte; ancak, yeterince uygulanmadığını düşünmektedirler.

TABLO 30

Görevi ile İlgili Mevzuatı Bilme ve Kurallarına Uyma Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	2	4.26	20	42.55	22	46.81	3	6.38	47	16.91	2.55
Aday öğretmen	3	1.88	32	20.00	67	41.88	58	36.25	160	57.55	2.98
Okul müdürü	3	4.23	13	18.31	37	52.11	18	25.35	71	25.54	3.12
Toplam	8	2.88	65	23.38	126	45.32	79	28.42	278	100.0	2.99

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	11.8827	2	5.9413	9.9564*	.0001
Gruplar içi	164.1029	275	.5967		
Toplam	175.9856	277			

* P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.55	Müfettiş			
2.98	Okul müdürü	*		
3.12	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettişlerin görevleri gereği mevzuatı bilme ve kurallarına uyma zorunda olmaları, Aday öğretmen grubu ise kendilerinin ast durumunda ve meslekte yeni olmalarını neden göstererek mevzuatı üstlerinin bilmesinin yeterli olabileceğini düşünmüş olabilirler.

Okul müdürü grubu ise görevi ile ilgili mevzuatı bilme ve kurallarına uyma madde başlığı konusunun deneyimleri ve gözlemleri sonucunda zaman zaman yanlış uygulandığını bilmiş olmaları nedeniyle uygulamanın yeterli düzeyde gerçekleştirilmediği sonucuna vardıkları söylenebilir.

Madde 4

“İş ilişkileri” maddesine ilişkin olarak deneklerin geneli % 40.65 oranla “Orta” seçeneğini, %31.29 oranla “Çok” seçeneğini ve %24.10 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir(Tablo 31).

Müfettiş grubu %51.06 oranla “Az” seçeneğini, %29.79 oranla “Orta” seçeneğini ve %12.77 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir. Öğretmenler % 43.75 oranla “Orta”, %36.88 oranla “Çok” ve %15.63 oranla “Az” işaretlemişlerdir. Okul müdürü grubu ise %40.85 oranla “Orta”, %30.99 oranla “Çok” ve %25.35 oranla “Az” seçeneğini benimsemişlerdir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X= 3.13$ ile öğretmenlere ait olduğu, en düşük ortalamanın $X= 2.48$ ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir. Böylece söz konusu maddenin “Orta” düzeyde uygulandığı düşünülmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı farklılık görüldüğü anlaşılmaktadır. Elde edilen varyans oranı ($F=11.4879$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettişle okul müdürü ve öğretmen görüşleri arasında farkların anlamlı olduğu görülmektedir. Sonucun bu şekilde olması, müfettiş rolü ile öğretmen ve okul müdürü rollerinin farklılığından kaynaklanmış olabilir. İş ilişkileri durumunda, öğretmenle okul müdürü arasında informal ilişkilerin olabileceği, müfettişle olan formal ilişkileri nedeniyle sonucun bu şekilde çıkmasının normal dışı olmayacağı söylenebilir.

TABLO 31
İş İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin
Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	3	6.38	24	51.06	14	29.79	6	12.77	47	16.91	2.48
Aday öğretmen	6	3.75	25	15.63	70	43.75	59	36.88	160	57.55	3.13
Okul müdürü	2	2.82	18	25.35	29	40.85	22	30.99	71	25.54	3.00
Toplam	11	3.96	67	24.10	113	40.65	87	31.29	278	100.0	2.99

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	15.2659	2	7.6330	11.4879*	.0000
Gruplar içi	182.7197	275	.6644		
Toplam	197.9856	277			

* P< .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.48	Müfettiş		
3.00	Okul müdürü	*	
3.13	Aday öğretmen	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Madde 5

“Çevre ilişkileri ” madde başlığıyla ilgili olarak deneklerin geneli %37.77 oranla “Orta” seçeneğini, %31.29 oranla “Az” seçeneğini, ve %21.94 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir (Tablo 32).

TABLO 32

**Çevre İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin
Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	6	12.77	22	46.81	16	34.04	3	6.38	47	16.91	2.34
Aday öğretmen	10	6.25	46	28.75	63	39.38	41	25.63	160	57.55	2.84
Okul müdürü	9	12.68	19	26.76	26	36.62	17	23.94	71	25.54	2.71
Toplam	25	8.99	87	31.29	105	37.77	61	21.94	278	100.0	2.72

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	9.2099	2	4.6094	5.8086*	.0034
Gruplar içi	218.0131	275	.7928		
Toplam	227.2230	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Aday öğretmen	Okul müdürü
2.34 Müfettiş			
2.71 Aday öğretmen	*		
2.84 Okul müdürü	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu %46.81 oranla “Az” seçeneğini, %34.04 oranla “Orta” seçeneğini, %12.77 oranla da “Hiç” seçeneğini; öğretmen grubu %39.38 oranla “Orta” seçeneğini, %28.75 oranla “Orta” seçeneğini, %28.75 oranla “Az” seçeneğini %25.63 düzeyinde “Çok” seçeneğini ; okul müdürleri %36.62 oranla “Orta”

seçeneğini, %26.76 oranla “Az” seçeneğini, %23.94 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Denek gruplarında elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X= 2.84$ ile öğretmen grubuna, en düşük ortalamanın $X= 2.34$ ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmüştür.

Bu durum, madde başlığının öğretmen ve okul müdürü grubunca “Orta”, müfettiş grubunca “Az” düzeyinde uygulandığını düşündürmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu izlenmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=5.8086$), $\alpha= .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubunun, aday öğretmen ve okul müdürü grubu görüşleri arasındaki farklar anlamlı iken, okul müdürü ile öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamış, böylece bu iki denek grubu benzer görüşü paylaşmıştır.

Okullarda çevre ile iyi ilişkiler kurulması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Müfettiş grubunun görev algısı ve her tür ve bölgede görev yapması nedeniyle madde başlığının “az” düzeyde gerçekleştiğini gözlemlemiş olduğundan bu sonuca ulaşmış olabilir.

Okul müdürü ve aday öğretmen grupları ise yalnız bulunduğu okul çevresinin özelliklerini bilmeleri, başka yer ve okullarda yeteri kadar gözlem yapmamış olmaları sonucunda müfettiş grubundan farklı düşünmüş olabilirler.

Madde 6

“*Ast üst ilişkileri*” maddesinin uygulanma düzeyi için denek grupları %45.32 oranla “Çok” seçeneğini, %34.89 oranla “Orta” seçeneğini ve %16.91 oranla “Az” seçeneğini işaretlemişlerdir (Tablo 33).

Müfettiş grubu %40.42 oranla “Az” ve “Orta” seçeneğine katılırken; öğretmen grubu %53.12 oranla “Çok” seçeneğini, %33.75 oranla “Orta” seçeneğini işaretlerken; Okul müdürü grubu %47.89 oranla “Çok” seçeneğini, %33.80 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemeyi tercih etmiştir.

TABLO 33

Ast üst ilişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	2	4.26	19	40.43	19	40.43	7	14.89	47	16.91	2.65
Aday öğretmen	2	1.25	17	10.63	54	33.75	85	53.12	160	57.55	3.37
Okul müdürü	2	2.81	11	15.49	24	33.80	34	47.89	71	25.54	3.26
Toplam	6	2.16	47	16.91	97	34.89	126	45.32	278	100.0	3.22

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	18.7543	2	9.3772	14.9953*	.0000
Gruplar içi	171.9687	275	.6253		
Toplam	190.7230	277			

*P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.65	Müfettiş			
3.26	Okul müdürü	*		
3.37	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Denek grubundan elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın X= 3.37 öğretmenlere ait olduğu, en düşük ortalamanın X= 2.65 oranla müfettiş grubuna ait görülmektedir. Tabloya göre müfettiş grubu madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünürken, öğretmen grubu ile okul müdürü grubu madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığını düşünmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=14.99$), $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grupları arasındaki farklar anlamlı iken, okul müdürü ve öğretmen grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır. Bu duruma göre müfettiş grubu ile diğer denek grupları arasında rol algılamasından kaynaklanan farklılığın olabileceği söylenebilir.

Madde 7

“*İnsan İlişkileri*” maddesinin uygulanma düzeyini denek gruplarının çoğunluğu %36.33 oranla “Orta” seçeneğini işaretlerken, %35.61 oranla “Orta” seçeneğini işaretlerken , yaklaşık olarak dörtte bir oranındaki müfettiş grubu da %25.54 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeyi uygun görmüşlerdir. Ancak burada “Orta” seçeneği ile “Çok” seçeneğinin yüzde oranı arasında çok az bir farkın olması dikkat çekici görülebilir (Tablo 34).

Müfettiş grubu (% 48.94) oranla “Orta” seçeneğini, % 38.30 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeyi uygun görürken, öğretmen grubu %43.75 oranla “Çok” seçeneğini ve % 33.75 oranla “Orta” seçeneğini ve % 20.63 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeyi tercih ederken, Okul müdürü grubu %38.03 oranla “Çok” seçeneğini, %30.98 oranla “Orta “ seçeneğini %28.17 oranla “Az” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 3.19$ ile okul müdürü grubu ve $X= 3.04$ ile öğretmen grubuna ait olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın ise $X= 2.61$ ile müfettiş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

TABLO 34

**İnsan İlişkileri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin
Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	2	4.26	18	38.30	23	48.94	4	8.51	47	16.91	2.61
Aday öğretmen	3	1.88	33	20.63	54	33.75	70	43.75	160	57.55	3.04
Okul müdürü	2	2.82	20	28.17	22	30.98	27	38.03	71	25.54	3.19
Toplam	7	2.52	71	25.54	99	35.61	101	36.33	278	100.0	3.05

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	12.1058	2	6.0529	8.9026*	.0002
Gruplar arası	186.9734	275	.6799		
Toplam	199.0792	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.61 Müfettiş			
3.04 Okul müdürü	*		
3.19 Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Tabloya göre tüm denek gruplarının aritmetik ortalamalarından çıkan sonuçtan madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı sonucu çıkarılabilir. Varyans analizi incelendiğinde deneklerin görüşleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu izlenmektedir.

Müfettiş grubu madde başlığı ile ilgili olarak gereklilik düzeyine $X= 3.85$ ile “Çok” gerekli olduğu görüşünde iken, uygulanma düzeyinin “Orta” düzeyde gerçekleştiğini düşünmesi anlamlı görülmektedir. Halbuki, ham maddesi ve çıktısı insan olan okul örgütlerinde insan ilişkilerinin üst düzeyde vurgulanıyor olması gerekmektedir.

Elde edilen varyans oranı $F= 8.9026$ $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı görülmüştür. Müfettiş grubu ile öğretmen grubu ve okul müdürü grubu arasındaki fark anlamlı bulunurken, öğretmen ve okul müdürü görüşleri arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Müfettiş grubunun eğitim yönetimi, denetimi planlaması ve ekonomisi alanlarında eğitim aldıktan sonra bu mesleğe atanmış olması, görevi gereği her türlü iş ve işlemlerde her düzeydeki insanlarla karşılaşmaları sonucunda eğitim örgütünün amaçlarına daha çabuk ulaşmasının insan ilişkilerine daha fazla önem verilmesinden geçtiği sonucuna ulaşarak diğer denek gruplarından farklı düşünmüş olabilir. Diğer denek grupları ise belki de bu konularda yeterli düzeyde bilgilendirilmemiş olmaları nedeniyle müfettişler gibi düşünmemiş olabilirler.

Madde 8

“Gizlilik dereceli yazışma ve gizlilik dereceli evrakın saklanması” maddesi denek gruplarının çoğunluğu tarafından %51.08 oranla “Çok” seçeneği tercih edilmiş, bunu %26.26 oranla “Orta” seçeneği ve %14.03 oranla “Az” seçeneğinin tercih edilmesi izlemiştir (Tablo 35).

Madde başlığının uygulanma düzeyi ile ilgili olarak, Müfettiş grubu tarafından %42.55 oranla “Az” seçeneği tercih edilirken, %34.04 oranla “Orta” seçeneği işaretlenmiş, bunu %10.64 oranla “Çok” seçeneğinin işaretlenmesi izlemiştir.

Öğretmen grubu %63.13 oranla “Çok” seçeneğini, %23.75 oranla “Orta” seçeneğini ve %6.88 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeyi uygun görürken, Okul müdürü grubu %50.70 oranla “Çok” seçeneğine katılmış, %26.76 oranla “Orta” seçeneğini ve %11.27 oranla eşit şekilde “Hiç” ve “Az” seçeneklerini işaretlemişlerdir.

TABLO 35

Gizlilik Dereceli Yazışma Ve Gizlilik Dereceli Evrakın Saklanması Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	6	12.77	20	42.55	16	34.04	5	10.64	47	16.91	2.42
Aday öğretmen	10	6.25	11	6.88	38	23.75	101	63.13	160	57.55	3.43
Okul müdürü	8	11.27	8	11.27	19	26.76	36	50.70	71	25.54	3.16
Toplam	24	8.63	39	14.03	73	26.26	142	51.08	278	100.0	3.19

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	37.2825	2	18.6413	22.4018*	.0000
Gruplar içi	228.8362	275	.8321		
Toplam	266.1187	277			

*P < .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.6	Müfettiş			
3.04	Okul müdürü	*		
3.19	Aday öğretmen	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın X= 3.43 ile öğretmen grubuna ait olduğu görülürken, X= 3.16 ile okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması izlemektedir. En düşük ortalamanın ise X= 2.42 ile müfettiş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

Müfettiş grubunun konu başlığının “Az” düzeyde uygulandığını düşünürken, öğretmen grubu $X= 3.43$ ile “Çok” düzeyde uygulandığı düşüncesini paylaşmaktadır. Okul müdürü grubu ise $X= 3.16$ ile “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünde oldukları izlenmektedir.

Müfettiş grubunun madde başlığının “Çok” gerekli olduğunu düşünmesine karşın, uygulanma düzeyinin “Az” düzeyde gerçekleştiğini düşünmesi önemli bir mesaj olarak görülebilir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık görülmektedir. Varyans oranı ($F=22.4018$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubunun görüşü ile okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki görüşü arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte Okul müdürü ve öğretmen grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Ayrıca aday öğretmen grubunun görüşü ile okul müdürü görüşü arasındaki anlamlar farklı bulunmuştur. Böylece okul müdürü grubunun müfettiş grubundan, aday öğretmen grubunun ise hem müfettiş hem de okul müdürü grubundan farklı düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Madde başlığının uygulanma düzeyi konusunda her üç denek grubunun farklı düşünmüş olması, her düzeydeki kurum ve kuruluşta gizlilik dereceli yazışma olması ve gizlilik dereceli yazıların saklanması gerektiği konusunda yeterli bilgilendirmenin yapılmamış olmasından kaynaklanabilir.

Madde 9

“Görevi ile ilgili gözlem, araştırma ve incelemeler” maddesini denek grupları çoğunlukla %37.41 oranla “Orta” seçeneğini işaretlerken, bunu %30.94 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemeleri izlemiştir. Madde başlığı denek grupları tarafından %22.30 oranla “Çok” düzeyinde tercih edilmiş, %9.35 oranında da “Hiç” uygulanmadığı yönünde tercihte bulunmuşlardır (Tablo 36).

TABLO 36

**Görevi İle İlgili Gözlem, Araştırma Ve İncelemeler Maddesinin Uygulama
Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	5	10.64	31	65.96	10	21.28	1	2.13	47	16.91	2.14
Aday öğretmen	12	7.50	42	26.25	62	38.75	44	27.50	160	57.55	2.86
Okul müdürü	9	12.68	13	18.31	32	45.07	17	23.94	71	25.54	2.80
Toplam	26	9.35	86	30.94	104	37.41	62	22.30	278	100.0	2.72

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	19.0511	2	9.5256	12.3463*	.0000
Gruplar içi	212.1719	275	.7715		
Toplam	231.2230	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.14 Müfettiş			
2.80 Okul müdürü	*		
2.86 Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu %65.96 oranla “Az” ve %21.28 oranla “Orta” seçeneğine katılırken, öğretmen grubu %38.75 oranla “Orta” ve %27.50 oranla “Çok”, %26.25 oranla da “Az” seçeneğini işaretlemişlerdir. Okul müdürü grubu ise %45.079 oranla “Orta”, %23.94 oranla “Çok” ve %18.31 oranla da “Az” seçeneğini işaretlemiştir.

Aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 2.86$ ile öğretmen grubuna ait olduğu, bunu okul müdürü grubunun $X= 2.80$ aritmetik ortalamasının izlediği, en düşük ortalamanın $X= 2.14$ ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir.

Öğretmen grubu ile okul müdürü gruplarının madde başlığını “Orta” düzeyde uyguladığını düşünmelerine karşın, müfettiş grubunun “Az” düzeyde uyguladığını düşündükleri görülmektedir. Buna göre tüm denek grupları çok gerekli görmelerine karşın, birbirine yakın biçimde “Orta” ve “Az” düzeyde uyguladığını düşünceleri bu konuda daha duyarlı olunması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen varyans oranı ($F=12.34$) $\alpha=0.5$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grupları arasındaki farklar anlamlı iken, okul müdürü grubu ile öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır. Böylece madde başlığının aynı düzeyde uyguladığına ilişkin düşünce bu iki grup tarafından paylaşılmaktadır.

Öte yandan müfettiş grubunun diğer iki denek grubundan farklı düşünmüş olması görevi gereği yaptığı bir çok denetim sonucuna dayalı görülebilir. Müfettişin aksine okul müdürü ve öğretmenin yalnız kendi okulunu bilmeleri, belki de okulunda bu konunun uygulanıyor olması nedeniyle müfettişten farklı düşünmüş olabilirler.

Madde 10

“Güvenlik ve Korunma Tedbirleri” maddesini denek gruplarının çoğunluğu %33.09 oranla “Orta” düzeyde tercih ederken, %27.70 oranla “Az” düzeyini ve %24.46 oranla da “Çok” düzeyini işaretlemişler, bunu %14.75 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeleri izlemiştir (Tablo 37).

TABLO 37

Güvenlik Ve Korunma Tedbirleri Maddesinin Uygulanma Düzeyinin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	7	14.89	22	46.81	16	34.04	2	4.26	47	16.91	2.27
Aday öğretmen	20	12.50	38	23.75	56	35.00	46	28.75	160	57.55	2.80
Okul müdürü	14	19.72	17	23.94	20	28.17	20	28.17	71	25.54	2.64
Toplam	41	14.75	77	27.70	92	33.09	68	24.46	278	100.0	2.67

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	10.0108	2	5.0054	5.1132*	.0066
Gruplar içi	269.2014	275	.9789		
Toplam	279.2122	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.27 Müfettiş			
2.80 Okul müdürü	*		
2.64 Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu %46.81 oranla madde başlığının uygulanma durumuna “Az” düzeyinde görüş belirtirken, %34.04 oranla “Orta” ve %14.89 oranla “Hiç” düzeyde tercihte bulunmuştur.

Öğretmen grubu müfettiş grubundan farklı olarak “Orta” seçeneğine %35.00 oranla katılmış, %28.75 oranla “Çok”, %23.75 oranla “Az” seçeneğine işaretlemiş, “Hiç” seçeneğine de %12.50 oranında katılmışlardır. Okul müdürü grubu %28.17 oranla “Orta” ve “Çok” seçeneğini eşit şekilde işaretlerken, %23.94 oranla “Az” seçeneğini ve %19.72 oranla da “Hiç” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Aritmetik ortalamalara bakıldığında müfettiş grubu madde başlığının $X= 2.27$ ile “Az” uygulandığını düşünürken, öğretmen grubu $X= 2.80$ ile ve okul müdürü grubunun da $X= 2.64$ ile madde başlığının “Orta” derecede uygulandığı yönünde görüş belirttikleri izlenmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=5.1132$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grupları arasında farklar anlamlı iken, okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamış, böylece her iki grup benzer görüşü paylaşmışlardır.

Bu konuda, müfettişlerin can güvenliğinin önemi açısından üst düzeyde bakmış olmaları ve diğer denek grubunun ise ya okullarında böyle bir uygulamanın olduğunu, ya da işin öneminin yeterince anlaşılmamış olması nedeniyle müfettiş grubundan ayrı düşünmüş olabilirler.

Madde 11

“*Uygulama ve tarafsızlık*” maddesi ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu % 41.37 ile “Orta” seçeneğini ve %35.61 ile “Çok” seçeneğini işaretlerken, % 17.63 ile “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir (Tablo 38).

Müfettiş grubu madde başlığına % 46.81 oranla “Orta” seçeneğine katılırken, % 36.17 oranla “Az” seçeneğini ve % 17.02 oranla da “Çok” seçeneğini tercih etmişlerdir. Buna karşın müfettiş grubunun “Hiç” seçeneğini işaretlemedikleri de görülmüştür.

TABLO 38

Uygulama Ve Tarafsızlık Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	-	-	17	36.17	22	46.81	8	17.02	47	16.91	2.80
Aday öğretmen	11	6.88	23	14.38	54	33.75	72	45.00	160	57.55	3.16
Okul müdürü	4	5.63	9	12.68	23	32.39	35	49.30	71	25.54	3.25
Toplam	15	5.40	49	17.63	99	35.61	115	41.37	278	100.0	3.12

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	6.1812	2	3.0906	3.9872*	.0196
Gruplar içi	213.1570	275	.7751		
Toplam	219.3382	277			

* P< .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Aday öğretmen	Okul müdürü
2.80 Müfettiş			
3.16 Aday öğretmen	*		
3.25 Okul müdürü	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Öğretmen grubu % 45.00 oranla “Çok” seçeneğini işaretlerken % 33.75 oranla “Orta” seçeneğini % 14.38 oranla “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir. Okul müdürü grubu da % 49.29 oranla “Çok” seçeneğinin tercihine ağırlık verirken % 32.39 oranla “Orta” seçeneğini %12.68 oranla da “Az” seçeneğini işaretlemiştir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 3.25$ okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının $X= 3.16$ izlediği görülmektedir. En düşük ortalamanın da müfettiş grubuna $X= 2.80$ ait olduğu anlaşılmaktadır.

Okul müdürü grubu madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığını düşünürken, öğretmen grubu “Orta” düzeyde uygulandığına katılmakla, müfettiş grubu “Az” düzeyde uygulandığını düşünmektedir.

Müfettiş grubunun madde başlığının $X= 3.91$ ile “Çok” gerekli olduğunu düşünmesine karşın, uygulanma düzeyinin “Az” düzeyde gerçekleştiğini düşünmesi önemli bir bulgu olarak görülebilir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasındaki farkın anlamlı ölçüde olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F= 3.9872$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı iken öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Müfettiş grubunun diğer denek gruplarına göre bu konuda da daha fazla inceleme yapmış olması düşünüldüğünde, madde başlığının diğer denek gruplarının aksine, daha az oranda uygulandığını düşünmüş olması normal bir sonuç sayılabilir.

Madde 12

“Zaman ve kaynakların verimli şekilde kullanılması” maddesi denek gruplarının çoğunluğu tarafından %40.65 oranla “Orta” seçeneği tercih edilirken, %30.58 oranla “Az” seçeneği işaretlenmiş ve % 23.74 oranla da “Çok” seçeneği tercih edilmiştir (Tablo 39).

Müfettiş grubu %61.70 oranla madde başlığına “Az” seçeneğini işaretlemek suretiyle katılırken %25.53 oranla “Orta” seçeneğine katılmıştır. Bu grubun %8.51

oranla “Hiç” seçeneğine katılması ve “Çok” seçeneğini % 6.38 oranla işaretlemesi dikkat çekici bulunmaktadır.

TABLO 39

Zaman Ve Kaynakları Verimli Şekilde Kullanılması Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	4	8.51	29	61.70	12	25.53	3	6.38	47	16.91	2.29
Aday öğretmen	8	5.00	36	22.50	65	40.63	51	31.88	160	57.55	2.99
Okul müdürü	3	4.23	20	28.17	36	50.70	12	16.90	71	25.54	2.80
Toplam	15	5.40	85	30.58	113	40.65	66	23.74	278	100.0	2.82

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	17,6493	2	8,8246	13,1845*	,0000
Gruplar içi	184,0630	275	,7751		
Toplam	201,7123	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.29 Müfettiş			
2.80 Okul müdürü	*		
2.99 Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Öğretmen grubu % 40.63 oranla “Orta” seçeneğine katılırken % 31.88 oranla “Çok” seçeneğine katılmış % 22.50 oranla “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Okul müdürü grubu % 50.70 oranla “Orta” seçeneğine katılmış ve % 16.90 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiştir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalama $X= 2.99$ öğretmen grubuna ait olurken, bunu okul müdürü grubunun $X= 2.80$ aritmetik ortalaması izlemektedir. En düşük ortalamanın $X= 2.29$ ile müfettiş grubuna ait olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öğretmen grubu ve okul müdürü grupları madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünürken, müfettiş grubu “Az” düzeyde uygulandığı görüşünü taşımaktadır.

Varyans analizi incelendiğinde denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=13.1845$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar anlamlı iken okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Müfettiş grubunun çeşitli kurum ve kuruluşlarla sürekli diyalog içinde olması ve kendisinin kazanmış olduğu bilgi ve deneyimler sonucunda diğer denek grubundan farklı düşünmüş olabilir.

Madde 13

“Yıllık plan” maddesini denek gruplarının yaklaşık dörtte üçü % 56.83 oranla “Orta” seçeneği işaretlemiş, bunu %34.17 oranla “Orta” seçeneği izlemiş ve “Az” seçeneğine %7.55 oranla katılmışlardır (Tablo 40).

Müfettiş grubu % 61.70 oranla “Orta” düzeyini tercih ederken % 19.15 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiş ve %17.02 oranla “Az” seçeneğine katılmışlardır. öğretmen grubu % 69.38 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiş, “Orta” seçeneğine % 25.63 oranla katılmıştır. Okul müdürü grubu % 53.52 oranla “Çok” seçeneğini

işaretlerken, % 35.21 oranla “Orta” düzeyde katılmış ve % 8.45 oranla “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir.

TABLO 40
Yıllık Plan Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	1	2.13	8	17.02	29	61.70	9	19.15	47	16.91	2.97
Aday öğretmen	1	0.63	7	4.38	41	25.63	111	69.38	160	57.55	3.63
Okul müdürü	2	2.82	6	8.45	25	35.21	38	53.52	71	25.54	3.39
Toplam	4	1.44	21	7.55	95	34.17	158	56.83	278	100.0	3.46

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	1.1144	2	8.1144	18.7657*	.0000
Gruplar içi	15.1144	275	.4324		
Toplam	16.2288	277			

* P< .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.97 Müfettiş			
3.39 Okul müdürü	*		
3.63 Aday öğretmen	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın 3.63 ile öğretmen grubuna ait olduğu görülürken, ikinci olarak 3.39 ile okul müdürü

grubunun aritmetik ortalaması izlemektedir. En düşük ortalama ise 2.97 ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir.

Müfettiş grubu tarafından madde başlığının “Orta” düzeyde uyguladığı belirtilirken; okul müdürü ve öğretmen grubunun madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığına katıldıkları görülmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F= 18.7657$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile okul müdürü grubu ve öğretmen grubu arasındaki farkla okul müdürü ile öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur.

Müfettiş grubunun madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünerek diğer denek gruplarından farklı görüşte olması belki de kendisinin rehberlik ve teftiş alanının çok geniş ve çok sayıda öğretmen ve yönetici ile çalışmasından kaynaklanabilir. Okul müdürü ve öğretmenlerin yalnız kendi okulundaki yapılan çalışmaları gözlemleyebileceği, bir başka ifade ile evrenin çok sınırlı olması nedeniyle müfettiş grubundan farklı düşünmüş olabilirler.

Madde 14

“*Ünite planı*” maddesini denek grupları çoğunlukla %47.84 oranla “Çok” düzeyde katılmışlardır. Bunu %41.01 oranla “Orta” düzeyinin tercihi izlemektedir. Gruplar % 7.55 oranla “Az” düzeyinde tercihte bulunmuşlardır (Tablo 41).

Müfettiş grubu % 72.34 oranla “orta” düzeyini işaretlerken, % 17.02 oranla “Az” seçeneğini tercih etmiş ve % 8.51 oranla da “Çok” seçeneğini işaretlemeyi uygun görmüşlerdir. öğretmen grubu % 57.50 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiş, % 32.50 oranla “Orta” seçeneğini tercih etmişlerdir. Okul müdürü grubu da öğretmen grubunun tercihine benzer biçimde %52.11 oranla “Çok” seçeneğini ve % 39.44 oranla “Orta” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 3.44$ ile öğretmen grubuna ait olduğu görülmekte, bunu ikinci olarak $X= 3.38$ ile okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması izlemekte, en düşük ortalamanın $X= 2.87$ ile müfettiş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

TABLO 41

**Ünite Planının Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin
Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	1	2.13	8	17.02	34	72.34	4	8.51	47	16.91	2.87
Aday öğretmen	5	3.13	11	6.88	52	32.50	92	57.50	160	57.55	3.44
Okul müdürü	4	5.63	2	2.82	28	39.44	37	52.11	71	25.54	3.38
Toplam	10	3.60	21	7.55	114	41.01	133	47.84	278	100.0	3.33

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	12.0938	2	6.0469	10.9791*	.0000
Gruplar içi	151.4602	275	.5508		
Toplam	163.5540	277			

*P < .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.87	Müfettiş			
3.38	Okul müdürü	*		
3.44	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Öğretmen grubu ve okul müdürü grupları madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığını düşünürken, müfettiş grubu “Orta” düzeyde uygulandığını düşünmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Varyans oranı ($F=10.9791$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar anlamlı bulunurken, okul müdürü ile öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmen ve okul müdürü gruplarının madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığı görüşünü belirtmeleri, bu davranışı kendilerinin gösteriyor olması, ya da okuldaki öğretmenlerin uyguluyor olmalarından kaynaklanabilir. Ancak öğretmen grubu görüşünün müfettiş ve okul müdürü grubundan farklılaşması dikkat çekici görülmektedir.

Ancak, müfettiş grubu beklenti düzeyinin yüksek olması nedeniyle “yıllık plan” madde başlığında olduğu gibi gözlemlerine ve yaptığı incelemelere dayalı olarak bu kanaate ulaşmış olabilir.

Madde 15

“*Günlük ders planı*” maddesinin uygulanma düzeyi ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu %49.28 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiştir. Yine denekler %39.57 oranla “Çok” seçeneği işaretlerken, %8.63 oranla “Az” seçeneğini işaretlemeyi uygun görmüşlerdir. Müfettiş grubu %61.70 oranla “Orta”, %19.15 oranla “Az” ve %14.89 oranla “Çok” seçeneğine katılmıştır (Tablo 42).

Öğretmen grubu %58.13 oranla “Çok” seçeneğini ve %34.38 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemiştir. Okul müdürü grubu %52.11 oranla “Çok” seçeneğini ve %36.62 oranla “Orta” seçeneğini tercih etmiştir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 3.48$ öğretmen grubuna ait olduğu, bunu okul müdürü grubunun aritmetik ortalamasının $X= 3.38$ izlediği, müfettiş grubunun aritmetik ortalamasının $X= 2.87$ en düşük ortalama olduğu görülmektedir.

TABLO 42

Günlük Ders Planını Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	2	4.26	9	19.15	29	61.70	7	14.89	47	16.91	2.87
Aday öğretmen	3	1.88	9	5.63	55	34.38	93	58.13	160	57.55	3.48
Okul müdürü	2	2.82	6	8.45	26	36.62	37	52.11	71	25.54	3.38
Toplam	7	2.52	24	8.63	110	39.57	137	49.28	278	100.0	3.46

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	13.8032	2	6.9016	13.5624*	.0000
Gruplar içi	139.9414	275	.5089		
Toplam	153.7446	277			

P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.87	Müfettiş			
3.38	Okul müdürü	*		
3.48	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünürken, öğretmen ve okul müdürü grubu ise madde başlığının “Çok” düzeyde uygulandığını düşünmektedirler.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=13.5624$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamında bulunmuştur.

Müfettiş grubunun madde başlığının orta düzeyde gerçekleştiğini düşünmesi sürekli olarak rehberlik ve denetim için çeşitli okullarda ve çok sayıda öğretmenlerle birlikte çalışıp gözlem yapmış olmasından kaynaklanabilir.

Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar anlamlı bulunurken, okul müdürü ve öğretmen grubu görüşleri arasındaki farklar anlamlı bulunmamış, böylece iki denek grubu benzer görüşü paylaşmışlardır.

Madde başlığı ile ilgili olarak müfettiş grubunun “Orta” düzeyde uygulandığı görüşüne karşın, öğretmen ve okul müdürü grubunun “Çok” düzeyde uygulandığı görüşünde olmaları, yıllık ve ünite planlarında olduğu gibi ya kendilerinin bu davranışı gösterdikleri, ya da diğer öğretmenlerin bu konuda gerekli titizliği göstermiş olmalarından kaynaklanabilir.

Müfettiş grubunun madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünde olması; kendisinin görev alanının geniş olması ve çok sayıda okulda öğretmen ve yöneticiye rehberlik yaptıktan sonra teftiş yapmış olması sonucunda yaptığı gözlemlere dayalı olarak bu kanaate ulaşmış olabilir.

Madde 16

“*Dersin işleniş için gerekli araç-gereçler*” maddesini denek gruplarının çoğunluğu %41.37 oranla “Orta” seçeneğini tercih ederken, ikinci olarak %33.09 oranla “Az” seçeneğini işaretlemişlerdir. Denek grupları “Çok” seçeneğine %18.35 oranla katılmışlardır (Tablo 43).

Dersin İşlenişi İçin Gerekli Araç-Gereçler Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	5	10.64	25	53.19	13	27.66	4	8.51	47	16.91	2.34
Aday öğretmen	12	7.50	46	28.75	64	40.00	38	23.75	160	57.55	2.80
Okul müdürü	3	4.23	21	29.58	38	53.52	9	12.68	71	25.54	2.74
Toplam	20	7.19	92	33.09	115	41.37	51	18.35	278	100.0	2.70

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	7.8095	2	3.9047	5.6047*	.0041
Gruplar içi	191.5898	275	.6967		
Toplam	199.3993	277			

* P< .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.34	Müfettiş			
2.74	Okul müdürü	*		
2.80	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Denek gruplarının %7.19 oranla “Hiç” seçeneğini işaretlemiş olması anlamlı görülmektedir. Müfettiş grubu %53.19 oranla “Az” seçeneğini, %27.66 oranla “Orta” seçeneğini, %10.64 oranla “Hiç” seçeneğini işaretlemiştir.

Öğretmen grubu %40.00 oranla “Orta” seçeneğine, %28.75 oranla “Az” düzeyine ve %23.75 oranla “Çok” düzeyine katılırken; okul müdürü grubu %53.52 oranla “orta” seçeneğini, %29.58 oranla “Az” seçeneğini ve %12.68 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemeyi uygun bulmuştur.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X= 2.80$ ile öğretmen grubuna ait olduğu, bunu okul müdürü grubunun aritmetik ortalamasının $X= 2.74$ izlediği. En düşük aritmetik ortalamanın ise $X= 2.34$ müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir.

Öğretmen ve okul müdürü grupları madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünü benimselerken, müfettiş grubu ise “Az” düzeyde uygulandığı görüşünü taşımaktadır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasındaki farklılığın anlamlı ölçüde olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=5.6047$) $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar anlamlı iken, okul müdürü ve öğretmenler arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Müfettiş grubunun madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünü belirtmesine karşın, okul müdürü ve öğretmen gruplarının daha yüksek bir aritmetik ortalama ile madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını ifade etmiş olmaları, bizi bu davranışın yeterince uygulanmadığı sonucuna götürebilir

Madde 17

“Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders araçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi ile ilgili hususlar” maddesini denek gruplarının çoğunluğu %38.13 oranla “Az” seçeneğini, % 32.37 oranla “Orta” seçeneğini işaretlerken, denekler “Hiç” seçeneğine %19.06

oranla katılmışlar ve %10.43 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemişlerdir (Tablo 44).

TABLO 44

Okulun Bulunduğu Çevrenin Ve Bu Çevredeki Kuruluşların Eğitim Faaliyetleri Ve Ders Araçlarının Gerçekleştirilmesi Yönünden İncelenmesi Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	13	27.66	21	44.68	12	25.53	1	2.13	47	16.91	2.02
Aday öğretmen	33	20.63	49	30.63	55	34.38	23	14.38	160	57.55	2.36
Okul müdürü	7	9.86	36	50.70	23	32.39	5	7.04	71	25.54	2.42
Toplam	53	19.06	106	38.13	90	32.37	29	10.43	278	100.0	2.34

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	5.9784	2	2.9892	3.7270*	.0253
Gruplar içi	220.5576	275	.8020		
Toplam	226.5360	277			

*P < .05

“ t ” Testi

	Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.02	Müfettiş			
2.42	Okul müdürü	*		
2.36	Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu % 44.68 oranla “Az” seçeneğini, % 27.66 oranla “Hiç” seçeneğini ve % 25.53 oranla “Orta” seçeneğini tercih ederken; öğretmen grubu % 30.63 oranla “Az” seçeneğini, % 34.38 oranla “Orta” seçeneğini ve %20.63 oranla da “Hiç” seçeneğini işaretlemişlerdir. Okul müdürü grubu ise % 50.70 oranla “Az” seçeneğine, % 32.39 oranla “Orta” seçeneğine ve % 9.86 oranla da “Hiç” seçeneğine katılmıştır.

Denek gruplarından sağlanan aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 2.42$ ile okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının $X= 2.36$ izlediği, müfettiş grubunun aritmetik ortalamasının ise $X= 2.02$, en düşük ortalama olduğu görülmektedir.

Öğretmen, okul müdürü ve müfettiş gruplarının madde başlığının “Az” düzeyde uygulandığı görüşünde oldukları görülmektedir.

Varyans analizi incelendiğinde ise denek görüşleri arasındaki farkların anlamlı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen varyans oranı ($F=3.7270$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre müfettiş grubu ile diğer gruplar arasındaki farklar anlamlı iken , okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Denek gruplarının benzer biçimde madde başlığının “ Az “ düzeyde uygulandığını düşünmüş olmaları, bu eğitimin okullarda yeterince uygulanmadığı sonucunu oluşturmaktadır. Halbuki okul çevresiyle bir bütündür, çevreden ve çevredeki kuruluşlardan soyutlanmış bir okulun işlevlerini yerine getirdiği söylenemez. Bu nedenle araştırmacının uzun bir süre içinde yaptığı gözlemlerin de bu sonuca benzer nitelikte olması anlamlı görülebilir.

Madde 18

“İnceleme gezilerinin planlanması ve değerlendirilmesi” maddesi ile ilgili olarak denek gruplarının çoğunluğu %39.57 oranla “Az” seçeneğini işaretlerken, %30.94 oranla “Orta” seçeneğini, %15.11 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiş ve %14.39 oranla da “Hiç” seçeneğine katılmışlardır(Tablo 45).

Madde başlığına müfettiş grubu % 59.57 oranla “Az” düzeyinde katılmış, % 27.66 oranla “Orta” düzeyde tercih etmiştir. Öğretmen grubu % 34.38 oranla “Az” seçeneğini, % 30.63 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemiş ve % 18.13 oranla “Hiç” seçeneğine katılmıştır. Okul müdürü grubu % 38.03 oranla “Az” seçeneğini, %33.80 oranla “Orta” seçeneğini ve % 18.31 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiştir.

TABLO 45

**İnceleme Gezilerin Planlanması, Uygulanması Ve Değerlendirilmesi
Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	4	8.51	28	59.57	13	27.66	2	4.26	47	16.91	2.27
Aday öğretmen	29	18.13	55	34.38	49	30.63	27	16.88	160	57.55	2.46
Okul müdürü	7	9.86	27	38.03	24	33.80	13	18.31	71	25.54	2.60
Toplam	40	14.39	110	39.57	86	30.94	42	15.11	278	100.0	2.46

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	3.0716	2	1.5358	1.8358*	.1615
Gruplar içi	230.1370	275	83.69		
Toplam	233.2086	277			

*P > .05

Aritmetik ortalamalara bakıldığında, tüm denek gruplarının birbirine yakın biçimde görüş birliği içinde olmaları dikkat çekici bulunmuştur. Müfettiş grubunun X= 2.27 ile öğretmen grubunun X= 2.46 ve okul müdürü grubunun X= 2.60 olarak saptanan aritmetik ortalamalardan madde başlığının “Az” düzeyde uygulandığı gözlenmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek gruplarının görüşleri arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı ($F=1.8352$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Denek gruplarının, benzer biçimde madde başlığının “Az” düzeyde uygulandığını düşünmüş olmaları, bu davranışın okullarda yeterince kazandırılmadığı mesajını vermesi bakımından çok önemli görülebilir.

Madde 19

“*Sınıf ve danışman öğretmenlik çalışmaları*” maddesini denek grupları çoğunlukla %33.81 oranla “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir. Bunu %29.86 oranla “Orta” seçeneği izlemiş, %23.02 oranla “Çok” seçeneğine üçüncü sırada katılma olmuştur. “Hiç” seçeneği ise %13.31 oranla son sırada tercih edilmiştir. Müfettiş grubu %59.57 oranla “Az” seçeneğini, %21.28 oranla “Orta” seçeneğini ve %10.64 oranla da “Hiç” seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 46).

Öğretmen grubu %35.00 oranla “Orta” seçeneğine, %28.75 oranla “Çok” seçeneğine, %22.50 oranla “Az” seçeneğine ve %13.75 oranla da “Hiç” seçeneğine katılmayı uygun görmüştür. Okul müdürü grubu %39.44 oranla “Orta” seçeneğini, %26.76 oranla “Az” seçeneğini, %19.72 oranla “Çok” seçeneğini ve %14.08 “Hiç” seçeneğini tercih etmiştir.

Elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X= 2.78$ oranla öğretmen grubuna ait olduğu ve madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünde oldukları görülmektedir.

Okul müdürü grubu madde başlığının $X= 2.64$ olan aritmetik ortalamayla “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünü taşıdıkları anlaşılmaktadır. Öte yandan müfettiş grubu madde başlığının 2.27 aritmetik ortalama ile “Az” düzeyde uygulandığı görüşünü ortaya koymaktadırlar.

Varyans analizine bakıldığında, denek görüşleri arasındaki farklar anlamlı ölçüde görülmüştür. Elde edilen varyans oranı ($F=5.1416$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı

bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar anlamlı bulunurken, okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

TABLO 46

Sınıf Ve Danışman Öğretmenlik Çalışmaları Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	5	10.64	28	59.57	10	21.28	4	8.51	47	16.91	2.27
Aday öğretmen	22	13.75	36	22.50	56	35.00	46	28.75	160	57.55	2.78
Okul müdürü	10	14.08	19	26.76	28	39.44	14	19.72	71	25.54	2.64
Toplam	37	13.31	83	29.86	94	33.81	64	23.02	278	100.0	2.66

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	9.5121	2	4.756	5.1416*	.0064
Gruplar içi	254.3764	275	.9250		
Toplam	263.8885	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.27	Müfettiş		
2.64	Okul müdürü	*	
2.78	Aday öğretmen	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu madde başlığının okullarda daha fazla uygulanması gerektiğine inanmaları ve bu inanca ilişkin beklenti düzeyinin yüksek olması bunun aksine

okullarda bu davranışın “Az “ düzeyde uygulandığını gözlemlemiş olması nedeniyle yeterince uygulanmadığı kanaatine varmış olabilir.

Diğer denek grupları her ne kadar birbirine benzer şekilde görüş belirtmekte iseler de, madde başlığının “ Orta “ düzeyde uygulandığını ifade etmeleri müfettiş grubunun kanaatini destekler nitelikte görülebilir.

Madde 20

“*Öğretmenler kurulunun görevleri ve kurulum sekreterlik hizmetleri*” maddesi ile ilgili olarak denek grupları %37.05 oranla “Orta” seçeneğini işaretlemiştir. Bunu %32.01 oranla “Az” seçeneği izlemiş, daha sonraki tercih %19.78 oranla “çok” seçeneğine katma olmuştur. Buna karşın %30.14 oranla da “Hiç” seçeneği tercih edilmiştir (Tablo 47).

Müfettiş grubu madde başlığına % 61.70 oranla “Az” düzeyinde katılırken, ikinci olarak % 25.53 oranla “Orta” düzeyi işaretlemiş, “Hiç ve Çok” seçeneğine eşit şekilde % 6.38 katılmıştır.

Öğretmenler % 32.50 oranla “Orta” seçeneğini ilk sırada tercih ederken, % 29.38 oranla “Hiç” seçeneğini ve % 25.63 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiştir. Öte yandan % 12.50 oranla “Hiç” seçeneğine katılmayı yeğlemişlerdir.

Okul müdürü grubu “Orta” seçeneğine % 54.92 oranla katılmış, % 18.31 oranla “Az” seçeneğini tercih etmiş, % 15.49 oranla “Çok” seçeneğini işaretlemiş ve “Hiç” seçeneğine % 11.27 oranla katılmıştır.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında en yüksek ortalamanın $X= 2.74$ oranla okul müdürü grubuna ait olduğu, bunu $X= 2.71$ oranla öğretmen grubunun aritmetik ortalamasının izlediği, müfettiş grubunun aritmetik ortalamasının ise $X= 2.31$ oranla en düşük olduğu görülmektedir.

Tabloya göre müfettiş grubu 2.31 ortalama ile madde başlığının “Az” düzeyde uygulandığını düşünürken öğretmen grubu 2.74 ortalama ile, Okul müdürü grubu

2.71 ortalamaıyla madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığı görüşünü paylaşmaktadır.

TABLO 47

Öğretmenler Kurulunun Görevleri Ve Kurulun Sekreterlik Hizmetleri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	3	6.38	29	61.70	12	25.53	3	6.38	47	16.91	2.31
Aday öğretmen	20	12.50	47	29.38	52	32.50	41	25.63	160	57.55	2.71
Okul müdürü	8	11.27	13	18.31	39	54.93	11	15.49	71	25.54	2.74
Toplam	31	11.15	89	32.01	103	37.05	55	19.78	278	100.0	2.65

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	6.4225	2	3.2123	3.8672*	0.0221
Gruplar içi	228.4244	275	0.8306		
Toplam	234.8469	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Aday öğretmen	Okul müdürü
2.31 Müfettiş			
2.71 Aday öğretmen	*		
2.74 Okul müdürü	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Varyans analizine bakıldığında ise denek görüşleri arasında farkların anlamlı görülmektedir. Elde edilen varyans oranı (F=3.8672) $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ile öğretmen ve okul müdürü grubu arasındaki farklar

anlamli iken, okul müdürü ve ğretmen grubu arasındaki farklar anlamli bulunmamıştır.

Müfettiş grubunun diğerk denek gruplarından anlamli ölçüde farklılaştığı görülmekte ise de aritmetik ortalamaların bir birine çok yakın olduğu müfettiş grubunun $X= 2.31$, ğretmen grubunun $X= 2.71$ ve okul müdürü grubunun $X= 2.74$ görülmekte olması madde başlığının ” Orta “ düzeyde uygulandığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Madde başlığının bu Şekilde okullarda “ Orta “ düzeyde uygulanıyor olması, iç denetim ve öneri birimi olarak niteleyebileceğimiz öğretmenler kurulunun ve bu kurulun sekreterlik hizmetlerinin anlam ve öneminin kavranmamış olmasından kaynaklanabileceği, bu sonucun ise örgütsel verimlilik açısından olumsuz bir gelişme olacağı anlaşılmaktadır.

Madde 21

“ğrenci rehberlik hizmetleri” maddesine ilişkin olarak denek gruplarının geneli %30.22 oranla “Az” seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu tercihi %27.70 oranla “Orta” seçeneği ve %24.46 oranla “Hiç” seçeneğini işaretlemeleri izlemiştir. Ancak denek gruplarınca “ok” seçeneğinin % 17.63 oranda tercih edilmesi dikkat çekici görülebilir(Tablo 48).

Müfettiş grubu % 61.70 oranla “Az” seçeneğini, % 17.02 oranla “Hiç” seçeneğini ve % 12.97 oranla “Orta” seçeneğini tercih ederken, ğretmen grubu % 31.88 oranla “Orta” seçeneğine, % 26.25 oranla “Hiç” seçeneğine ve % 22.50 oranla “Az” seçeneğine katılmış, bu tercihlerini % 13.38 oranında “ok” seçeneği takip etmiştir. Okul müdürü grubu % 28.17 oranla “orta” seçeneğini, %26.76 oranla “Az” seçeneğini , % 25.35 oranla “Hiç” seçeneğini ve % 19.72 oranla “ok” seçeneğini tercih etmiştir.

Aritmetik ortalamalar incelendiğinde denek grupları arasında belirgin bir görüş farklılığı olmadığı anlaşılmaktadır. Müfettiş grubu $X= 2.12$, ğretmen grubu $X= 2.44$ ile okul müdürü grubunun ise 2.42 ile madde başlığının “Az” düzeyde uygulandığını düşünmüş olmaları çok manidardır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasında anlamlı ölçüde farklılık olduğu görülmektedir. Elde edilen varyans oranı ($F=1.7486$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Üç denek grubu arasında anlamlı fark görülmemiştir.

TABLO 48
Öğrenci Rehberlik Hizmetleri Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	8	17.02	29	61.70	6	12.77	4	8.51	47	16.91	2.12
Aday öğretmen	42	26.25	36	22.50	51	31.88	31	13.38	160	57.55	2.44
Okul müdürü	18	25.35	19	26.76	20	28.17	14	19.72	71	25.54	2.42
Toplam	68	24.46	84	30.22	77	27.70	49	17.63	278	100.0	2.38

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	3.7648	2	1.8824	1.7486*	.1760
Gruplar içi	296.0517	275	1.0766		
Toplam	299.165	277			

*P > .05

Bu sonucun, madde başlığının okullarda yeterince uygulanmadığı mesajını vermiş olması bakımından önemli bir gelişme sayılabilir. Bu konunun öneminin anlaşılmasını öğrencilerin ruh sağlığı ve tüm çalışmalarındaki başarılarının olumsuz yönde gelişmesinde payının olabileceği açısından anlamlı sayılabilir.

Madde 22

“Atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konular” maddesi ile ilgili olarak denek grupları çoğunlukla %38.85 oranla “Az” seçeneğini işaretlemişlerdir. Denekler madde başlığına %23.74 oranla “Orta” seçeneğini, %23.02 oranla “Hiç” seçeneğini işaretlemek ve %14.39 oranla da “Çok” seçeneğine katılmak suretiyle tercihlerini belirtmişlerdir (Tablo 49).

TABLO 49

**Atölye Ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Konular Maddesinin
Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	4	8.51	26	55.31	11	23.40	6	12.77	47	16.91	2.40
Aday öğretmen	41	25.62	50	31.25	41	25.62	28	17.50	160	57.55	2.35
Okul müdürü	19	26.76	32	45.07	14	19.71	6	8.45	71	25.54	2.09
Toplam	64	23.02	108	38.85	66	23.74	40	14.39	278	100.0	2.29

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	3.7839	2	1.892	1.9856*	0.1393
Gruplar içi	262.029	275	0.9528		
Toplam	265.8129	277			

*P > .05

Denek gruplarının “Çok” seçeneğini %14.39 oranla tercih etmeleri yönündeki bilginin, “Az” seçeneğinden daha düşük oranda çıkması, madde başlığının hiç uygulanmadığını ifade etmesi bakımından dikkat çekici görülmektedir.

Müfettiş grubu %55.32 oranla “Az” seçeneğini, %23.40 oranla “Orta” seçeneğini, %12.77 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiştir. öğretmen grubu %31.25 oranla “Az” seçeneğini, %25.63 oranla eşit şekilde “Hiç ve Orta” seçeneğini ve

%17.50 oranla da “Çok” seçeneğini işaretlemiştir. Okul müdürü grubu ise, %45.07 oranla “Az” seçeneğine, %26.76 oranla “Hiç” seçeneğine ve %19.72 oranla “Orta” seçeneğine katılmıştır.

Varyans analizi incelendiğinde denek görüşleri arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen varyans oranı ($F=1.9856$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı görülmemiştir. Denek grupları arasındaki düşünceler anlamlı bulunmamıştır.

Denek gruplarının okullarda uygulandığını ifade ettikleri atölye ve laboratuvarların yönetimi konusunda farklı düşünmemiş olması önemli bir gelişme olarak görülebilir. Ancak deneklerin çoğunluğunun %38.85 oranla “Az” seçeneğini işaretlemiş olması her ne kadar uygulanıyor görünse de, öneminin yeterince kavranmadığı sonucunu ortaya koyabilir.

Madde 23

“Ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanması, uygulanması” maddesi denek gruplarının çoğunluğu tarafından %34.53 oranla “Az” seçeneği tercih edilmiştir. Bunu sırasıyla %34.17 oranla “Orta” seçeneği, % 19.42 oranla “Çok” seçeneği ve %11.87 oranla “Hiç” seçeneği izlemiştir (Tablo 50).

Müfettiş grubu %51.06 oranla “Az” seçeneğine, %23.40 oranla “Orta” seçeneğine, %14.89 oranla “Hiç” seçeneğine ve %10.64 oranla da ”Çok” seçeneğine katılırken; öğretmen grubu %38.13 oranla “Orta” seçeneğini, %28.75 oranla “Az” seçeneğini ve %24.38 oranla “Çok” seçeneğini tercih etmiştir.

Okul müdürü grubu %36.62 oranla “Az” seçeneğini, %32.39 oranla “Orta” seçeneğini, %16.90 oranla “Hiç” seçeneğini ve %14.08 oranla da “Çok” seçeneğini işaretlemeyi uygun görmüştür.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın X= 2.78 ile öğretmen grubuna ve X= 2.43 ile okul müdürü grubuna, en düşük ortalamanın ise X= 2.29 ile müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir.

TABLO 50

**Ölçme Ve Değerlendirme Araçlarının Hazırlanması, Uygulanması
Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması**

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	7	14.89	24	51.06	11	23.40	5	10.64	47	16.91	2.29
Aday öğretmen	14	8.75	46	28.75	61	38.13	39	24.38	160	57.55	2.78
Okul müdürü	12	16.90	26	36.62	23	32.39	10	14.08	71	25.54	2.43
Toplam	33	11.87	96	34.53	95	34.17	54	19.42	278	100.0	2.61

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	11.4048	2	5.7024	6.8587*	0.0012
Gruplar içi	228.6383	275	0.8314		
Toplam	240.0431	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.29 Müfettiş			
2.43 Okul müdürü			
2.78 Aday öğretmen	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Öğretmen grubunun madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşündüğü anlaşılmakta, müfettiş grubu ile öğretmen grubunun “Az” düzeyde uygulandığı görüşünde olduğu görülmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen varyans oranı ($F=6.8587$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre müfettiş grubu ve okul müdürü grubunun görüşü ile öğretmen grubunun görüşü arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Müfettiş grubu ve okul müdürü grubu arasındaki fark anlamlı düzeyde bulunmamış ve madde başlığı konusunda benzer görüşü paylaşmışlardır.

Ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanması ve uygulanması konusunda öğretmen grubunun müfettiş ve okul müdürü grubundan farklı düşünüyor olması, öğretmenin teorik bilgilerinin daha yeni olması ve kendisini uygulamada yeterli görmesinden kaynaklanabilir. Müfettiş ve okul müdürü grubunun “Az” düzeyde uygulandığını düşünüyor olması, sürekli olarak gözlem yapmaları ve denetimleri sonucundaki kanaatlerine dayalı olabilir.

Madde 24

“Okulun genel işleyişi ile ilgili yönetmelikler” maddesini denek gruplarının çoğunluğu %41.73 oranla “Orta” düzeyde işaretlemişlerdir. Bunu sırasıyla %37.05 oranla “Çok” seçeneği, %19.42 oranla “Az” seçeneği ve %1.80 oranla da “Hiç” seçeneği izlemiştir (Tablo 51).

Müfettiş grubu madde başlığı ile ilgili olarak %51.06 oranla “Orta” seçeneğini ve %38.30 oranla “Az” seçeneğini işaretlerken; öğretmen grubu %54.38 oranla “Çok” seçeneğini, %30.00 oranla “orta” seçeneğini, %14.38 oranla “Az” seçeneğini ve %12.50 oranında da “Hiç” seçeneğini tercih etmiştir.

Okul müdürü grubu %43.66 oranla “Orta” seçeneğine, %35.21 oranla “Çok” seçeneğine, %2.82 oranla “Hiç” seçeneğine ve %18.31 oranla “Az” seçeneğine katılmıştır.

Aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalamanın $X= 3.37$ öğretmen grubuna, en düşük ortalamanın $X= 2.65$ müfettiş grubuna ait olduğu görülmektedir. Okul müdürü grubunun aritmetik ortalaması ise $X= 3.11$ olarak saptanmıştır.

TABLO 51

Okulun Genel İşleyişi İle İlgili Yönetmelikler Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	1	2.13	18	38.30	24	51.06	4	8.51	47	16.91	2.65
Aday öğretmen	2	12.50	23	14.38	48	30.00	87	54.38	160	57.55	3.37
Okul müdürü	2	2.82	13	18.30	31	43.66	25	35.21	71	25.54	3.11
Toplam	5	1.80	54	19.42	103	37.05	116	41.73	278	100.0	3.18

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	19.1216	2	9.5608	16.3152*	.0000
Gruplar içi	161.1518	275	.5860		
Toplam	180.2734	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvan	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.65 Müfettiş			
3.11 Okul müdürü	*		
3.37 Aday öğretmen	*	*	

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Müfettiş grubu ve okul müdürü grubunun madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünmesine karşın, öğretmen grubunun “Çok” düzeyde uygulandığını düşündüğü ortaya çıkmaktadır.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri arasındaki farkın anlamlı düzeyde bulunduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen varyans oranı (F=16.3152) $\alpha=.05$

düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre müfettiş grubu ile okul müdürü grup arasındaki fark anlamlı düzeyde olduğu gibi, okul müdürü ve öğretmen grubu arasındaki fark da anlamlı bulunmuştur.

Buna göre, öğretmen grubunun müfettiş grubu ile farklı düşündüğü, okul müdürü grubu ile benzer düşüncede olduğu anlaşılmaktadır. Müfettiş grubunun diğer denek gruplarından farklı düşünmesi, sürekli olarak çeşitli okullarda görev yapması sonucundaki gözlem ve incelemelerine dayalı olabilir.

Madde 25

“Okulun yönetimi ile ilgili uygulamalar” maddesini denek grupları çoğunlukla %47.12 oranında “Çok” düzeyde işaretlenmiştir. Bunu %32.35 oranında “Orta” seçeneği, %17.63 oranında “Az” seçeneği izlemiştir. Hiç seçeneğine ise %2.88 oranında katılma olmuştur (Tablo 52).

Müfettiş grubu % 44.68 oranında “Orta” seçeneğine, % 40.43 oranında “Az” seçeneğine ve %12.77 oranında “Çok” seçeneğine katılırken; öğretmen grubu % 56.25 oranla “Çok” seçeneğini, % 29.38 oranla “Orta” seçeneğini, % 11.88 oranla “Az” seçeneğini tercih etmiştir. Okul müdürü grubu % 49.30 oranla “Çok” seçeneğini, % 30.99 oranla “Orta” seçeneğini ve % 15.49 oranla “Az” seçeneğini işaretlemiştir.

Denek gruplarından elde edilen aritmetik ortalamalardan en yüksek ortalamanın $X= 3.39$ ile okul müdürü grubuna ait olduğu görülmektedir. Bunu $X= 3.25$ ile öğretmen grubunun aritmetik ortalaması izlemekte; en düşük aritmetik ortalamanın ise $X= 2.68$ oranla müfettiş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

Müfettiş grubu madde başlığının “Orta” düzeyde uygulandığını düşünürken; öğretmen grubu ve okul müdürü grubunun 3.25 ile “Çok” düzeyde uygulandığını düşünmektedir.

Varyans analizine bakıldığında denek görüşleri anlamlı ölçüde farklılaşmaktadır. Elde edilen varyans oranı ($F=14.2939$) $\alpha=.05$ düzeyinde anlamlı

bulunmuştur. Buna göre müfettiş grubu ile öğretmen grubu ve okul müdürü grubu arasındaki fark anlamlı düzeyde görülmüştür. Okul müdürü ile öğretmen görüşü arasındaki fark ise anlamlı bulunmamıştır.

TABLO 52

Okulun Yönetimi İle İlgili Uygulamalar Maddesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

Unvan	Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam		X
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Müfettiş	1	2.13	19	40.43	21	44.68	6	12.77	47	16.91	2.68
Aday öğretmen	4	2.50	19	11.88	47	29.37	90	56.25	160	57.55	3.25
Okul müdürü	3	4.23	11	15.49	22	30.99	35	49.30	71	25.54	3.39
Toplam	8	2.88	49	17.63	90	32.37	131	47.12	278	100.0	3.23

Varyans Analizi

Varyans kaynağı	K.T.	S.D.	K.O.	F	P
Gruplar arası	18.4878	2	9.2439	14.2939*	
Gruplar içi	177.8431	275	0.6467		
Toplam	196.3309	277			

*P < .05

“ t ” Testi

Unvanı	Müfettiş	Okul müdürü	Aday öğretmen
2.68 Müfettiş			
3.25 Okul müdürü	*		
3.39 Aday öğretmen	*		

Not: Tabloya konulan (*) işareti, dikey ve yatay alanda yer alan denek gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Okul müdürü grubu ile ğretmen grubunun madde başlığının “ Çok “ düzeyde uygulandığını düşünmelerine karşın, müfettiş grubunun “ Orta “ düzeyde uygulandığını ifade etmesi anlamlı görülmektedir.

Bu duruma göre, müfettiş grubunun bir çok okulda yapmış olduğu rehberlik, teftiş, inceleme ve soruşturma sonucundaki kanaatine dayalı olarak sonucu bu şekilde ifade etmiş olabilir. Diğer denek grupları ise, sadece kendi okullarındaki uygulamaları bilmesi, diğer okullarla fazla ilişki içinde olmaması sonucunda bu şekilde görüş belirtmiş olabilirler.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Görüşler

Bu alt başlık altında deneklerin anketin sonunda yer alan dört açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar herhangi bir yorum yapılmaksızın özetlenmiştir. İstatistiksel verilere dayalı olmadığı için, yalnızca görüşlerin ortak noktaları betimsel olarak ifade edilmiştir.

I- Aday öğretmen için görevlendirilmesi öngörülen rehber öğretmen konusuna ilişkin deneklerin ortak görüşleri şöyle özetlenebilir:

1) Rehber öğretmen aday öğretmen için gereklidir. Rehber öğretmen görevlendirilmesi yönetmelik hükümlerine uygun yapılmalı ve adayın branşından olmalıdır.

2) Her yerde rehber öğretmen görevlendirilmemekte ya da çok uzak yerlerdeki öğretmenler görevlendirildiğinden, aday iyi yetiştirilememektedir.

3) Rehber öğretmenin mesleki bilgi ve deneyiminin ve zamanının yeterli olması gerekir.

4. Aday öğretmenler doğrudan derse girmemeli, bir yıl rehber öğretmen gözetiminde derse girmelidir.

5) Rehber öğretmen aynı alandan olup, aday öğretmenin görev yerine yakın olmalıdır.

7) Rehber öğretmen, ders içi ve dışında örnek davranış gösteren, görevine bağlı, sorumluluk sahibi olmalı ve adaya daha çok zaman ayırmalıdır.

Bu ortak görüş dışında ilköğretim müfettişleri:

Aday öğretmenler için; müfettişlerin rehber öğretmenleri periyodik olarak denetlemeleri, aday öğretmenlerin okul yönetimine ayda bir rapor vermeleri gerektiği, aday öğretmenlerin kendilerini yetiştirecek yeterli zamanı bulabilmesi için ders yükünün azaltılması, rehber öğretmenlerin de hizmetiçi eğitimden geçirilmesi, rehber öğretmenin rehberlik görevini ciddiye alması, aday öğretmenin bir yıl rehber öğretmen gözetiminde derse girmesi, adaylığın kaldırılmasında rehber öğretmenin de görüşüne yer verilmesi görüşlerini belirtmişlerdir.

Okul müdürleri: Rehber öğretmen görevlendirilmesinin çok gerekli olduğu,

ancak görevlendirilecek rehber öğretmenin aynı branştan olması, aday öğretmenlere bir rehber idareci de görevlendirilmesi, rehber öğretmende bir mesleki heyecan olması ve aday öğretmene mesleki ciddiyetle yaklaşması görüşlerini belirtmişlerdir.

Aday öğretmenler: Rehber öğretmenin uygulamalı eğitime ilişkin konuları uygulamalı olarak göstermesi, rehber öğretmenlerin merkez okullarda en az beş yıl görev yapmış ve teftiş not ortalaması çok iyi olan öğretmenlerden seçilmesi, rehber öğretmenlerin aday öğretmeni yetiştirmede yeteri kadar ilgi ve çaba göstermedikleri, rehber öğretmenliğin özellikle eğitim fakültesi çıkışlı olmayanlar için çok verimli olmadığı, kendisini yenilemeyen bir öğretmenin rehber öğretmen seçilmemesi, aday öğretmenin bağımsız olarak derse girmeden önce en az yarım dönem rehber öğretmenle derse girmesi, aday öğretmenlere bazen rehber öğretmen tayin edilmediği, bu nedenle adaylar kendi çabalarıyla diğer öğretmenlerden yararlandıkları görüşlerini belirtmişlerdir.

II- İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenleri yetiştirme görevlerine ilişkin olarak deneklerin ortak görüşleri şöyle özetlenebilir :

1) Müfettişler aday öğretmene ayda bir defa uğramalıdır, bu mümkün değilse adaylık süresince il merkezinde yetiştirildikten sonra müfettiş görüşü de alınarak dağıtımları yapılmalıdır.

2) Aday öğretmenler her ay bölge müfettişleriyle bilgi alışverişinde bulunmalıdırlar.

3) Aday öğretmen için rehber müfettiş de görevlendirilmeli, yıl boyunca bu müfettiş tarafından öğretmenin gelişimi izlenmelidir.

4) Aday öğretmenin yetiştirilmesi tamamen müfettişlere bırakılmamalıdır.

5) Müfettişler, ayda en az üç-beş kez aday öğretmenin görev yaptığı okula gidip bir gün kalarak rehberlik yapmalıdır.

6) Müfettişler rehberlik görevlerini çok iyi yapıyorlar. Bununla birlikte aday öğretmenlere yaptıkları rehberliklerinde planlama ve okuma-yazma öğretimi konularında daha çok yardımcı olmalıdırlar.

7) Müfettişler rehberliklerinde yararlı olmaya çalışıyorlar. Ancak, okulları daha sık denetlemeleri ve sorunları çözmede etkin olmaları gerekir.

8) Rehberliğe gelen müfettiş teftişi de gelmelidir.

9) Müfettişlerin aday öğretmenlerin branşından olmasının yararlı olduğu düşünülmektedir.

Bu Ortak Görüş Dışında İlköğretim Müfettişleri:

Müfettişlerin aday öğretmenleri ziyaretleri ve yetiştirmeleri yeterli olmadığı, müfettişler aday öğretmenin görevli olduğu yere ayda bir yerine on beş günde bir gitmeleri, yeterli şekilde aday öğretmenlere ulaşıldığında müfettişlerin rehberliğinin yararlı olduğu, eğitim fakültesi çıkışlı olmayan aday öğretmenlerin yetiştirilmesinde çok sıkıntı olduğu, aday öğretmenin müfettişe her an ulaşma olanağının olması, müfettişlerin iş yükünün ağır olmasının aday öğretmenlerle sık sık görüşmelerini engellediği, periyodik olarak yüz yüze yapılan rehberliğin çok gerekli görüldüğü, müfettişin uygulama ve işbaşında yetiştirme esasına dayalı olarak aday öğretmene yardımcı olması, aday öğretmenler ayda iki gün müfettişlerle doğrudan görüşme yapmak ve bilgi alışverişinde bulunmak için görevli izinli sayılmalıdır.

Okul müdürleri : Müfettişlerin öğretmenlere karşı hoşgörülü olmaları ve onları olumlu etkilemeleri gerektiği, rehber öğretmen gibi rehber müfettiş de olmalı, yılda iki kez yapılan görüşmelerin ve iki ders saatinde yapılan rehberliğin yeterli olmadığı, müfettişlerin aday öğretmenlere kaynak temin edip, uygulamasını da göstermeleri, müfettişlerin aday öğretmenlere bir ast-üst ilişkisi ile değil, mesleğin inceliklerini aktaran bir yardımcı gibi davranmaları, yerinde kontrollerle, uygulamalı ve örnekli açıklamalarla verilen rehberlik hizmetleri önemli katkılar sağlamaktadır.

Aday öğretmenler: Müfettişlerin teorik bilgiler dışında uygulama ağırlıklı rehberlik yapmaları, müfettişlerin aday öğretmeni yetiştirmede daha çok rehberlik yapmaları, temel ve hazırlayıcı eğitim kurslarında aday öğretmenlerle müfettişler arasında ilgi ve bağ kurulabildiği, müfettişlerin bu dönemde deneyimlerinden de örnekler vererek yaptıkları çalışmalarının çok yararlı olduğu, aday öğretmenlerin sınıfta müfettişlerin sınıf yönetimini izlemeleri gerektiği, müfettişler yönetmelikte istendiği gibi sık sık rehberlik yapmaları, belli sürelerde toplantılar yapılarak aday öğretmenlerin sorunlarının çözülmesi için önlemler alınmalıdır.

III) Aday öğretmenlerden istenen dosyanın içeriği ve uygulamalara ilişkin ortak görüşler şöyle özetlenebilir:

1. Dosya içeriğinde alana yönelik planlama ve ders içi etkinliklerin artırılması gerekir.

2. Ticari amaçlı hazırlanan dosyaların alınmaması gerekir. Aday öğretmen kendisi yazmalı; böylece, az, öz de olsa aday öğretmenin ürünü olmalıdır.

3. Dosyadaki bazı konular gereksiz, bu nedenle dosya başlıklar ve özet şeklinde olmalıdır.

4. Hazırlanan dosyadan uygulamada yararlanma oranı azdır. Bu nedenle aday öğretmenlerin dosya ile birlikte kaynak edinmeleri de sağlanmalıdır.

5. Dosya içeriği aday öğretmenlerin bizzat araştırma, inceleme ve gözlemlerine dayalı olmalı, dosya içeriğine hakim olmaları ölçüt alınmalıdır.

6. Mesleğini seven aday öğretmenler iyi dosya hazırlamaktadır. Ancak dosya içeriği çok fazla , dosyalar kısa, özlü ve özet olmalı, önemli konulara yer vermelidir.

7. Dosya hazırlama ticari iş kolu haline getirildiğinden, aday öğretmenler piyasada satılan dosyaları satın almaktadır. Satın alma yerine dosya içeriğine hakim olmaları bakımından dosyayı adaylar kendileri yazmalıdır.

8. Bir mevzuat bilgisini kaynağından el, daktilo ve bilgisayarda yazmak yerine, öğretmenin eğitim uygulamaları ile ilgili görüş, düşünce ve gözlemlerini aktarmasına olanak veren çalışmalarını yazılı hale getirip sunması gerekir.

9. Dosyalar aday öğretmeni araştırmaya sevk edici olmalı, dosyalar yeni genelge ve yönetmelikleri kapsamalıdır.

10. Kurs sayısı artırılarak dosyalar kaldırılmalıdır.

11. Dosya hazırlama yerine bir kitabın özeti, ya da eğitim ve araştırma içerikli bir tez hazırlanmalıdır.

Bu Ortak Görüşün Dışında İlköğretim Müfettişleri:

Dosya içeriği çok kapsamlı olduğu ve ilgililer tarafından okunmadığı, temel eğitim ve hazırlayıcı eğitim konularının dosyadan çıkarılması gerektiği, aday

öğretmenlerin son değişiklikleri de kapsayacak olan dosya içeriğinden sınava tabi tutulmaları, hazırlanması istenen dosyadaki konular arasında öğrenci kişilik hizmetlerinin yer almasının yerinde olacağı,

Okul müdürleri: Eğitim fakültesi mezunu olan aday öğretmenler zaten bu dosyaları hazırladıkları, bu nedenle aday öğretmenlerin yeniden dosya hazırlamalarının gereksiz olduğu, aday öğretmenlerin dosyanın gerekli olduğuna inandırılması, aday öğretmenlerin dosya içeriğinden uygulamalı sınava tabi tutulması, dosyanın lüzumsuz istendiği, formaliteden ibaret ve gereksiz olduğu, aday öğretmenlerin, hazır satılan dosyaları alması, ancak bunun için ayrılan zamanını okumaya ayırması ve pratikte uygulamaya ağırlık vermesi,

Aday öğretmenler: Dosyaların tamamen gereksiz olduğu, buna karşın kurslarda verilenlerin yeterli olduğu, dosya hazırlama yerine daha çok uygulamaya yer verilmesi, aday öğretmenin dosyayı kendisi yazması, yıllarca yararlanacağı kaynak şeklinde hazırlanması, dosyaların satın alındığı veya bilgisayar çıktısı kullanıldığı, ilgililer tarafından okunmadığı, bu nedenle öğretmenlerin mesleğin başında tembelliğe itildiği, dosya içeriği kısaltılmalı ve standart olmalıdır, dosya içeriğinin tek tek yazılması yerine özetlenmesinin yeterli olacağı, aday öğretmenin dosyayı kendisinin yazması halinde iyi öğrenmesi böylece maddi harcamadan da kurtulacağı, dosya içeriğinin aday öğretmenin branşından olması, ancak adaylığın kaldırılmasının dosya hazırlama ile olmaması şeklinde görüş belirtmişlerdir.

IV) Uygulamalı eğitime ilişkin anketteki maddelerde yer almayan görüş ve önerilere ilişkin denek gruplarının görüşleri de şöyle özetlenebilir.

1. Aday öğretmenler bir yıl meslektaşları ile derse girmeli, daha sonra bağımsız görev verilmelidir.

2. Aday öğretmenler tek öğretmenli okullarda görevlendirilmemelidir.

3. Aday öğretmenlerin yetiştirilmesi için tam donanımlı okullarda en az iki yıl görevlendirilmeleri gerekir.

4. Aday öğretmenler il ve ilçe merkezindeki okullarla, köylerde birleştirilmiş sınıflarda birer yıl çalıştırılmalıdır.

5. Eksikliği saptanan adaylar hizmetiçi kurslarına alınmalıdır.
6. Aday öğretmene rehber öğretmen nezaretindeki iki aydan sonra ders verilmelidir.
7. Aday öğretmenler derslere uygulamalı olarak girmeli, düzenlenen kursların ve uygulamalı eğitimin süresi daha uzun olmalıdır.
8. Aday öğretmenler tek öğretmenli okullarda ve geçici görevle de görevlendirilmemelidir.
9. Aday öğretmenlere en az ayda bir defa hizmetiçi eğitim verilmelidir.
10. Öğretim yılının uygun dönemlerinde çeşitli alanlarda hizmetiçi eğitim kursları açılmalıdır.
11. Adaylar öğretmenler hiç bir hazırlık yaptırılmadan doğrudan sınıfa veya derse girdirilmemelidir.
13. Aday öğretmenler müfettişler tarafından sık sık denetlenmeli ve onlara sürekli rehberlik yapılmalıdır.
14. Eğitim Fakültesi mezunu olmayan aday öğretmenlere temel ve hazırlayıcı eğitimden çok, uygulamalı eğitim yaptırılmalıdır.

Bu Ortak Görüşün Dışında İlköğretim Müfettişleri:

Aday öğretmenlere bilimsel ve teknolojik gelişmeler zamanında ulaştırılması, uygulamalı eğitim konuları eğitim teknolojilerinden yararlanılarak verilmesi, aday öğretmenlerin öğretim yılı başında göreve başlaması ve geçici görevlendirme yapılmaması, eğitim politikası çağa uygun olmadığı için bütün uğraşlar sonuçsuz kaldığı, aday öğretmenlerin iyi bir izleme ve rehberlik yapılarak yetiştirilmesi, uygulamalı eğitimde verilecek konuların ilköğretim müfettişleri tarafından belirlenmesi, uygulamalı eğitim sürecinin objektif değerlendirilmesi;

Okul Müdürleri: Eğitimcinin problemlerinin en aza indirilmesi, aday öğretmenlerin altı ve sekiz aylık ciddi yetiştirme kurslarından sonra görevlendirilmesi, öğretmen kökenli olmayan öğretmenlere formasyon eğitimi aldırılması, değişik meslek dallarından kesinlikle öğretmen alınmaması, öğretmenler yaparak yaşayarak daha

başarılı olunan ve kendilerini geliştiren öğretmen okulundan mezun olması, okul deneyimi süresinin uzatılması, temel ve hazırlayıcı eğitim kurslarında eğitim felsefesi ve eğitim sosyolojisi dersleri de verilmesi, temel, hazırlayıcı ve uygulamalı eğitim dönemlerinde; yönetim, çevre ve öğrenciler konusundaki kasetler izletilip kritikler yapılmalıdır.

Aday öğretmenler: Fırsat eşitliğine önem verilerek uygulamalı eğitimin ciddi anlamda yapılması, aday öğretmenlerin çalıştıkları ortamların olanaklarının kısıtlı olmasının olumsuz etki yaptığı, aday öğretmenlere bilgisayar öğretilmesi, eğitim teknolojisi kullanılmaya ağırlık verilmesi, uygulamaların görsel işitsel araçlardan yararlanılarak yapılması, uygulamalı eğitimde öğretmenlik mesleğinin sevdirmesi, öğretmenin formasyon eksikliğinin giderilmesi ve öğretmenin bir yıllık çalışması iki saatlik teftişle ölçülmemesi, temel ve hazırlayıcı kurslarda her branştan aday öğretmen olması halinde, branşlara uygun müfettiş görevlendirilmesi, öğretmenlerin tüm planlarını kendi hazırlaması, hazır planlardan kaçınması, uygulamalı eğitimin dünyadaki gelişmelerin takibine ve eğitim alanındaki gelişmelere yardımcı olacak şekilde düzenlenmesi, okul yönetimlerinin uygulamalı eğitim çalışmalarında aday öğretmenlerin iş ve işlemlerini kolaylaştırması, aday öğretmenler için gerekli tüm konuları kapsayan kitapçıklar bastırılması, aday öğretmenin en az ayda bir branşındaki rehber öğretmenle derse girmesi, uygulamalı eğitim süresince aday öğretmene yönetim görevi de verilmesi şeklinde görüş belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya, problem durumu incelenerek başlanılmış, Cumhuriyetten önce öğretmen yetiştirme konusuna kısaca değinilmiş ancak fazla katkıda bulunmayacağı düşüncesiyle daha fazla ayrıntıya gidilmemiştir. Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme konusuna, XI. Milli Eğitim Şurasında belirtildiği gibi periyodik aralıklarla geniş yer verilmiştir.

Dört yıllık lisans dönemini bitirdikten sonra aday öğretmen olarak Milli Eğitim Bakanlığı emrinde görev alacak öğretmenlerin adaylıkları süresince 2423 ve 2436 sayılı Tebliğler Dergilerinde yer alan Temel eğitim, Hazırlayıcı eğitim ve Uygulamalı Eğitim dönemlerinden geçmeleri öngörülmüştür. Bu çalışmada, “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik”te öngörülen “Uygulamalı Eğitim”in gereklilik ve uygulanma düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma için, “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik” maddeleri anket sorusu haline dönüştürülmüş, söz konusu yönetmelikte öngörülen “Uygulamalı Eğitim”in gereklilik ve uygulanma düzeyini belirlemek amacıyla dördüncü derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Bunun için geliştirilen anketle denek gruplarından elde edilen veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiş, madde başlıklarına ilişkin görüşler karşılaştırılmış, variyans analizi ve “ t “ testi yapılmıştır. Yine yapılan bu analiz sonucunda tablolar yorumlanmış, açık uçlu 4 soruya denekler tarafından verilen cevaplar özetlenmiştir.

İlköğretim müfettişleri, okul müdürleri ve aday öğretmenlerin görüşlerine göre, uygulamalı eğitimin gereklilik ve uygulanma düzeyinin ne olduğu, ayrıca unvan değişkenine göre, denek grupları görüşleri arasında anlamlı farklar olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırma konusu olan alt problemlere ilişkin olarak, ankette yer alan her bir madde ayrı ayrı tablolaştırılmış ve unvan değişkenine göre genel karşılaştırmalar yapılmış; üçüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar, ilk iki alt problemle birlikte verilmiştir

Araştırmanın evrenini, Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişi, aday öğretmenler ve okul müdürleri oluşturmaktadır.

Araştırmada ilgili deneklerden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bunun için 1997-1998 öğretim yılında Malatya ilinde 54 ilköğretim müfettişinden 47 ilköğretim müfettişi, ilköğretim okullarında görevli 189 aday öğretmenden 160 aday öğretmen ve 82 ilköğretim okulu müdüründen 71 tanesi örneklem olarak alınmıştır.

Sonuç

Araştırmada denekler genel olarak “adaylık eğitimi”nin gerekliliğine “Çok” düzeyde katılmakta ve aralarında anlamlı görüş farklılığı bulunmamaktadır. Ancak, “Görevi ile ilgili Mevzuatı Bilme ve Kurallara Uyma”, “Çevre İlişkileri” ve “Ünite Planının Gerekliliği” maddelerinin gerekliliği konusunda denek grupları arasında anlamlı görüş farklılığı bulunmaktadır. Bu nedenle bu maddelerde görüş farklılığının hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için “t” testi yapılmıştır.

Denek grupları “adaylık eğitimi”nin uygulama düzeyine ise, “Orta ve Az” düzeyde katılmaktadırlar. “İnceleme Gezilerinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” , “Öğrenci Rehberlik Hizmetleri” ve “Atölye ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Konular” maddeleri dışında tüm maddelerin uygulanma düzeyi konusunda denekler arasında anlamlı görüş farklılığı bulunmaktadır. Alt problemlere ilişkin sonuçlar ise aşağıdaki şekilde saptanmıştır.

1. “Resmi Yazışma ve Dosyalama Kuralları”nın gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmaktadırlar.

2. “Sorumluluğuna Verilen Ders Araç-Gereçlerini Kullanma Ve Bakımını Yapma” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmaktadırlar.

3. “Görevi İle İlgili Mevzuatı Bilme ve Kurallarına Uyma” maddesinin

gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

4. “İş İlişkileri” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulanmasına ilişkin olarak “Orta” düzeyde katılmışlardır.

5. “Çevre İlişkileri” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

6. “Ast-Üst İlişkileri” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulanmasına ilişkin olarak “Orta” düzeyde katılmışlardır.

7. “İnsan İlişkileri” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulanmasına ilişkin olarak “Orta” düzeyde katılmışlardır.

8. “Gizlilik Dereceli Yazışma ve Gizlilik Dereceli Evrakın Saklanması” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

9. “Görevi ile İlgili Gözlem, Araştırma ve İncelemeler” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

10. “Güvenlik ve Korunma Tedbirleri” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

11. “Uygulama ve Tarafsızlık” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

12. “Zaman ve Kaynakların Verimli Şekilde Kullanılması” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde katılmışlardır.

13. “Yıllık Plan” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna da aynı şekilde “Çok” düzeyde katılmışlardır.

14. “Ünite Planı” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna da aynı şekilde “Çok” düzeyde katılmışlardır.

15. “Günlük Ders Planı” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna da aynı şekilde “Çok” düzeyde katılmışlardır.

16. “Dersin İşlenişi ile İlgili Araç-Gereçler” maddesinin gerekliliğine denek grupları “Çok” düzeyde katılırken, uygulama boyutuna “Orta” düzeyde

katılmışlardır.

17. "Okulun Bulunduğu Çevrenin ve Bu Çevredeki Kuruluşların Eğitim Faaliyetleri ve Ders Araçlarının Gerçekleştirilmesi Yönünden İncelenmesi" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Az" düzeyde katılmışlardır.

18. "İnceleme Gezilerinin Planlaması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Az" düzeyde katılmışlardır.

19. "Sınıf ve Danışman Öğretmenlik Çalışmaları" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Orta" düzeyde katılmışlardır.

20. "Öğretmenler Kurulunun Görevleri ve Kurulun Sekreterlik Hizmetleri" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Orta" düzeyde katılmışlardır.

21. "Öğrenci Rehberlik Hizmetleri" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Az" düzeyde katılmışlardır.

22. "Atölye ve Laboratuvarların Yönetimine İlişkin Konular" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Az" düzeyde katılmışlardır.

23. "Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının Hazırlanması, Uygulanması" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Orta" düzeyde katılmışlardır.

24. "Okulun Genel İşleyişi ile İlgili Uygulamalar" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Orta" düzeyde katılmışlardır.

25. "Okulun Yönetimi ile İlgili Uygulamalar" maddesinin gerekliliğine denek grupları "Çok" düzeyde katılırken, uygulama boyutuna "Orta" düzeyde katılmışlardır.

Diğer maddelere ilişkin bulgular da şöyle özetlenebilir :

1- Aday öğretmenler için görevlendirilen rehber öğretmenlerin müfettişler

tarafından periyodik olarak denetlemeleri,

2- Aday öğretmenlerin tam olarak yetişinceye kadar rehber öğretmen gözetiminde derse girmesi,

3- Aday öğretmenlerin kendilerini yetiştirecek yeterli zamanı bulabilmesi için ders yükünün azaltılması,

4- Rehber öğretmenlerin de hizmetiçi eğitimden geçirilmesi, rehber öğretmeniniyi formasyona sahip olması ve işini ciddiye alması,

5- Aday öğretmenlere bir rehber yönetici de görevlendirilmesi, rehber öğretmende bir mesleki heyecan olması,

6- Rehber öğretmenlerin merkez okullarında en az beş yıl görev yapmış ve teftiş not ortalaması çok iyi olan öğretmenlerden seçilmesi,

7- Müfettişlerin aday öğretmenin görevli olduğu yere ayda bir yerine on beş günde bir gitmeleri,

8- Yeterli şekilde aday öğretmenlere ulaşıldığında müfettişlerin rehberliğinin yararlı olduğu, periyodik olarak yüz yüze yapılan rehberliğin çok gerekli olduğu,

9- Yerinde yapılan kontrollerle, uygulamalı ve örnekli açıklamalarla verilen rehberlik hizmetlerinin önemli katkılar sağladığı,

10- Müfettişlerin temel ve hazırlayıcı eğitim kurslarında deneyimlerinden de örnekler vererek yaptıkları çalışmalarının çok yararlı olduğu,

11- Dosya içeriği çok kapsamlı olduğu ve ilgililer tarafından yeterince okunmadığı,

12- Temel eğitim ve hazırlayıcı eğitim konularının dosyadan çıkarılması gerektiği, hazırlanması istenen dosyadaki konular arasında öğrenci kişilik hizmetlerinin yer alması,

13- Adaylık dosyaların satın alındığı veya bilgisayar çıktısı kullanıldığı, bu nedenle öğretmenlerin mesleğin başında tembelliğe itildiği,

14- Dosya içeriğinin tek tek yazılması yerine özetlenmesinin yeterli olacağı,

15- Aday öğretmenlerin öğretim yılı başında göreve başlaması ve geçici görevlendirme yapılmaması,

16- Uygulamalı eğitimde verilecek konuların ilköğretim müfettişleri tarafından belirlenmesi, uygulamalı eğitim sürecinin objektif değerlendirilmesi,

17- Aday öğretmenlerin altı ve sekiz aylık yetiştirme kurslarından sonra görevlendirilmesi,

18- Temel, hazırlayıcı ve uygulamalı eğitim dönemlerinde, yönetim, çevre ve öğrenciler konusundaki kasetler izletilip kritiklerinin yapılması,

19- Aday öğretmenlere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin zamanında ulaştırılması, uygulamalı eğitim konularının eğitim teknolojisinden yararlanılarak verilmesi,

20- Temel ve hazırlayıcı eğitim kurslarda her branştan aday öğretmen olması halinde alanlara uygun müfettişlerin de görevlendirilmesi,

21- Uygulamalı eğitimin dünyadaki gelişmelerin takibine ve eğitim alanındaki gelişmelere yardımcı olacak şekilde düzenlenmesi,

22- Okul yönetimlerinin uygulamalı eğitim çalışmalarında aday öğretmenlerin iş ve işlemlerini kolaylaştırması,

23- Aday öğretmenler için gerekli tüm konuları kapsayan kitapçıklar bastırılması şeklinde özetlenebilir.

ÖNERİLER

Araştırmacılar İçin Öneriler :

1- Malatya ili örneği olarak yapılan bu çalışma araştırmacılar için evreni Türkiye geneli olacak şekilde uygulanabilir.

2- Temel Eğitim ve Hazırlayıcı Eğitim araştırma konusu olarak seçilebilir.

3- Adaylık dosyasının işlevi ve günümüzdeki uygulama bir araştırma konusu olabilir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler :

1- Öğretmen açığı kapatılarak aday öğretmenlerin en az bir yıl süreyle deneyimli öğretmenlerle birlikte derse girmeli, adaylık süresi içinde geçici görevle görev yeri değiştirilmemelidir.

2- Uygulamalı eğitimde:

a) Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders araçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi,

b) İnceleme gezilerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi,

c) Atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konuların,

c) Öğrenci rehberlik hizmetleri konularının uygulanma düzeyinin daha çok yükseltilmesi gerekmektedir.

3- İl ve ilçe merkezlerinden uzak yerlerde görev yapan aday öğretmenlere yönetmeliğe uygun rehber öğretmen görevlendirilmesine önem verilmelidir.

4- Rehber öğretmenlerin aday öğretmeni yetiştirebilecek yeterlikte bilgili ve deneyimli olmasına özen gösterilmelidir.

5- Rehber öğretmenin aday öğretmeni yetiştirme sürecindeki çalışmalarının müfettişler tarafından denetlenmesi için planlama yapılmalıdır.

6- Aday öğretmenlerin kendilerini yetiştirebilmeleri için ders yükünü azaltıcı yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

7- Rehber öğretmenler de belli bir süre uygulamalı eğitim konularına yönelik hizmetiçi eğitim kurslarına alınmalıdır.

8- Aday öğretmenlere bir rehber yönetici de görevlendirilmelidir.

9- Rehber öğretmenler sınıf içi ve dışı tüm eğitimsel etkinliklerde gerekli yardımı sağlamalıdır.

10- Müfettişlerin yönetmeliğe uygun olarak aday ğretmeni de ayda en az bir defa ziyaret etmeleri için gerekli planlamalar yapılmalıdır.

11- Aday ğretmenlere mesleki bilgilerini artırıcı kaynak kitaplar sağlanmalıdır.

12- Aday öğretmenlerden istenen dosyaların satın alınması yerine, araştırma yapma veya proje hazırlama gibi işlevsel bir uygulama getirilmelidir.

13- Aday ğretmenlerin kırsal bölgelerde tek ğretmen olarak gvlendirilmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

14- Aday ğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma konusunda hizmetiçi eğitim kurslarına alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıklalın, Aytaç. **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi**, Milli Eğitim basımevi, (Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.
- Aksu, Bilgin Mualla. **Elazığ İlinde “Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurları Yetiştirme Programına Katılan Öğretmenlerin Uygulamaya İlişkin Görüşleri**; 18-20 Eylül 1996 tarihlerinde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen II. Ulusal Eğitim Sempozyumuna sunulan bildiri.
- Akyüz, YAHYA. **Türk Eğitim Tarihi**. 3 Baskı. Ankara: Üniversitesi Basımevi. 1989.
- _____ **Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü Bugünü Geleceği Sempozyumu**. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Mesleki Eğitim – Teknik Eğitim Fakülteleri. Ankara : 8-11 Haziran 1987.
- Aksarı, Mutahhar. **Yabancı ülkelerde öğretmen yetiştirme sistemleri**, Eğitim ve Yaşam, Eğitim Bilim ve Kültür Dergisi, yıl: 2, Sayı :5, Bahar 1997.
- Aydın, Mustafa. **Çağdaş Eğitim Denetimi**, Pegem Yayınları, 3. Baskı, Ankara: 1993.
- Bağçecik Mehmet. **Adaylık Eğitimi**, Tutibay Ltd. Şti. Ankara : 1996.
- Başaran, İ. Ethem **Türkiye Eğitim Sistemi**, Gül Yayınevi, Ankara: 1993.

- Celkan, Y. Hikmet. **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi**, Milli Eğitim basımevi, (Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.
- Çınar, İkrâm. **İlköğretimde Öğretmen Yetiştirme**. Ders ödevi Ankara 1998.
- Dağlı, Abidin. **Aday Öğretmenlerin Mesleksel Sorunları Ve Çözüm Yolları**, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü 1991.
- Erdoğan, İrfan **Çağdaş Eğitim Sistemleri**, Sistem Yayıncılık ve mat. San. Tic.A.Ş. İstanbul 1995.
- Ertürk, Selahattin **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan Yayınları. Ankara: 1993.
- Gazi Üniversitesi **Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü Bugünü – geleceği Sempozyumu**. Ankara : 1987. Baskı, 1982 .
- Karasar Niyazi **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara : Alkım Yayınevi, 1995.
- Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimiz**. Ankara: 1984.
_____ **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış**. Ankara: Olgaç Matbaası, 1989.
- Kırbıyık, Halil **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi**, Milli Eğitim basımevi, (Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.
- Kuran, Kezban. **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Yıl: 15, sayı: 160 –161,

Kuran Kezban. **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Yıl: 15, sayı: 160 –161,
Ankara: 1990.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Türkiye' de Öğretmen Eğitimi**. Öğretmen Yetiştirme ve
Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlatılan yazı. Milli
Eğitim basımevi, (Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara :
1998.

Milli Eğitim Bakanlığı, **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, (8 – 11 1982) Öneriler,
Konuşmalar. Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı **Tebliğler Dergisi**, sayı: 2186. Ankara: 1985.
Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı **Tebliğler Dergisi**, sayı 2423. Ankara: 1995
Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı **Tebliğler Dergisi**, sayı 2436. Ankara: 1995
Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 1982.

Milli Eğitim Bakanlığı **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi**, Milli Eğitim basımevi,
(Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.

Oğuzhan, A, Ferhan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Emel Matbaacılık San. Tic.
Ltd. Şti. Ankara: 1993.

Özçelik, Durmuş Ali. **Okullarda Uygulama Çalışmaları**, İlköğretim,
YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet
Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara : 1997.

Öztürk, Sevim.

**Türkiye Eğitim Sisteminde Denetim ve Denetmen
Yetiştirme Sürecinin Analizi, (Yayınlanmamış Yüksek**

Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, 1996.

Saçlı, Ö, Asım.

**Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi, Milli Eğitim basımevi,
(Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.**

Taymaz, Haydar.

**Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi, Milli Eğitim basımevi,
(Ocak Şubat Mart) Sayı: 137. Ankara : 1998.**

Tekışık, H,Hüsnü.

**Köy Enstitüleri, Çağdaş Eğitim Dergisi, Tekışık Yayıncılık
A.Ş. Ankara: Yıl : 23, Sayı 242, Nisan 1998.**

Uluğ, Feyzi.

**Eğitim Yönetimi Sözlüğü, TODAİE , Yayınlanmamış
Yüksek Lisans Tezi. Ankara: 1985.**

Üte, İ. Hakkı.

**Öğretmenlikte Adaylık uygulaması, ve Yöneticinin
Rolü, (Yayınlanmamış Doktora tezi, Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990)**

EKLER

EK	Sayfa
1- Yazışma Örneği.....	145
2- Anket Örneği.....	146 - 147

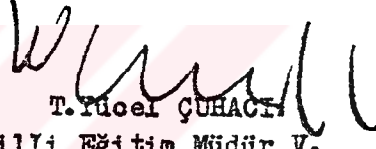
T. C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.44.00.01.410/1510
KONU : Anket Uygulaması.

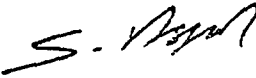
06 MAYIS 1998

VALİLİK MAKAMINA
MALATYA

İlimiz İlköğretim Müfettişlerinden İsmet SOLAK'ın İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında Yüksek Lisans yaptığından "Millî Eğitim Bakanlığı Aday Memurların(Öğretmenlerin) Yetiştirilmelerine ilişkin Yönetmelik"te öngörülen "Uygulamalı Eğitim" in değerlendirilmesi konusunda yüksek lisans tezi hazırlanmakta olduğundan, tez için ekteki anketi ilimizde görev yapan ilköğretim Müfettişlerine, aday(stajyer) öğretmenlere ve aday öğretmenlerin görev yaptıkları okul müdürlüklerine uygulanması için gerekli iznin verilmesini tensiplerinize arz ve teklif ederim.

T. Hüseyin ÇUHACI
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
05./05/1998

Sait AŞGIN
Vali a.
Vali Yardımcısı

BÖLÜM I

A- Bu bölümde kişisel bilgilerle ilgili sorulara yer verilmiştir. Lütfen durumunuza uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1- Görev Unvanınız:

- (1) İlköğretim Müfettişi
- (2) Aday Öğretmen
- (3) Okul Müdürü

2- Cinsiyetiniz :

- (1) Erkek
- (2) Kadın

3- Mezuniyetiniz :

- (1) Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
- (2) Eğitim Fakültesi Alan Öğretmenliği
- (3) Fen-Edebiyat Fakültesi Lisans Programı
- (4) Diğer Fakülteler.(Lütfen adını yazınız)

BÖLÜM II

B - Bu bölümde, aday öğretmene uygulamalı eğitim sürecinde öngörülen program kapsamındaki konu ve etkinlikler listesi verilmiştir. Lütfen her bir maddeyi dikkatle okuduktan sonra maddenin gereklilik ve uygulanma düzeyine ilişkin görüşlerinizi her iki yanda verilen seçenekleri işaretleyerek belirtiniz.

A- Gereklilik düzeyi için seçenekler:

- 1- Hiç gerekli değil.
- 2- Az gerekli.
- 3- Orta derecede gerekli.
- 4- Çok gerekli.

B- Uygulanma düzeyi için seçenekler:

- 1- Hiç uygulanmıyor.
- 2- Az uygulanıyor.
- 3- Orta derecede uygulanıyor
- 4- Çok iyi uygulanıyor.

A-GEREKLİLİK

1 2 3 4

KONULAR

B-UYGULANMA

1 2 3 4

- () () () () 1- Resmi yazışma ve dosyalama kuralları: () () () ()
- () () () () 2- Sorumluluğuna verilen ders araç-gereçlerini kullanma ve bakımını yapma.....: () () () ()
- () () () () 3- Görevi ile ilgili mevzuatı bilme ve kurallarına uyma: () () () ()
- () () () () 4- İş ilişkileri: () () () ()
- () () () () 5- Çevre ilişkileri: () () () ()
- () () () () 6- Ast-üst ilişkileri: () () () ()
- () () () () 7- İnsan ilişkileri: () () () ()
- () () () () 8- Gizlilik dereceli yazışma ve gizlilik dereceli evrakın saklanması.....: () () () ()
- () () () () 9- Görevi ile ilgili gözlem, araştırma ve incelemeler.....: () () () ()
- () () () () 10- Güvenlik ve koruma tedbirleri: () () () ()
- () () () () 11- Uygulama ve tarafsızlık: () () () ()

A- GEREKLİLİK

- 1- Hiç gerekli değil.
- 2- Az gerekli.
- 3- Orta derecede gerekli.
- 4- Çok gerekli.

B- UYGULANMA

- 1- Hiç uygulanmıyor.
- 2- Az uygulanıyor.
- 3- Orta derecede uygulanıyor
- 4- Çok iyi uygulanıyor.

GEREKLİLİK

1 2 3 4

UYGULANMA

1 2 3 4

- () () () () 12- Zaman ve kaynakların verimli şekilde kullanılması: () () () ()
- () () () () 13- Yıllık plan: () () () ()
- () () () () 14- Ünite planı: () () () ()
- () () () () 15- Günlük ders planı: () () () ()
- () () () () 16- Dersin işlenişi için gerekli araç-gereçler: () () () ()
- () () () () 17- Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders araçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi ile ilgili hususlar : () () () ()
- () () () () 18- İnceleme gezilerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi: () () () ()
- () () () () 19- Sınıf ve danışman öğretmenlik çalışmaları: () () () ()
- () () () () 20- Öğretmenler kurulunun görevleri ve kurulun sekreterlik hizmetleri: () () () ()
- () () () () 21- Öğrenci rehberlik hizmetleri: () () () ()
- () () () () 22- Atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konular: () () () ()
- () () () () 23- Ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanması, uygulanması: () () () ()
- () () () () 24- Okulun genel işleyişi ile ilgili yönetmelikler: () () () ()
- () () () () 25- Okulun yönetimi ile ilgili uygulamalar: () () () ()

26- Aday öğretmen için görevlendirilmesi öngörülen rehber öğretmen konusundaki görüşleriniz nelerdir?

27- İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenleri yetiştirme görevleri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

28- Aday öğretmenden istenen dosyanın içeriği ve uygulamalara ilişkin görüşleriniz nelerdir?

29- Uygulamalı eğitime ilişkin bu maddelerde yer almayan görüş ve önerilerinizi (varsa) lütfen yazınız.
